

MATIĆA

Zagrebački Mirogoj
Jedno od najljepših
groblja u Europi

**Zračna luka Krk - mjesto susreta
i rastanaka naših iseljenika**

**Razgovor: Antun Babić, generalni
konzul RH u Melbourneu**

**Hrvatska - zemlja s najviše kulturnih
fenomena Unescoa u Europi**

ISSN 1330-2140

MATIČA

Mjesečna revija
HRVATSKE MATICE ISELJENIKA /
Monthly magazine of the
Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume LIX
Broj / No. 10/2009

Nakladnik / Publisher
Hrvatska matica iseljenika /
Croatian Heritage Foundation

Za nakladnika / For Publisher
Katarina Fuček

Glavni urednik / Chief Editor
Hrvoje Salopek

Uredništvo / Editorial Staff
Željka Lešić, Vesna Kukavica

Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisak / Print:
Kerschoffset, Zagreb

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
www.matis.hr

Naslovnica:
Zagrebačko groblje Mirogoj
(snimio: Hrvoje Salopek)

File Edit View Favorites Tools Help

www.matis.hr

Posjetite stranice web portala Hrvatske matice iseljenika!

Web stranice
HMI čitaju se
diljem
svijeta,
dostupne su na
tri jezika
(hrvatski,
engleski,
španjolski)
i bilježe
stalan porast
posjećenosti.

Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim
iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim
Hrvatima u svijetu i njihovim partnerima.

Oglašavajte na web portalu Hrvatske matice iseljenika!

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:

■ BANERI ■ SPONZORIRANI ČLANAK ■ SPONZORIRANE RUBRIKE

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora
tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522
mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matris.hr

- 5 EU: Deblokada pristupnih pregovora
- 6 UNESCO: Hrvatska ima najviše kulturnih fenomena u Europi
- 9 Premijerka Kosor posjetila Hrvate u Njemačkoj
- 10 Razgovor: Antun Babić, konzul RH u Melbourneu
- 17 Dani čileanske kulture u Splitu
- 19 Rešetarački susret pjesnika 2009.
- 20 Iseljenici u zračnoj luci Krk
- 23 Udbina: Dan hrvatskih mučenika
- 24 Knjiga: 'Britanija i Bleiburška tragedija'
- 27 Hvar: Nagrada za projekt "Vučetić"
- 29 Orašje: Dani hrvatskog filma

52

Najljepše hrvatske plaže

Ilok – slavni vinarski kraj istočne Hrvatske

14

- 30 Putujte s Maticom
- 33 Zagreb: Projekt 'Izvorno hrvatsko'
- 34 Zagrebačko groblje Mirogoj
- 37 Knjiga: "Pariška presuda"
- 38 Hajduk u Drugom svjetskom ratu
- 41 Izložba povijesnih fotografija bokeljskih Hrvata
- 44 Mimara: izložba "Trag od srebra"
- 45 Pjesnička večer Nasje Bošković Meyer
- 49 Njemačka: Turnir mladih hrvatskih nogometaša
- 51 Cetinska krajina: Povratnik Marko Gusić
- 53 Vinkovačke jeseni 2009.
- 56 Australijski Hrvat Ivo Paić

KOLUMNE

13
Globalna Hrvatska
(Vesna Kukavica)

46
Hrvatske županije
(Zvonko Ranogajec)

54
Povijesne obljetnice
(Željko Holjevac)

60
Govorimo hrvatski
(Sanja Vulić)

58
Legende o roditelju Ćipi
(Petar Miloš)

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matiss.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION
(zračnom poštom / airmail)
SAD / USA 60 USD, Kanada / Canada 65 CAD,
Australija / Australia 80 AUD,
Novi Zeland / New Zealand 60 USD,
Južna Afrika / South Africa 60 USD,
Južna Amerika / South America 60 USD
(običnom poštom / regular mail)
Europa / Europe 25 EUR, Hrvatska / Croatia 100 kn

DEVIZNI RAČUN BROJ /
FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
Acc. No. 702000-VAL-9100000-132344-273
IBAN HR06 2340 0091 5102 96717
Privredna banka Zagreb, Račnog 6

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /
DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
Acc. No. 2390001-1100021305
Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju MATICU jer MATICA je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

MESIĆ: POLICIJA SVE UČINKOVITIJIA

ZAGREB – “Stanje sigurnosti u zemlji je zadovoljavajuće, odnosno bolje nego prije nekoliko mjeseci, no značajan broj naših građana se zbog nekog razloga ne osjeća sigurnim”, rekao je predsjednik Stjepan Mesić na svečanom prijmu za pripadnike Ministarstva unutarnjih poslova i Ravnateljstva policije koji je održan u povodu blagdana sv. Mihovila, Dana hrvatske policije. “Vjerujem da smo u postizanju tog

cilja na dobrom putu što pokazuje i vaša sve bolja tehnička i tehnološka opremljenost i uvježbanost. Prethodnih nekoliko mjeseci svjedočimo sve učinkovitijem radu svih službi u policiji, posebno u otkrivanju teških kaznenih djela”, rekao je predsjednik ističući kako je percepcija Hrvatske kao sigurne zemlje bila važna pretpostavka i za uspješnu turističku sezonu.

GFK: GRAĐANI HRVATSKE SU SE NAVIKNULI NA KRIZU

ZAGREB - Hrvatski građani ne misle da je kriza gotova niti da će joj uskoro biti kraj, no njihova su očekivanja nešto optimističnija nego prije jer su se “naviknuli na krizu” te su se prilagodili novim uvjetima, pokazuju objavljeni rezultati istraživanja o reakcijama na krizu koje je proveo GfK. U priopćenju o rezultatima istraživanja, koje je provedeno u 12 zemalja, navodi se da je Hrvatska, kao i druge zemlje, osjetila mnogobrojne negativne posljedice trenutne globalne ekonomske krize. Ipak, navode iz GfK, prije ljeta uočene su neke pozitivne promjene u raspoloženju hrvatskih građana. Tako je broj ispitanika koji smatraju da će njihovo kućanstvo uspjeti uštedjeti nešto novca u sljedećih 12 mjeseci povećan sa 16 posto u ožujku na 25 posto u lipnju ove godine, a u tom je razdoblju smanjen i broj građana koji su držanje novca u bankama smatrali rizičnim.

PAŠKOJ SOLANI EUROPSKA OZNAKA IZVORNOSTI

PAG – U tri domaće solane, one u Pagu, Ninu i Stonu, pri završetku je berba soli od koje se godišnje proizvode oko 23.000 tona, dok su domaće potrebe zasoli oko 60.000 tona. Paška sol prvi je domaći proizvod, nakon zaštite na domaćem tržištu, koji će dobiti oznaku izvornosti na razini Europske unije. U skladu s novim zakonom o zaštiti izvornosti koji je usklađen s pravilima EU-a, svi hrvatski autohtoni proizvodi, a ima ih devet, moraju obnoviti oznaku izvornosti. Paška solana na putu do oznake izvornosti trebala je prikupiti mnogobrojnu dokumentaciju koja stoji na putu

većini domaćih autohtonih proizvoda. Procjenjuje se da bi izvornih, zaštićenih proizvoda Hrvatska mogla imati između 50 i 60. Toliko zaštićenih proizvoda ima, na primjer, Makedonija. Na taj će način domaći i strani kupci, posebno oni u zemljama EU-a, znati da je riječ o kvalitetnim proizvodima jer zaštita izvornosti utječe i na cijenu i na konkurentnost na tržištu.

PROSLAVA 800. OBLJETNICE FRANJEVAČKOG REDA

ZAGREB - U povodu završne proslave 800. obljetnice franjevačkoga reda, zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić, u zajednici s hrvatskim biskupima, apostolskim nuncijem u Republici Hrvatskoj i mnogobrojnim franjevcima i njihovim poglavarima, predvodio je u zagrebačkoj katedrali svečano euharistijsko slavlje. Misnom slavlju nazočila je predsjednica Vlade RH Jadranka Kosor, predsjednik vladine Komisije za odnose s vjerskim zajednicama, ministar kulture Božo Biškupić, zagrebački gradonačelnik Milan Bandić i drugi.

SVE VIŠE VRHUNSKIH HOTELA

ZAGREB - Hrvatski hotelijeri ove godine nisu prekinuli započete investicije pa se svaki mjesec predstavi neki novi vrhunski hotel. Samo posljednjih tjedana otvoren je savudrijski “Kempinski” vrijedan više od 200 milijuna eura, hotel “Golf” u Svetome Martinu na Muri s četiri zvjezdice te dubrovački “Valamar Lacroma resort”. Posljednje dvije godine Hrvatska je dobila 86 novih, uglavnom vrhunskih hotela velike vrijednosti. Primjerice, početkom 2007. imali smo 77 hotela s četiri zvjezdice i 10 hotela s pet zvjezdica, a u srpnju ove godine 134 hotela s četiri i 23 hotela s pet zvjezdica.

Tjedan dobrih vijesti

Posljednji "proboj" omogućit će Hrvatskoj da vrlo brzo postane punopravna članica najuspješnije europske integracije i da tako zaokruži ispunjenje svojih najvažnijih strateških ciljeva

Gordan Jandroković, Carl Bildt i Olli Rehn na tiskovnoj konferenciji održanoj nakon međuvladine konferencije s Europskom unijom

Pripremio: **Hrvoje Salopek**

Nakon desetomjesečne blokade pristupnih pregovora, Hrvatska je 2. listopada u Bruxellesu napravila neobično važan korak u pravome trenutku. Naime, na međuvladinoj konferenciji s Europskom unijom nastavila je pristupne pregovore jer je ukinuta slovenska blokada 11 poglavlja, a postignut je i veliki napredak u graničnom pitanju. Hrvatska nakon međuvladine konferencije ima 28 otvorenih pregovaračkih poglavlja te 12 zatvorenih.

Možda je za taj pothvat najbolje upotrijebiti riječ koju je na završnoj konferenciji za novinare izrekao šef hrvatske diplomacije Gordan Jandroković. On je spomenuo proboj. Ipak, kako je došlo do proboja? U samo manje od sto dana premijerka Jadranka Kosor u potpunosti je preokrenula dotadašnji ritam i prvo sastankom u Trakošanu, a zatim i intenzivnim radom diplomacije, postigla uspjeh - došla je do deblokade pregovora, ali i nadomak dogovoru o načinu rješavanja granice sa Slovenijom. Upravo ti diplomatski pregovori - sustavni i uporni - doveli su dvije strane, potvrđeno je u Bruxellesu, nadomak dogovoru o arbitraži. Rješenje za granicu, potvrdio je to i predsjedatelj Vijeća EU-a Carl Bildt, tražit će se na temelju međunarodnoga prava i dobrosusjedskih odnosa, a u ar-

bitražnom tijelu sjedit će stručnjaci međunarodnoga prava.

Povjerenik Olli Rehn čestitao je svima na, kako je rekao, velikom uspjehu, a ponašanje premijerke Jadranke Kosor i premijera Boruta Pahora te šefova diplomacija dviju zemalja proglasio je državničkim. "Ovo je dan dobrih vijesti. Napravljen je znakovit napredak u složenim i osjetljivim poglavljima nakon mjeseci zastoja. Ovo je situacija 'win-win-win', dakle, pobjednička i za EU", rekao je Rehn. Posebice je važno što je Rehn istaknuo dosadašnji napredak u reformama. Naglasio je da je "Hrvatska napravila veliki napredak u provedbi potrebnih reformi. To je vidljivo i u otvorenim i zatvorenim poglavljima".

Posljednji "proboj" omogućit će Hrvatskoj da vrlo brzo postane punopravna članica najuspješnije europske integracije i da tako zaokruži ispunjenje svojih najvažnijih strateških ciljeva zbog čega su, napokon, hrvatski građani tražili hrvatsku neovisnost prije gotovo 20 godina. Ako sve bude išlo prema planu, hrvatsko-slovenski granični spor će polako ali sigurno iz područja strastvene političke teme prijeći u sve dosadniju - tehničku. ■

Snažan irski vjetar ulasku Hrvatske u EU

Irsko 'da' u ponovljenom izjašnjenju na referendumu o Lisabonskom ugovoru omogućava Europskoj uniji daljnje proširenje, a pritom daje snažan vjetar ulasku Hrvatske u EU. Ako je do sada bilo različitog tumačenja daljnjeg proširenja EU-a, 67 posto irskih birača koji su se izjasnili za Lisabonski ugovor sve je dvojbe skinulo s dnevnog reda. Hrvatska sada mora završiti pregovore, a to će vjerojatno učiniti do ljeta 2010. godine, te će nakon ratifikacije u parlamentima, koja može potrajati oko godinu dana, postati 28. članica EU-a. Predsjednica Vlade Jadranka Kosor pozdravila je odluku građana Irske o prihvaćanju Lisabonskog ugovora. "Uspješan rezultat referenduma u Irskoj velik je korak naprijed u izgradnji i jačanju Europske unije u kojoj će uskoro biti i Hrvatska. Za nas je to dodatni poticaj u reformskim naporima i završetku ispunjavanja obveza koje proizlaze iz članstva u Europskoj uniji kako bismo što prije uspješno priveli kraju pregovore o pristupanju", stoji u priopćenju iz Vlade RH.

ENG A ten-month blockade of Croatia's accession negotiations with the EU ended on October 2nd. Croatia made a very important step forward that day in Brussels. At an intergovernmental conference the European Union continued the accession talks after Slovenia backed out of its blockade of 11 negotiation chapters, and significant progress has also been made in the border issue.

Hrvatska je zemlja s najviše kulturnih fenomena u Europi

Na Unescov popis uvršteni su - dubrovačka festa sv. Vlaha, istarsko dvoglasje, drvene tradicijske igrache s područja Hrvatskog zagorja, godišnji proljetni ophod 'kraljice' (Ljelje) iz Gorjana, procesija 'Za križen' na otoku Hvaru, zvončari s područja Kastva i čipkarstvo u Hrvatskoj

Ministar Biškupić tijekom tiskovne konferencije povodom upisa nematerijalnih kulturnih dobara RH na Unescoovu listu. U pozadini 'Ljelje'

sni predmet, te Hvar specifičan po čipki od agave koja je vezana uz tradiciju tamošnjega benediktinskog samostana. Na Unescovu listu je upisano i dvoglasje tijesnih intervala Istre i Hrvatskog primorja (istarska ljestvica) - kompleksan stil folklorne glazbe koji se pronalazi i izvan područja Istre i Hrvatskog primorja, ali je tamo trajno zaživio. Dvoglasje se temelji na netemperiranim tonskim odnosima te karakterističnoj boji tona koji se u vokalnoj glazbi postiže snažnim pjevanjem djelomice kroz nos. Često tijekom izvedbe dolazi do improvizacije i varijacije. Većina tonskih nizova sastavljena je od četiriju do šest tonova, metroritamska, formalna struktura i struktura teksta kreću se od jednostavnih do vrlo složenih obrazaca, a specifičan je odnos glazbe i teksta. I fešta svetoga Vlahu u Dubrovniku, po mnogima najljepšemu hrvatskome gradu, prepoznata je kao "osobita pojava nematerijalne kulturne baštine, koja je u povijesnom trajanju od 10. stoljeća do danas zadržala svoje tradicionalne i prepoznatljive odlike, povezujući materijalnu i nematerijalnu kulturnu baštinu". Vezana uz legendu o pojavljivanju svetoga Vlahu koji je pomogao Dubrovčanima

Pripremio: **Hrvoje Salopek**

U Abu Dhabiju je 30. rujna zasjedao Međuvladin odbor Unesca na kojemu je uvršteno na Unescov popis nematerijalne kulturne baštine čak sedam hrvatskih tradicijskih običaja. Na popis su uvršteni - dubrovačka festa sv. Vlahu, istarsko dvoglasje, drvene tradicijske igrache s područja Hrvatskog zagorja, godišnji proljetni ophod 'kraljice' (Ljelje) iz Gorjana, procesija 'Za križen' na otoku Hvaru, zvončari s područja Kastva i čipkarstvo u Hrvatskoj.

Sa sedam fenomena uvrštenih na listu Hrvatska je četvrta u svijetu i prva u Europi! Novu šansu za upis na Unescovu listu morat će, između ostalih, pričekati kolo iz Vrlike, bečarac, licitari, ali i sinjska alka.

ČIPKA, DVOGLASJE I FESTA SV. VLAHA

Što je izdvojilo hrvatsku čipku na listu koja vrlo pažljivo odabire običaje vrijedne svjetske skrbi? Pa upravo jedinstven rad hrvatskih čipkarica. Dok je u Europi izrada čipke, naime, bila u rukama ženskih crkvenih redova, građanstva i plemstva, u Hrvatskoj je uz njihovu pomoć prenesena u ruke seoskih žena u manjim ruralnim sredinama koje su čipku izrađivale za potrebe tradicijske odjeće i posoblja. Tijekom stoljeća oblikovala su se tri glavna središta čije se čipke odlikuju nenadmašnim umijećem i ljepotom - Lepoglava u Hrvatskom zagorju s čipkom izrađenom na batiće od grube lanene pređe koje su seljanke izrađivale za ukras svoga ruha ili za prodaju, Pag s čipkom rađenom na iglu koja se prvo pojavljuje na folklornom tekstilu, a zatim kao samostalni ukra-

U zaleđu grada Rijeke djeluju brojne skupine zvončara

u obrani protiv napadača, festa je jedinstven europski kulturni fenomen.

ZVONČARI I LJELJE

Na uglednoj listi zazvonili su i slavni kastavski zvončari koji u vrijeme poklada (od 17. siječnja pa do Pepelnice) u Kastavštini obilaze sela na višekilometarskim ophodima, noseći maske ili različita ogjavlja koja simboliziraju vegetaciju i plodnost. Svi su ogrnuti naopake okrenutim ovčjim kožama i zvonima. Običaj koji s jedne strane vidljivo utjelovljuje stara magijska značenja rituala kojim se trebala prizvati plodnost krajem zime i danas je jednako vitalan, a uz njega su vezana specifična jela, rukotvorstvo (izrada maski, ogjavlja, zvonja), plesovi i različiti oblici društvenog ponašanja.

Uz momke iz Kastva, i kraljice iz sela Gorjana - ljelje našle su se među zaštićenim svjetskim običajima. Riječ je o djevojkama koje u proljeće, o blagdanu Duhova, u povorci obilaze selo i izvođe ritual sastavljen od osobitih pjesama i plesa sa sabljama. Dije se na kraljice i kraljeve; desetak kraljeva nosi sablje i muške šešire ukrašene cvijećem, a upola manje kraljica na glavama imaju bijele vijence, poput mladenki. Iz šireg repertoara kraljičinih tekstova odabiru pjesme primjerene obitelji koju posjećuju; najčešće pjevaju djevojci, mladiću ili mladoj nevjesti. Kraljevi izvođe ples sa sabljama, a kraljice pjesmom komentiraju plesne figure. Slijedi narodni ples uz pratnju glazbenika, kojemu se mogu pridružiti i ukućani. Nakon što ih počaste hranom i pićem, povorka odlazi

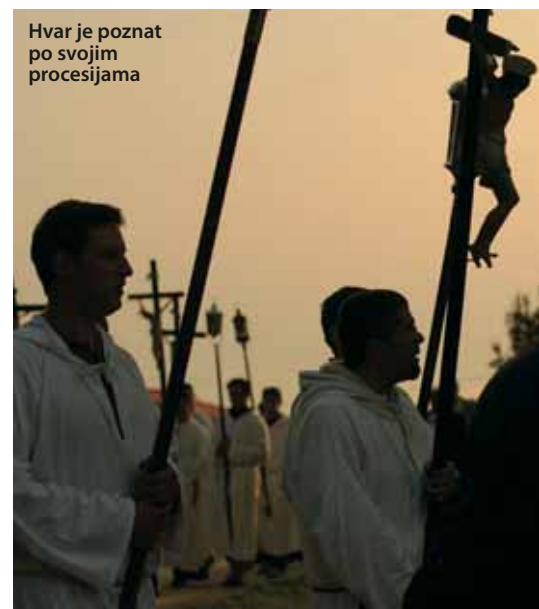
u drugu kuću. Drugoga dana Duhova odlaze u susjedno selo ili obližnji gradić. Na kraju slijedi zajednička gozba i zabava kod jedne od sudionica.

HVARSKA PROCESIJA I ZAGORSKE IGRAČE

I prastara hvarska procesija 'Za križen' prepoznata je kao jedinstven obred osobite pobožnosti te izraz vjerskog i kulturnog identiteta stanovnika središnjeg dijela otoka Hvara koji se u neprekinutom nizu događa pet stoljeća. U noći s Velikog četvrtka na Veliki petak procesija povezuje šest otočnih mjesta: Jelsu, Pitve, Vrisnik, Svirče, Vrbanj i Vrbošku. Istodobno iz šest župskih crkava u 22 sata započinu ophodi na čelu s križonošom koji nosi križ težak do 18 kilograma u znak molbe ili zahvalnosti, kao vlastiti ili obiteljski zavjet. Slijedi ga izabrana pratnja u bratimskim tunikama, te mnoštvo vjernika i hodočasnika, zaustavljajući se u crkvama i kapelicama ostalih mjesta gdje ih dočekuju svećenici, a pred jutro se vraćaju u svoje župne crkve. Procesija je iznimna po trajanju - za osam sati prođe se 25 kilometara i po naglašenome pasionskom sadržaju. Pripremaju je i provode bratovštine, odnosno zajednice hvarskih vjernika u čiju je povijest i život križ duboko upisan. Okosnica procesije je Gospin plač, osmerački pasionski tekst iz 15. stoljeća koji u formi glazbenog dijaloga pjevaju

izabrani pjevači, kantaduri.

Na poslijetku i vješti zagorski majstori prekrasnih drvenih igračaka došli su na svoje. Izrada igračaka koja se pojavila još u 19. stoljeću obavlja se u nizu sela - Lazu, Stubici, Tugonici, a sela se nalaze na putu prema najvećem hodočasničkom mjestu u Hrvatskoj - Mariji Bistrici. Od jednostavnih igračaka, svirala, asortiman izrade se proširivao, tako da su u pojedinim razdobljima zagorski majstori izrađivali oko sto i dvadeset različitih igračaka. Način izrade prenosio se u određenim obiteljima iz naraštaja u naraštaj i zadržao do danas. Za njih je karakteristično da ih izrađuju ručno muškarci, a većinom ih oslikavaju žene. Nikada ne mogu biti dvije sasvim iste igračke jer je svaka ručni rad. Kao materijal koristi se meko drvo iz neposredne okolice - vrba, lipa, bukva i javor, koje rukotvorci nakon sušenja tešu, a zatim uz pomoć drvenih ili kartonskih šablona posebnim alatom režu i oblikuju. Pri oslikavanju se služe ekološkim bojama, a za podlogu najčešće odabiru crvenu, žutu ili plavu boju. Oslikavaju ih cvjetnim i geometrijskim ukrasima. Danas se izrađuje pedesetak vrsta igračaka, od raznovrsnih svirala, tamburica, igračaka u obliku životinja pa sve do uporabnih predmeta. ■

Hvar je poznat po svojim procesijama

ENG UNESCO's Intergovernmental Committee met in Abu Dhabi on September 30th and saw as many as seven Croatian traditional customs inducted on the UNESCO list of intangible cultural heritage. With seven such phenomena inducted to the list Croatia is fourth in the world and first in Europe!

ISELJENIČKE VIJESTI

URUČENE STIPENDIJE FONDA "ANTE I EVELYN MRGUDIĆ"

DUBROVNIK - U prostorijama udruge DEŠA u Dubrovniku, početkom rujna, predstavnici *Libertas Foundationa* iz San Pedra u Kaliforniji osmi put su uručili stipendije budućim obrtnicima Dubrovačko-neretvanske županije iz fonda "Ante i Evelyn Mrgudić". Nakon pozdravne riječi voditeljice DEŠE u Dubrovniku, Jany Hansal, srdačne pozdrave i želje za uspješno školovanje stipendistima je uputio predsjednik *Libertas Foundationa*, Niko Hazdovac. U ime Hrvatske matice iseljenika pozdrave i čestitke djeci i roditeljima uputila je Maja Mozara, voditeljica dubrovačke podružnice HMI-ja. Inače, *Libertas Foundation* osnovan je

1992. godine, a u sklopu njega 2002. godine i stipendijski fond "Ante i Evelyn Mrgudić", sve s ciljem pružanja svekolike pomoći starome kraju. Osnovni uvjet za dobivanje godišnje novčane potpore iz fonda hrvatsko-američkih donatora je povratak učenika koji pohađaju stručno-obrtničke škole u mjesto

boravka nakon završetka školovanja. Za ovu školsku godinu stipendije u iznosu od 1.000 \$ dobili su: Ana Antunica, Robert Bošnjak, Ivan Knežgo, Andrijana Konjevod, Pero Kravić, Antonija Lalić, Dario Lazar, Boris Marin, Filip Romić i Jure Tuka. Desetorici učenika zasigurno će olakšati školovanje ove vrijedne stipendije te ih motivirati da postignu što bolji uspjeh u idućoj školskoj godini. (Maja Mozara)

SPISATELJICA IRIS CECILIA DE CORBAVIA U ZAGREBU

ZAGREB - Iris Cecilia de Corbavia, autorica romana *Torquata*, 28. rujna posjetila je sjedište HMI-ja u Zagrebu. Povod za susret u Zagrebu bio je izlazak djela, povijesnoga romana s elementima fantastike, koje svoju promociju očekuje 12. listopada u Puli. Promovirat će ga dr. sc. Josip Bratulić i dr. sc. Sanja Vulić. U gotovo 400 stranica

romana izdanog u nakladi Tusculanae Editiones autorica inventivno rabi temu seljenja duša kroz vrijeme i prostor. Autorica je do sada objavila veći broj kraćih literarnih radova, a roman *Torquata* nastao je poslije višegodišnjeg istraživanja obiteljske pismohrane i različitih povijesnih arhiva. Godine 1985. s obitelji se seli iz Zagreba u Njemačku. Najprije u Hamburg, a zatim u Düsseldorf. Živi na relaciji Düsseldorf - Opatija. Iris Cecilia de Corbavia u rodnome je Splitu završila klasičnu gimnaziju i glazbenu školu. Studirala je romanistiku i slavistiku na Filozofskom fakultetu, te muzikologiju na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Kraće vrijeme studirala je na sveučilištu za strane studente u Perugi u Italiji. Na Visokoj školi za primijenjene umjetnosti u Zürichu završila je studij likovne umjetnosti i povijesti umjetnosti. Sudjeluje na skupnim izložbama u Njemačkoj, a izlaže i samostalno. (dšš)

ELEKTRONIČKO IZDANJE 'ZAJEDNIČARA'

SAD - Od kolovoza ove godine pokrenuto je i PDF izdanje dvotjednika Hrvatska bratske zajednice (HBZ) 'Zajedničar'. Za primanje elektroničkog izdanja članovi

HBZ-a trebaju na službenim internetskim stranicama HBZ-a osobno popuniti Zahtjev za elektroničko primanje 'Zajedničara' i na svoju e-mail adresu redovito će dobivati elektro-

ničku verziju 'Zajedničara'. Zbog uštede na troškovima slanja, ali i zbog problema s odlaganjem i reciklažom papira, želja je vodstva HBZ-a da se što veći broj članova odluči za elektroničku verziju 'Zajedničara'. To je ujedno i prilika za povezivanje članova HBZ-a preko internetske mreže i adresa, što će zasigurno ići u prilog boljoj i neposrednoj komunikaciji između članova i predstavnika Glavnog ureda sa sjedištem u Pittsburghu, smatraju u HBZ-u.

POSJET HRVATA IZ ROSARIJA SPLITU

SPLIT - Svake godine, u rujnu, Hrvati iz argentinskoga grada Rosarija grupno posjete Hrvatsku – obilazeći je od sjevera do juga. Ove godine odlučili su da njihovo putovanje bude na temu umjetnosti, pa su posjetili hrvatske muzeje. Osobitu pozornost posvetili su djelu Ivana Meštrovića, kojega u Južnoj Americi obožavaju. U brošuri su tiskali njegov životopis, a prilikom svog boravka u Splitu posjetili su sva mjesta gdje su izložena njegova djela. Putovanje je organizirala mlada turistička stručnjakinja, Carmen Lujan Abas, čija je majka podrijetlom s otoka Hvara. Carmen vodi putničku agenciju "Sunce Travel", koju je naslijedila od majke Carmen Cuadros Lucich, sa sjedištem u argentinskome gradu Rosariju. Ovaj već tradicionalni projekt pod radnim nazivom "Tour Croacia Espectacular" podržava i Veleposlanstvo RH u Buenos Airesu. (B. Bezić Filipović)

Ohrabrujuće riječi hrvatske premijerke

Jadranka Kosor je u svome obraćanju Hrvatima, koji su u Stuttgart došli iz cijele Njemačke, iscrpno govorila o trenutnoj političkoj i gospodarskoj situaciji u Hrvatskoj te o pretprijetnim pregovorima s EU

Premijerka Jadranka Kosor i ministri Gordan Jandroković, Božo Biškupić i Bianca Matković

Tekst i snimke: HSK Njemačke

Predsjednica Vlade RH Jadranka Kosor prvi put je posjetila Hrvate u Njemačkoj. Sastanak se održao 11. rujna u Generalnom konzulatu RH u Stuttgartu. Nakon pozdravnih riječi domaćina, generalnog konzula Ante Cicvarića te pozdravnoga govora veleposlanika RH u Njemačkoj dr. Mire Kovača, premijerka se ohrabrujućim riječima obratila Hrvatima koji su u Stuttgart došli iz cijele Njemačke. U prepunim prostorijama Konzulata predsjednica Vlade govorila je o velikim pomacima u odnosima s Republikom Slovenijom i skidanju njihovih blokade hrvatskih pregovora s Europskom unijom. Premijerka Kosor govorila je i o svjetskoj financijskoj krizi i situaciji u Hrvatskoj koju je Vlada RH uz određene mjere uspjela staviti pod kontrolu. Vlada RH kao i HDZ, rekla je Kosor, stoje čvrsto i koherentno, a to je jamac za financijsku konsolidaciju države i uspješnu politiku kojoj je cilj Hrvatsku uvesti u zajednicu europskih naroda. Zadaće koje se trebaju odraditi za ulazak Hrvatske u EU ne čine se zbog Europe, već zbog toga jer pomažu Hrvatskoj da tranziciju sistema uspješno okonča i postane u svim segmentima državne i društvene vlasti jedna moderna i uspješna europska zemlja, izložila je okupljenim Hrvatima premijerka Jadranka Kosor.

U razgovoru s koordinatorima HDZ-a za Njemačku predsjednica Vlade dala je preporuku da Hrvati u Njemačkoj na predstojećim parlamentarnim njemačkim izborima podrže Kršćansko-demokratsku uniju Njemačke (CDU) i Kršćansko-socijalnu uniju Bavorske (CSU). Zauzimanje za vrijednosti koje zastupaju te stranke i općenito demokršćanske i narodnjačke stranke centra i desnoga centra osigurat će opstanak kršćanske europske kulture. Savezna kancelarka i predsjednica CDU-a dr. Angela Merkel, kao jedna od najboljih političarki Europe i osvjedočena prijateljica Republike Hrvatske, na predizbornoj tribini pozdravila je hrvatsku premijerku. Predsjednica Vlade RH pozdravila je skup i ostavila pozitivan i kompetentan dojam na sudionike te tribine. U razgovoru s nazočnim Nijemcima čulo se puno pohvala jer je predsjednica Vlade stekla puno simpatija. Prijateljstvo dviju predsjednica uistinu će koristiti i narodima koje one predstavljaju i vode. ■

Predstavnicima hrvatskih udruga doputovali su iz cijele Njemačke na sastanak u Stuttgart

ENG Croatian Prime Minister Jadranka Kosor made her first visit to the Croatian community in Germany. The meeting was held on 11 September at the General Consulate in Stuttgart. Addressing the Croats who had come to Stuttgart from all across Germany, she spoke in detail concerning the current political and economic situation in Croatia and of the accession negotiations with the EU.

Najbolja odluka u životu

“Drugi naraštaj mladih Hrvata u Australiji želi biti poveznica Australije i Hrvatske jer osjećaju lojalnost prema jednoj i drugoj zemlji”, naglasio je Antun Babić

Konzul Babić prigodom posjeta HMI

Napisala i snimila: **Željka Lešić**

Posjet generalnog konzula RH u Melbourneu mr. sc. Antuna Babića domovini i Hrvatskoj matici iseljenika bila je prigoda da s njim razgovaramo o zajedničkim budućim projektima, te o Hrvatima u Australiji.

Od kada ste u hrvatskoj diplomaciji i što za Vas znači imenovanje generalnim konzulom u Melbourneu?

- Od 20. studenoga prošle godine sam generalni konzul RH u Melbourneu. Imenovanje mi je došlo kao veliko iznenađenje budući da sam do tada bio i državljani Australije. Kako prema zakonima većine zemalja i proto-

kolu ne možete biti diplomat u zemlji u kojoj ste njezin građanin, odlučio sam se odreći australskoga državljanstva bez obzira na to što mi je ta zemlja u mojim prvim iseljeničkim danima jako puno dala. Naime, od 1968. do 1990. godine živio sam u Australiji. Cijeli svoj vijek u iseljeništvu posvetio sam ideji projekta slobodne i samostalne demokratske hrvatske države.

Kako procjenjujete trenutnu situaciju u hrvatskoj zajednici u Australiji?

- Čim sam stigao primijetio sam da je na pomolu jako važna smjena naraštaja. Prvi naraštaj hrvatskog iseljenništva u Australiji s početka 60-ih godina pa nadalje odigrao je golemu ulogu u borbi za identitet hrvatskog iseljenništva

u toj zemlji, od dokazivanja da nismo Jugoslaveni, da imamo svoju kulturu, svoj jezik, do pomaganja hrvatskom narodu u domovini da dođe do samostalnosti. Taj naraštaj je odradio ključan, povijesni posao za Hrvatsku. Međutim, vrijeme i godine čine svoje. Odmah sam shvatio da je jako važno zainteresirati drugi i treći naraštaj naših Hrvata, uspješnih u australskom društvu, te im dati signal da je hrvatska diplomacija zainteresirana za njih. Ti ljudi bi trebali biti veleposlanici Hrvatske u svojim malim sredinama do kojih mi fizički ne možemo doprijeti.

Što ih posebice zanima? Koja su njihova razmišljanja vezana uz Hrvatsku?

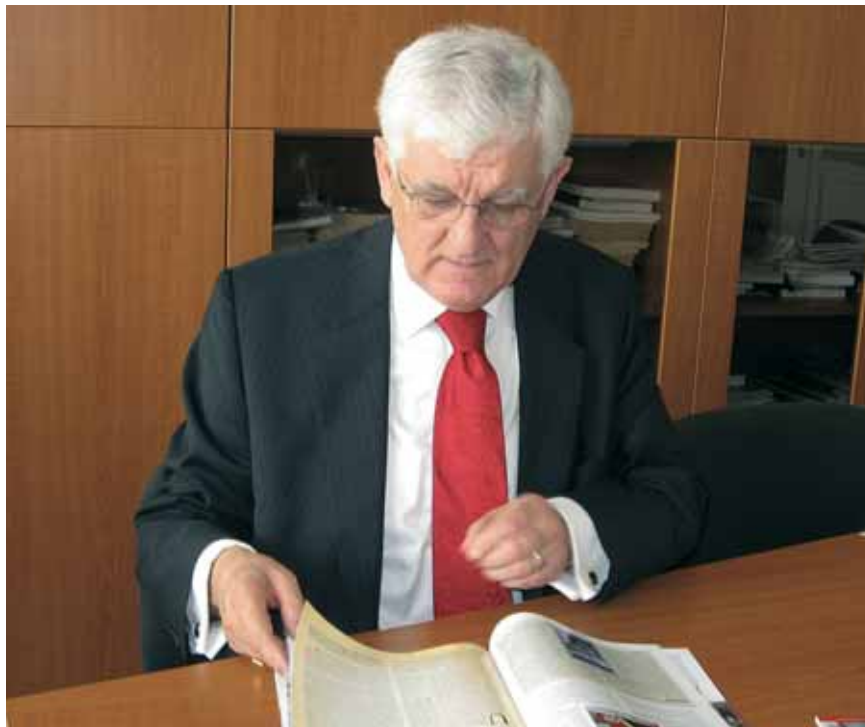
- Trebamo početi od činjenice da su oni rođeni u Australiji i sav njihov intelektualni razvoj bio je na engleskom jeziku, kao i sve informacije koje su dobivali. S druge strane roditelji su im govorili o ljepotama Hrvatske pa im je u svemu nedostajala vizualna slika. Ta su djeca imala problema prvo vjerovati roditeljima o slici Hrvatske jer ako je ona tako lijepa, zašto su je njihovi roditelji napustili. No, kada su djeca vidjela Hrvatsku, bila su oduševljena, zapanjena. Ono što je nedostajalo je da institucije ovdje u Hrvatskoj, a ne samo 'Matica' koja to sjajno radi, nastoje shvatiti potencijal hrvatskog iseljenništva ne u klasičnom smislu, već u današnjemu modernom, globaliziranom društvu u svijetu. Taj drugi naraštaj želi biti poveznica Australije i Hrvatske jer osjeća lojalnost prema jednoj i drugoj zemlji. Ti mladi obrazovani ljudi su na važnim pozicijama u Australiji i zlatni su rudnik iz kojega možemo crpiti znanje u Hrvatskoj. Ovdje mogu doći raditi bilo kao liječnici, inženjeri, pravnici. Silno se vesele športskim uspjesima Hrvatske, a da ne govorim koliki je interes za prvi Hrvatski filmski festival u Melbourneu. On je proizvod drugog naraštaja Hrvata u Australiji.

Molim Vas, predstavite nam Hrvatski filmski festival u Melbourneu. Tko je idejni začetnik Festivala?

- Festival će se održati od 5. do 8. studenog u Melbourneu i to je prvi filmski festival u Australiji i jako je važan za Hrvate u Australiji. Organizator Festivala su djeca hrvatskih roditelja rođenih u Australiji koja ovim velikim projektom najbolje pokazuju da drugi i treći naraštaj hrvatskih iseljenika na ovom kontinentu želi očuvati hrvatski identitet i hrvatsku kulturu i u budućim desetljećima. Žele nastaviti rad svojih roditelja i na nama je da im pomognemo u tome prvome velikom i vrijednom koraku. Ideja potječe od Slavice Habjanović, koja je rođena u Melbourneu, a koja je 10-ak godina živjela u Hrvatskoj gdje je studirala. Tu svoju ideju mi je iznijela, i odmah sam prepoznao sjajan projekt jer je to prigoda da se drugi naraštaj iseljenika predstavi u zajednici hrvatskih iseljenika u Australiji, a i australskoj javnosti. Slavica je sa svojom idejom došla i u HMI gdje je dobila punu potporu. Ovom se prigodom duboko zahvaljujem HMI-ju na potpori. Naime, Slavica je uz pomoć Nives Antoljak uspjela prikupiti sve materijale i ponovno želim naglasiti veliku ulogu HMI-ja u realizaciji našeg projekta. Potporu nam je dala i Hrvatska turistička zajednica koja je spremno podmirila troškove slanja velikog broja promidžbenog materijala u Australiju. Naime, za vrijeme Festivala dijelit će se promidžbeni materijal Australcima kako bismo im što bolje prikazali naše prirodne i kulturne ljepote. Moram naglasiti kako se Slavica pokazala velikim entuzijastom i upornom u realizaciji projekta. Pronašla je i najbolji prostor i u Melbourneu i u Australiji za prikazivanje filmova, a to je Federation Square na glavnome trgu u Melbourneu.

Kako ocjenjujete suradnju s HMI-jem?

- Više sam nego zadovoljan. Mi ćemo nastojati s naše strane nastaviti suradnju, slati informacije zanimljive Hrvatima u Australiji, ali i ostatku svijeta. Početkom sljedeće godine s ravnateljicom 'Matice' razgovarat ću o realizaciji projekta koji želim pokrenuti u Hrvatskoj, a to je susret uspješnih Hrvata iz Australije s kolegama istih profesija ovdje

u domovini. Želim s vodstvom 'Matice' razgovarati kako realizirati taj projekt. Naime, uz pomoć HMI-ja i drugih institucija u Hrvatskoj želim spojiti mlade naraštaje iz različitih područja djelovanja. Uz mlade ljude može se osnažiti bilateralna suradnja na svim razinama, a za Hrvatsku je jako važno da posvuda u svijetu uvijek bude nazočna.

Jeste li zadovoljni našim časopisom ili možda imate kakve prijedloge, primjedbe?

- Kako sam živio u iseljeništvu dugo vremena, impresioniran sam kvalitetom časopisa, bilo tehničkom bilo sadržajnom jer imati teme iz cijelog svijeta, ali s ograničenim sredstvima nije lagano i vi u tome uspijevate. Nećete vjerovati da čak i tri rečenice o nekom događaju u bilo kojoj zemlji za ljude koji tamo žive znači jako puno. Mogu samo reći da nastavite raditi taj važan promotivan posao. Svjestan sam financijskih ograničenja, no i u vrijeme krize treba nastaviti ulagati jer ako se budu smanjivala sredstva za rad, nikada nećemo izaći iz krize. Bitno je i u trenucima krize odabrati projekte koji mogu ići naprijed i koji će

donositi nove vrijednosti. Časopis 'Matica' je nama dragocjen i most je između domovine i iseljenništva.

Vaša poruka izvandominstvu, posebice onome u Australiji?

- Za to bi trebalo puno vremena, no izreći ću osobna iskustva. Najbolja odluka u životu koju sam donio je da sam se odlučio vratiti u Hrvatsku. Vratiti se tamo gdje čovjek pripada, gdje je dio nečega i što je još važnije za moj naraštaj, dobiti priliku sudjelovati u stvaranju Hrvatske, to se ne može naplatiti novcem. Dakle, svatko tko se može vratiti, neka se vrati. Nije lagano, no zasigurno nitko neće požaliti. Nema razloga da se Hrvati ne vrate u Hrvatsku, iako ne mogu odmah očekivati da će se uvjeti i sve ostalo što imaju u inozemstvu moći odmah preseliti u Hrvatsku. Imamo bezbroj primjera mladih koji dođu studirati u Hrvatsku i ostanu. Dakle, prilike postoje. Mladi ne smiju zatvoriti ta vrata samo zbog toga što se u društveno-političkom životu Hrvatske događaju neke stvari. Moraju osjetiti da je Hrvatska mjesto gdje će jedan dio njih ostvariti svoje snove. ■

ENG A visit by Antun Babić, the Croatian General Consul in Melbourne, to the homeland and the Croatian Heritage Foundation was an opportunity to speak to him about joint future projects and of the Croatians in Australia.

SVEČANO OBILJEŽEN DAN NEOVISNOSTI

ZAGREB - Nijedan narod u Europi nije svoju samostalnost morao stjecati na tako težak način kao Hrvati. Postoje narodi koji su svoju neovisnost dobili samom činjenicom raspada velikih federalnih saveznih sustava,

no hrvatski se narod za svoju slobodu morao izboriti, rekao je potpredsjednik Sabora Vladimir Šeks na svečanoj sjednici Hrvatskog Sabora održanoj u povodoma obilježavanja Dana neovisnosti. Time se Hrvatska prisjetila 8. listopada 1991. godine kada je donesena, kako je naglasio predsjednik Sabora Luka Bebić, povijesna odluka o prekidu državnopravnih veza sa SFRJ. Među brojnim uzvanicima na svečanoj su sjednici bili i predsjednica Vlade Jadranka Kosor, izaslanik predsjednika Republike Amir Muharemi, predstavnici društvenog, znanstvenog i kulturnog života, predstavnici vojske, sudbene vlasti te vjerskih zajednica i diplomatskog zbora. U prigodnom govoru potpredsjednik Sabora Vladimir Šeks podsjetio je da je povijesna odluka Sabora donesena u vrijeme agresije na Hrvatsku prije 18 godina u podrumu Inine zgrade u Šubićevoj ulici, a na toj se odluci temelji, istaknuo je, hrvatska suverenost i neovisnost. Inače, tom sjednicom 8. listopada 1991. predsjedavao je upravo Šeks, te je stoga kao izravni sudionik tih povijesnih događaja on održao prigodni govor, a ne predsjednik Sabora Bebić.

POČELA BERBA I OTKUP MANDARINA U DOLINI NERETVE

PLOČE - Počela je berba, otkup i prodaja mandarina na plantažama u dolini Neretve, a očekuje se da će se u Komini, Opuzenu, Metkoviću i drugim područjima neretvanskog kraja ove godine ubrati i tržištu ponuditi oko 30.000 tona. To je upola manje nego lani jer je ove godine katastrofalno nevrijeme s tučom veličine oraha u kolovozu poharalo dolinu Neretve. Najveći otkupljivač mandarina u dolini Neretve, Agro Fructus koji posluje u sustavu koncerna Agrokor, ove će jeseni otkupiti oko 18.000

tona mandarina. Trenutačna cijena je 4,5 kuna za kilogram, a otkupljuju se jedino zdrave i neoštećene mandarine, ali ima najava da će se po nižoj cijeni uskoro otkupljivati i mandarine s tragovima tuče.

NASTAJE NAJVEĆE RIJEČNO ZAŠTIĆENO PODRUČJE U EUROPI

MAĐARSKA - U sklopu nedavne zajedničke sjednice hrvatske i mađarske vlade u mađarskome gradu Barču (Barcsu) hrvatski ministar kulture Božo Biškupić i mađarski ministar okoliša i vode Imre Szabo potpisali su izjavu o uspostavi prekograničnog rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav u sklopu UNESCO-va programa "Man and biosphere". Tom zajedničkom izjavom osigurava se okvir za zaštitu cjelovitoga vrijednog ekosustava i biološke raznolikosti na teritoriju dviju država duž tih triju rijeka. Rezervat biosfere je reprezentativno ekološko područje koje ima tri osnovne zadaće: očuvanje prirodnih vrijednosti, poticanje održivog razvoja te poticanje znanstvenog rada vezanog uz unapređenje kvalitete života i održivog korištenja prirodnih dobara, ističu u Ministarstvu kulture koje je nadležno i za zaštitu prirode. S vrlo rijetkim, ali velikim poplavnim šumama, riječnim otocima, šljunčanim i pješčanim obalama, to zaštićeno područje ukupno ima 500 kilometara toka triju rijeka i oko 630.000 hektara jedinstvenoga prirodnog i kulturnog krajobraza.

KARDINAL BOZANIĆ POSJETIO SPOMEN-PODRUČJE JASENOVAC

JASENOVAC - "U molitvi za žrtve i za dar Božjega duha koji pročišćuje istinu, iscjeljuje ljubavju te ulijeva nadu pravednošću i milosrđem, pohodio sam ovo spomen-područje predvođeci svećeničko hodočašće Zagrebačke nadbiskupije u Staru Gradišku, Jasenovac i Petrinju", zapisao je u knjigu dojмова kardinal Josip Bozanić, nakon što je prvi put posjetio Spomen-područje Jasenovac. Također je zapisao kako nas ljudska patnja i Kristova pobjeda nad grijehom i smrću obvezuju da živimo u svjetlu Gospodinova uskrsnuća i rastemo u ljubavi koja preobražava kako bi posvuda cvao siguran i miran život. Nakon dolaska u Spomen-područje Jasenovac u pratnji pomoćnih biskupa i mnogih svećenika, kardinal Josip Bozanić stekao je uvid u koncepciju postava Muzeja i način na koji su popisane žrtve bivšega koncentracijskog logora.

USTAVOM UKINUTI ZASTARU ZA PRETVORBENI KRIMINAL

ZAGREB - Vlada je donijela odluku o pristupanju promjeni Ustava Republike Hrvatske kako bi se u Ustav unijela odredba o nezastarijevanju pretvorbenog kriminala, u preambulu Ustava u popis nacionalnih manjina vratili Bošnjaci i Slovenci, kako bi se propisalo da je obrazovanje dostupno svima pod jednakim uvjetima te da je opće obrazovanje obvezatno i besplatno. Ujedno, promjenama se pojedini ustavni članci usklađuju s pravnom stečevinom Europske unije radi zaključenja pristupnih pregovora, regulira se pristupanje Hrvatske Europskoj uniji itd.

MAGIČNA LJEPOTA SELA

Piše: Vesna Kukavica

Uz 29 zahtjeva za izuzećima, RH je od EU zatražila i 12-godišnji moratorij na kupnju poljoprivrednog zemljišta u želji da taj sektor razvije domaćim snagama, po uzoru na agrarne tvrtke svjetskoga glasa u vlasništvu dalmatinskih iseljenika, utemeljitelja voćarstva i povrtlarstva u Kaliforniji ili pak biogradsku *Vranu* američkog Hrvata

O bnova ruralnog prostora Hrvatske i seoski razvoj važni su izazovi suvremenoga doba. Na ruralnim područjima živi oko 43% stanovništva Hrvatske prema zadnjem popisu iz 2001., od čega znatan broj otpada na staračka domaćinstva – čija su djeca i unuci ili u susjednim gradovima ili u iseljeništvu diljem svijeta. Magičnu ljepotu sela uživaju tek malobrojne mlađe obitelji u svim hrvatskim regijama. Kako ta područja nisu razvijena, optimizam izbija iz činjenice da je riječ o čudesno očuvanom okolišu od neprocjenjive vrijednosti, koji ne smijemo rasprodati već naučiti njime moderno gospodariti.

Vlada RH započela je složen posao razvoja cjelokupnog seoskoga prostora te spas zapuštene poljoprivrede. Kada za godinu dana završe pristupni pregovori Republike Hrvatske Europskoj uniji, koje je desetak mjeseci do 2. listopada blokirala Slovenija, bolno će se promijeniti status znatne većine od sadašnjih 140.000 poljoprivrednika i njihovih obitelji. Dio malih obiteljskih gospodarstava će se ugasiti zbog nerentabilnosti, ali će poduzetnička elita koja živi od poljoprivrede moći ostvarivati dobit s mogućnošću izlaska na tržište EU-a. Prosječno seosko domaćinstvo u domovini baštini 2,7 hektara zemljišta. Lokalna uprava u regijama, od mediteranske do panonske Hrvatske, mora srediti zemljišne knjige i neobrađene prostore staviti u funkciju uz kreativnije odabire poljoprivrednih kultura te izvršiti njegovo okrupnjavanje radi isplativosti hrane i povećanja konkurentnosti. Uz pomoć Švedske završen je pilot-projekt *Okrupnjavanje poljoprivrednog zemljišta*, vrijedan 27 milijuna kuna, u četiri županije i to Bjelovarsko-bilogorskoj, Sisačko-moslavačkoj, Virovitičko-podravskoj te Zadarskoj županiji. Stručnjaci su zapazili kako su usitnjeni posjedi ozbiljna kočnica razvoju naše poljoprivrede, u što se uvjerio i poznati američki poduzetnik hrvatskoga podrijetla Steve Bubalo, uloživši u biogradsku poljoprivrednu tvrtku *Vra-*

na u Zadarskoj županiji – koja je tek okrupnjavanjem posjeda ubrzala krvotok domaće industrije hrane. Bubalo je ulaganjima posao proširio na 30 hektara, pa se u *Vrani* danas uz proizvodnju jaja i mlijeka, uzgaja povrće, stolno grožđe, masline, proizvodi kiseli kupus, a uskoro se otvara i bioplinara vrijedna 3,5 milijuna eura, što će višestruko uvećati dobit.

Sve u svemu, propast jednog dijela poljoprivrednika je loša vijest, ali postoji i nekoliko dobrih, uvjereni su u hrvatskom pregovaračkom timu s EU. Ako Bruxelles prihvati financijske uvjete koje je postavila hrvatska strana, nakon ulaska u EU, godišnja pomoć poljoprivredi kroz mjere ruralnog razvitka, iznositi će oko 600 milijuna eura. Sudeći prema isplativosti seljačkih gospodarstava u Austriji i Mađarskoj s prosječnih 30-ak hektara, imperativ je okrupnjavanje posjeda. EU subvencionira 300 eura po hektaru, ali taj iznos do 2014. dobivat će tzv. stare članice, dok je novima namijenjeno nešto manje novca. Zato je prioritet hrvatskih pregovarača izboriti se za puni iznos. Uz 29 zahtjeva za izuzećima, Hrvatska je od EU zatražila i 12-godišnji moratorij na kupnju poljoprivrednog zemljišta i šuma. Evo prilike da svoju djedovinu u matičnoj zemlji pretvorite u izvrsnu poduzetničku i povratničku priču!

Uspijemo li se izboriti za tih 600 milijuna eura, sačuvati većinu seljačkih proizvodno-potrošačkih zajednica i okrupniti posjede kako bi naši seljaci s vlastitim proizvodima mogli lakše izlaziti na tržište, moći ćemo reći da smo ulaskom u EU uspjeli spasiti selo i poljoprivredu. Pred nama je velik i izazovan posao. Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja nositelj je pregovora za tri poglavlja europskoga zakonodavstva i to *Poljoprivrede i ruralnog razvitka* te *Sigurnosti hrane, veterinarstva i fitosanitarnoga nadzora* te još zablokirano *Ribarstva*. Ako znamo da poljoprivredna domaćinstva sudjeluju sa 6 do 7 posto u bruto-društvenom proizvodu Lijepe naše, lako možemo zamisliti koliko će se toga rješavati u pregovorima tijekom iduće godine, izjavio je ministar Petar Čobanković.

Novi pogled na domovinsku ruralnu zbilju zahtijeva otvorenost prema svijetu i ustrajno cjeloživotno učenje avanturističkih izazova tržišta kakvo su u prošlosti iskazali iseljeni dalmatinski težaci i njihovi obrazovani potomci koji su, kroz tri naraštaja, sudjelovali u razvoju produktivnosti vinogradarstva, voćarstva i povrtlarstva svjetskoga glasa u tri kalifornijske doline Pajaro, San Joaquin i Santa Clara Valley. Osobito je inspirativna glasovita industrija jabuka obitelji Boskovic u Pajaro dolini, koja je svoj početak imala u obiteljskim gospodarstvima Watsonvillea, kojega su naselili seljaci bezzemljaši iz dubrovačkoga primorja. ■

ENG Croatian Government is implementing a reform of the agricultural sector and undertaking measures to revive rural settlements, the homeland's ecological jewels, whose inhabitants create from 6 to 7 percent of the nation's GDP. There are interesting exemplary models in the Croatian communities abroad in this sector, such as the dominant position Croatians have taken in apple production in the Pajaro Valley.

Traminac i graševina najtraženiji

Godišnje Iločki podrumi prerade osam milijuna kilograma grožđa, a proizvedu oko četiri i pol milijuna litara vina. Ove godine očekuju oko pet milijuna litara, a grožđe je zdrave kvalitete i s dovoljnom količinom šećera

Pogled na grad Ilok iz vinograda

ka, predsjednika Uprave Iločkih podruma, nakon Drugoga svjetskog rata oni su postali pravni sljedbenici nekadašnje vinarske proizvodnje Odeschalchijevih u sklopu dvorca u staroj gradskoj jezgri. Kasnije se ustrojio i dio novih podruma s ukupnim kapacitetom osam i pol milijuna litara, od čega je 90 posto bijelih sorti grožđa. Najpoznatiji je iločki traminac, vrsta glasovitog vina prepoznatljivog i izvan granica Hrvatske. Količinski je najzastupljenija graševina odnosno chardonnay, pinot bijeli i rizling rajnski. Od crnih sorti grožđa imaju frankovku kao predstavnicu kontinentalnih crnih sorti i prije desetak godina cabernet sauvignon.

SVE VIŠE MLADIH VINOGRADARA

Ohrabrujuće je, ističe Papak, što se sve više mladih ljudi uključuje u proizvodnju vina pa se tako rješava i problem nezaposlenosti. Iločki podrumi proizvode i lozne cjepove za podizanje novih nasada najviše kategorije. To su certificirani cjepovi s "plavom" etiketom, usklađeni s proizvodnjom i zakonima Europske unije. Godišnje Iločki podrumi prerade osam

Tekst: Uredn. (izvor: Vjesnik)

Na zelenim obroncima Fruške gore, uljuljkan u blagu klimu s malo obočina, smjestio se Ilok, najistočniji povijesni dragulj Hrvatske. Okružen je vinogradima, od čega je 300 hektara u vlasništvu Iločkih podruma, a oko 600 u vlasništvu kooperanata. Glasoviti podrumi iznje-

drili su se na nekadašnjem imanju obitelji Odeschalchi koja se bavila vinarstvom. Ugledni plemići 1699. došli su iz Rima nakon što se iločki kraj oslobodio od Turaka. Zbog financijske potpore toj borbi, car Leopold podario im je dvorac u sklopu kojeg su zaživjeli i Iločki podrumi. Dio starih podruma ukopan je stotinjak metara u brdo, dok se u drugi silazi oko 12 metara pod zemlju. Prema riječima inženjera Mladena Pap-

Jedan od simbola Iloka – crkva sv. Ivana Kapistrana

Iločki kraj je od davnina poznat po svojim vinogradima

Ladanjsko imanje Principovac

Zreli grozdovi traminca

Traminac na krunidbi kraljice Elizabete II.

Na engleskome dvoru glasoviti iložki traminac služio se na krunidbi kraljice Elizabete II. pedesetih godina prošlog stoljeća. To je ponajprije aperitivno odnosno desertno vino koje se konzumira i uz glavna jela. Uz graševinu je i najtraženije vino.

Čuveni iložki podrumi kriju pravo vinsko bogatstvo

milijuna kilograma grožđa, a proizvedu oko četiri i pol milijuna litara vina. Ove godine očekuju oko pet milijuna litara, a Papak kaže da je grožđe zdravo, kvalitetno i s dovoljnom količinom šećera. Imali su klimatski dobru godinu s puno sunčanih dana, a vrhunsku kvalitetu grožđa zahvaljuju i dobroj strukturi zemlje. Vino je u starim podrumima pohranjeno u drvenim bačvama pod jednakom podrumskom temperaturom od 12 do 14 stupnjeva. Tu se nalaze još i arhivska vina od kojih je najstarije ono iz 1947. godine. "Vino je to bolje što dulje stoji", kaže Papak te ističe da se to odnosi na ona koja se pripremaju za "dugo" održavanje. To se čini već s posebnim načinom rezanja loze tako da ona ima smanjene prinose, ali dobru kvalitetu ploda. Treba i pogoditi pravo vrijeme berbe.

OBNOVLJENO LADANJSKO IMANJE PRINCIPOVAC

U sklopu Iločkih podruma nalazi se i restoran "Stari podrum", dvorana za degustaciju i prostor za prodaju vina i suvenira. Pohode ih turisti koji posjećuju i Principovac, ladanjsko imanje obitelji Odeschalchi, smješteno na najljepšem vinorodnom položaju u Iloku na 200 metara nadmorske visine. Sagrađen je 1864. godine, a nedavno je i obnovljen pa je u sklopu njega danas zaživio restoran i vidikovac s pogledom na Ilok i nepregledne vinograde. U sklopu ljetnikovca ustrojeno je pet

dvokrevetnih apartmana s četiri zvjezdice i jedan predsjednički od 120 četvornih metara. Turisti koji dolaze u Iločke podrumce, a posebice u Principovac, mogu uživati u tenisu, badmintonu, biciklizmu ili šetnji vinogradima. Mogu se provozati i turističkim vlakčićem kroz vinograde na oko četiri kilometra sagrađenih staza. Najčešće dolaze domaći turisti, a sve više Austrijanci i Mađari koji vole uživati i u zvucima tamburice. U gastronomskoj ponudi Iločani im nude riblje i mesne specijalitete, te roštilj pripreman na starim trsovima loze. ■

ENG Ilok, Croatia's easternmost jewel, is nestled on the slopes of Fruška Gora, with its mild climate and sparse rainfall. It is almost entirely surrounded by vineyards, some 300 hectares owned by the Iločki podrumi (Ilok Cellars) company and some 600 owned by people working with the company.

Ujedinjenje klubova *Kralj Tomislav* i *Jadran Hajduk*

Zgrada Hrvatskog kluba "Kralj Tomislav" u Sydneyu

AUSTRALIJA - U društvenim prostorijama HK "Kralj Tomislav" u Sydneyu održan je povijesni sastanak članova kluba i HK "Jadran Hajduk". Zaključeno je da će od sljedeće godine HK "Kralj Tomislav" biti jedna zajednička kulturno-društvena hrvatska kuća u zapadnome dijelu Sydneya. Predsjednik HK "Kralj Tomislav", Tomislav Lerotić, izjavio je kako je u tijeku priprema potrebne papirologije, a uskoro će se poduzeti i daljnji koraci za spajanje, koje će biti korisno i poželjno. U "Tomislavu" djeluje hrvatska folklorna skupina "Lindo", a "Ja-

dran Hajduk" ima također folklornu skupinu, te folklorni ansambl "Vukovar" koji će prijeći "Tomislavu". Naći će se rješenje i za klupske prostorije, odnosno zemljište HK "Jadran Hajduk". Kao prvo, ideja je da se kompleks "Jadran Hajduka" proda zainteresiranim investitorima, da se vrate dosadašnji dugovi kluba, a ostatkom novca planira se izgradnja nove dvorane, na prostoru HK "Kralj Tomislav", u kojoj će se događati razne društvene aktivnosti, obiteljske svečanosti i sl. Uprava HK "Kralj Tomislav" trebala bi se 'pomladiti', a četiri člana uprave HK "Jadran Hajduk" će je popuniti. U "Tomislavu" je jaka bočarska sekcija, a dolaskom kvalitetnih bočara iz HK "Jadran Hajduka" imat će šampionsku momčad za sljedeća prvenstva. "Osobno gajim nadu da je naš korak spajanja dvaju klubova - HK "Kralj Tomislav" i HK "Jadran Hajduk" rezultat naših ideja da zajednički radimo jer ćemo tako postići i bolje rezultate. Ujedinjeni smo jači!", rekao je Lerotić. (Nova Hrvatska)

Tomislav Lerotić

Natječaj za Nagradu "S. S. Kranjčević"

Hrvatska matica iseljenika, Podružnica Rijeka, svojedobno je utemeljila Nagradu "Silvije Strahimir Kranjčević" sa željom da potiče i podupire hrvatske iseljenike i njihove potomke u raznim vidovima književnog izražavanja.

U prošlosti je osobito pisana (i govorna, naravno) materinska riječ održavala čvrste veze sa zemljom podrijetla i matičnim narodom, a danas naši ljudi u svijetu imaju na raspolaganju i Internet. Nerijetko su književnici, profesionalci i amateri svojim stvaralaštvom na dvama jezicima predstavljali i afirmirali temelje kulturne baštine domovine podrijetla, ali i zemlje u kojoj žive ili su rođeni. Na taj način stvarali su neraskidive sponne između hrvatskoga i drugih naroda.

Nagrada "S. S. Kranjčević" dodjeljuje se za ostvarenja s područja pjesništva, romana, kratke priče, drame i putopisa, pod uvjetom da nisu nagrađivana te da im je autor iseljenik ili potomak iseljenika. Literarni radovi mogu biti pisani hrvatskim standardnim jezikom ili svim hrvatskim narječjima i njima pripadajućim govorima (mjesni govori).

Broj literarnih radova je ograničen: za poeziju deset pjesama, za kratku priču pet, za putopis dva, te roman i dramu jedan prilog. Svaki rad treba biti pisan na računalu ili pisaćim strojem te sadržavati ime i prezime, godinu rođenja, adresu i kratki životopis. Prestigle radove će vrednovati povjerenstvo u sastavu: prof. dr. emeritus Katica Ivanišević, prof. dr. Branka Kalogjera i prof. dr. Estela Banov.

Rok za slanje radova je 20. prosinca 2009. Nagrade će biti uručene na Interliberu 2010. godine. Radove možete poslati poštom na adresu: Hrvatska matica iseljenika Podružnica Rijeka Trpimirova 6 51 000 Rijeka, Hrvatska ili e-mailom na adresu: rijeka@matis.hr

Dani čileanske kulture u Splitu

Manifestacija je otvorena prigodnom izložbom predmeta iz Čilea, pod naslovom "Čile od juga do sjevera", izložbom knjiga vezanih uz čileanski folklor pisca Orestea Platha, te filmom o posjetu splitskog izaslanstva Čileu

Sudionici radionice za djecu

Napisala: **Branka Bezić Filipović**

Hrvatska matica iseljenika, Podružnica Split, već niz godina obilježava Dan nezavisnosti Čilea, ne samo zbog velikog broja naših otočana i njihove važnosti u Čileu, već i zbog povratnika koji žive u Splitu. Zbog toga su održani Dani čileanske kulture, a pomogli su novčanim priložima Veleposlanstvo Republike Čilea u Zagrebu i Počasni konzulat Republike Čilea u Splitu kako bi "fešta bila fešta". Program je tekao u Gradskoj knjižnici "Marka Marulića" u Splitu, a trajao je tri dana, od 23. do 25. rujna. Manifestacija je otvorena prigodnom izložbom predmeta iz Čilea, pod naslovom "Čile od juga do sjevera", izložbom knjiga vezanih uz čileanski folklor pisca Orestea Platha, te filmom o posjetu splitskog izaslanstva Čileu. Ponuđeni su čileanski specijaliteti i vina. Empanade je priredila Dora Gallardo iz Porvenira, a došla je posjetiti kćer Vesnu i unuke Branka i Vedrana koji u Splitu žive već četiri godine. Kako bismo popili pravi čileanski "pisco sour", pobrinuo se Hrvoj Ostojic iz Iquiquea, koji je piće poslao poštom. Knjige Orestea Platha poslala je njegova kći Karen Muller Turina. Tako smo svi bili u mislima zajedno. Djeca povratnika, Branko Rogošić, Daniela i Francisca Manriquez Miličević, plesali su 'cuecu' i ples s Uskršnjih otoka. Prvi dan je prošao u veselju i druženju, dok su sljedeća dva dana bila radna.

Drugog dana predstavljena je literatura čileanskih pisaca hrvatskog podrijetla, čija su djela prevedena na hrvatski jezik u izdanju Naklade Bošković. Na tu temu su govorili Branka Bezić Filipović, voditeljica splitske podružnice Hrvatske matice iseljenika i prof. dr. Ivo Šimunović.

Trećeg dana organizirana je radionica za djecu nadahnutu radom Orestea Platha (1907. - 1929.), čije su knjige ovom

prigodom bile izložene. On je bio član Čileanske akademije za jezik i jedan od najvećih istraživača folkloru i narodne kulture Čilea. Supruga mu je bila Pepita Turina, čileanska književnica hrvatskog podrijetla. U radionici su sudjelovala djeca četvrtih razreda osnovne škole, a osmislila ju je Claudia Miličević iz Punta Arenasa uz asistenciju dipl. knjižničarke Ingrid Poljanić. Domaćini su bili učenici Osnovne škole Bol u Splitu koja surađuje s čileanskim školama. Sva djeca grada Splita bila su dobrodošla.

Iduće godine ova proslava bit će posebno svečana jer tada Čile slavi 200. obljetnicu neovisnosti. ■

Prof.dr.Ivo Šimunović, Branka Bezić Filipović i izdavač Zoran Bošković

ENG The Split branch office of the Croatian Heritage Foundation has for a number of years marked Chilean Independence Day, not only on account of the many former Croatian islanders who are now prominent Chilean citizens, but also for those who have returned and now live in Split.

Izložba dječjih crteža u spomen na Ivana Vučetića

PULA - Uoči blagdana sv. Mihaela, kada se slavi Dan policije, u Policijskoj upravi Istarske županije održavaju se mnogobrojne svečanosti i primanja. Na inicijativu pulske podružnice HMI-ja i Policijske uprave Istarske županije, dogovoren je postav izložbe u čast Ivanu Vučetiću. Za prikaz njegova života i djela dogovorena je suradnja s osnovnim školama Veruda i Šijana u Puli. Izložba dječjih crteža otvorena je 24. rujna u predvorju zgrade MUP-a u Puli pod nazivom "Otisak prsta kao nevidljivi svjedok" i uz moto: "Božji pečat na prstu svakog

čovjeka", što je uklesano na Vučetićeve spomeniku u Argentini. Ova izložba postavljena je s ciljem popularizacije imena i djela nedovoljno poznatoga hrvatskog izumitelja koji je stekao svjetsku slavu. Želja organizatora bila je da ga predstave novim naraštajima i svima onima koji za slavnoga Hvaranina iz Argentine do sada nisu čuli. Ivan Vučetić proveo je svoje četiri mladenačke godine, što mnogi ne znaju, upravo u Puli. Vrlo kreativne crteže i grafike izradili su učenici OŠ Veruda pod mentorstvom profesora Jasminka Tomića, a povijesni dio učenici OŠ Šijana s profesoricom Grozdanom Škabić. Profesor Tomić rekao je kako se o Vučetiću, koji je svojim otkrićem zadužio cijelo čovječanstvo, zna vrlo malo te da je ova izložba samo početak otkrivanja njegova života i djela. Uz profesora Tomića i voditeljicu pulske podružnice HMI-ja, na izložbi su govorili: Matika, o značaju daktiloskopije, Kirin, zamjenik načelnika, i Kozlevac, načelnik Policijske uprave za Istarsku županiju. Načelnik Loris Kozlevac otvorio je izložbu koju će publika moći razgledati do 2. listopada. (Ana Bedrina)

ISELJENIČKE VIJESTI

HRVATI NA MEĐUKULTURNOM TJEDNU U MAINZU

NJEMAČKA - Svečano misno slavlje za vjernike drugih materinskih jezika u biskupiji Mainz predvodio je 13. rujna u punoj katedrali sv. Martina u Mainzu generalni vikar Dietmar Giebelmann. U koncelecijaciji su bili i svećenici zajednica drugih materinskih jezika, među kojima i voditelji hrvatskih katoličkih misija u toj biskupiji: fra Ante Bilić iz Mainza, fra Josip Klarić iz Darmstadta, fra Mladen Marić iz Offenbacha, te uz asistenciju stalnog đakona Mate Valjana iz Giessena. Više stotina hrvatskih vjernika sudjelovali su u tom slavlju u povodu proslave 1.000 godina katedrale u Mainzu. Na misnome slavlju s hrvatske strane bio je i generalni konzul RH iz Frankfurta Petar Uzorinac, konzul za gospodarstvo Marko Šimat, predsjednica Hrvatske kulturne zajednice iz Mainza Katica Vraneša i drugi. Razne zajednice predstavile su se na svojim štandovima ispred katedrale, na kojima su ponudile svoje kulinarne specijalitete. Na obližnjoj pozornici u prigodnom programu nastupili su i folklorši Hrvatske katoličke misije u Mainzu. (Adolf Polegubić)

ZNANSTVENICI I CIVITAS PROTIV NASILJA

ZAGREB - Udruga "Civitas Zagreb" je neprofitna organizacija pod vodstvom novinarkе Zvezdane Stančić koja punih devet godina provodi mnogobrojne uspješne edukativne projekte za djecu i mlade. Među programima Civitasa posebice se ističe, inače u RH nedostatan zastupljen, projekt posvećen medijskoj pismenosti. Početkom 2009. godine Udruga je započela i provedbu interdisciplinarnog projekta "Civitas, znanstvenici i mediji protiv nasilja" čiji je voditelj naš ugledni znanstvenik svjetskoga glasa, prof. dr. sc. Ivan Đikić. Projektu su se, uz profesora

Đikića, pridružili i drugi mladi znanstvenici, stručni tim udruge, novinari, profesori i pedagozi. "Civitas, znanstvenici i mediji protiv nasilja" se izvodi uz pomoć edukativnih radionica u školama i znanstvenim institutima, a sastavni dio projekta čini i kampanja kojoj se do danas odazvalo više od tisuću Hrvata intelektualaca diljem svijeta. Time su u zavidnom broju svojim potpisom potvrdili važnost provedbe projekta i digli snažni i jedinstveni glas protiv nasilja. (Željka Lešić)

BROĐANI NA BERLINSKOJ ULIČNOJ ZABAVI

NJEMAČKA - Berlinski Zavičajni klub "Brođani" i ove je godine, kao i mnoge prije, sudionik popularne 22. ulične zabave pod nazivom *Wein und Winzerwoche*. Ova zabava, u slavu vina i vinograda, već uobičajeno se održala u ulici Bahnhofstrasse u berlinskoj četvrti Lichtenrade. Unatoč tome što njemačka prijestolnica već danima, radi remonta, ima ograničen prijevoz gradskim vlakovima, potaknula je mnogobrojne da subotnje i nedjeljno popodne provedu uz glazbu, ples i gastronomsku ponudu. Točnije, više stotina tisuća posjetitelja prošetalo se uz štandove. I vjerujete, mnogi su zastali kraj štanda koji, skoro u milimetar, na istome mjestu iz godine u godinu drže članovi Zavičajnog kluba "Brođani". (Sonja Breljak)

Skup hrvatskih pjesnika iz 12 zemalja

Plemeniti cilj koji organizator, Književno likovno društvo Rešetari, već desetljećima uspješno ostvaruje je postignut – stvaralaštvo Hrvata na materinskom jeziku, u domovini i inozemstvu, svih onih koji žive u različitim državama, na različitim kontinentima opstat će i nadalje

Napisala: **Diana Šimurina Šoufek**

Dvodnevni Rešetarački susret pjesnika, 25. - 27. rujna, u organizaciju KLD "Rešetari", uz promociju zbornika pjesama hrvatskih pjesnika iz dijaspore, održan je pod pokroviteljstvom predsjednice Vlade RH Jadranke Kosor. Dvanaesti pjesnički susret u Rešetarima kraj Nove Gradiške na Pjesničkoj večeri okupio je 12 članova KLD "Rešetari", po dva pjesnika iz Osijeka, Slavonskog Broda, Valpova, Donjeg Miholjca, Našica i Nove Gradiške, Splita, Varaždina, profesionalne pjesnike iz Hrvatske i hrvatske pjesnike iz dijaspore (Španjolske, Engleske, Južnoafričke Republike, Belgije, Argentine, Rumunjske, Mađarske, Austrije, Njemačke, Slovenije, Srbije, BiH, Italije, Crne Gore, Slovačke, Švedske, SAD-a i Kanade). Na tradicionalnom okupljanju pjesnika u Slavoniji predstavljena je i knjiga "Otajstva slobode", peta knjiga pjesama mostarskoga pjesnika Petra Milića Periše. O Milićevoj knjizi govorili su književnik Đuro Vidmarović, autor predgovora, i pjesnik Ivan Slišurić. Pjesnička manifestacija okupila je u Rešetarima sudionike iz dvanaest zemalja svijeta i sa svih kontinenata, a svake godine KLD "Rešetari" izdaje i promovira zbornik radova sudionika. Ovogodišnji Zbornik pjesama donosi 186 pjesama 136 autora. Izbornici pjesama bili su Stjepan Blažetin iz Pečuha, Đuro Vidmarović iz Zagreba i Ivan Slišurić iz Nove Gradiške. U sklopu ovih susreta otvorena je i izložba fotografija Fotokluba Nove Gradiške naslovljena "Skulpture Antuna Petrovića", a pjesnici su se susreli i s učenicima osnovnih škola zapadnoga dijela Brodsko-posavske županije. Održano

Sudionici ovogodišnjih
Rešetaračkih susreta
pjesnika

je i predstavljanje prvoga Zbornika mladih pjesnika. U Zbornik je uvršteno 59 pjesama 46 autora, među kojima su mladi autori iz Mađarske: Amina Aliustić, Vanda Bardos, Danijel Blažetin, Vjekoslav Blažetin, Tomica Czibolya. Izbornici pjesama bili su Zlata Dasović iz Osijeka, Radomir Dumičić iz Nove Gradiške i Nada Šelić iz Cernika. Dvanaesti Rešetarački susreti pjesnika su za nama, a plemeniti cilj koji organizator, Književno likovno društvo "Rešetari", već desetljećima, unatoč teškim financijskim uvjetima i izostanku očekivanih potpora, uspješno ostvaruje je postignut – stva-

ralaštvo Hrvata na materinskom jeziku, u domovini i inozemstvu, svih onih koji žive u različitim državama, na različitim kontinentima opstat će i nadalje. Susreti će se nastaviti zahvaljujući zadivljujućem entuzijazmu predsjednika Društva Ivana De Ville, profesora Slišurića, Vidmarovića, Blažetina i svih sudionika ovih susreta koji mu se redovito vraćaju. Veliku potporu organizatoru dala je i Općina Rešetari i nedavno izabrani načelnik Zlatko Aga, kao i Hrvatska matrica iseljenika koju je i ovaj put zastupala pravna savjetnica Diana Mašala-Perković. ■

ENG The two-day annual Rešetari Meeting of Poets, held this year from the 25th to the 27th of September, brought together Croatian poets from 12 countries and featured the promotion of a collection of poetry by Croatian authors from the Diaspora.

“Ako Bog dā, vidimo se dogodine”

U svibnju i početkom lipnja, poput ptica selica pristižu već ustaljene iseljeničke obitelji, a početkom jeseni zatvaraju svoje novouređene kuće, koje se odmah prepoznaju kao ‘merikanske’, i odlaze

Krčka zračna luka ljeti je često pretijesna

Američki Sušćani
pristižu u riječku luku

Napisala i snimila: **Vanja Pavlovec**

Svake srijede od svibnja pa do kraja listopada u krčku zračnu luku slijeće i polijeće tzv. iseljenički zrakoplov. U jutarnjim satima s Krka polijeće zrakoplov Croatia Airlinesa prema Londonu, a zatim drugim zrakoplovnim kompanijama iseljenici ovoga kraja nastavljaju interkontinentalnim letovima prema udaljenim destinacijama. Kad je riječ o sjevernojadranskim otocima i Kvarnerskom primorju, koji gravitiraju krčkom aerodromu, u najvećem broju nastavljaju dalje za New York ili New Jersey. U popodnevnim satima taj isti zrakoplov dovodi iseljenike u domovinu. Početkom godine, čim se počnu prodavati karte za krčku liniju, u vrlo kratkom roku se rasprodaju za sve termine u dolasku i odlasku. Tko nije na vrijeme rezervirao kartu za ‘doma’, preostaju mu

druge zračne luke, a to najčešće znači Zagreb, Venecija ili Trst. I tih srijeda, u dolasku i odlasku, prostori u poprilično zapuštenoj aerodromskoj zgradi pretijesni su za iseljenike i njihovu rodbinu. Veselje, suze radosnice i uzbuđenje vlada u popodnevnim satima kada stiže zrakoplov, pa poneki stranac koji se nađe u zračnoj luci sa znatiželjom promatra te razdragane skupine ljudi koji se ponovno susreću. Jutarnji letovi, znači u odlasku, nekako su tihi i užurbani. Ne privuku toliko rodbine na ispraćaj, kao da se rastanak ne želi otežati, a pozdrav je uobičajen – Ako Bog dā, vidimo se dogodine!

DOLAZAK U RUJNU – NOVI TREND

Ta iseljenička priča traje već nekoliko godina od kada je zbog evidentne potrebe uspostavljena ta linija. U svibnju i početkom lipnja, poput ptica selica pristižu već ustaljene iseljeničke obitelji, mahom

umirovljenici koji ranije dolaze u domovinu, a zatim, što bi se reklo – u sezoni, dolaze na kraći boravak njihova djeca, snahe, zetovi i unučad, a nerijetko i njihovi američki prijatelji. Početkom jeseni zatvaraju svoje novouređene kuće, koje

Iz Amerike na Susak

se odmah prepoznaju kao 'merikanske', i odlaze. Do druge godine. Već nekoliko godina primjećujemo novi trend. Mjesec rujan je, za kategoriju radno aktivnih iseljenika s već odraslom djecom, postao iznimno zanimljivo razdoblje za dolazak u Hrvatsku. Jave nam se u Maticu i s oduševljenjem pričaju o svome odmoru u rodnome mjestu koje više ne vrvi turistima, nema gužvi na cestama i u restoranima, ne trešti glazba sa svih stra-

ske zemlje. Dio ih je ostajao u Italiji, i to pogotovo s otoka cresko-lošinjskog arhipelaga i Istre, sa statusom ili optanta ili izbjeglice. Razmislili su se po Italiji sa željom da budu što bliže zemlji podrijetla, a to znači u pokrajini Friuli Venezia Giulia. No, mnogi su tada krenuli u jača industrijska središta sjeverne Italije gdje se u poraću intenzivno razvijala i obnavljala industrija. Jedno od takvih središta bio je Torino s tvornicom auto-

radno aktivnoga stanovništva s otoka, ali i iz mnogih krajeva na kopnu.

BEZBROJNE ISELJENIČKE PRIČE

Prisjećajući se svojeg života u drugoj stečenoj domovini, u velikoj mjeri su zadovoljni onime što su postigli. Bilo im je teško, radili su naporno, ali su živjeli pristojno, školovali djecu te osigurali dostojnu starost. Obnovili su svoje stare kuće, unijeli u njih dio komfora svo-

Grupa iz Omišlja u zračnoj luci

I mali 'Merikani' vole doći u Hrvatsku

Američki Krčani - generacija 1936.

na, a na polupraznim plažama kupaju se u toplome moru i uživaju u prekrasnome smiraju dana. I tada uvijek dogovorimo neki zajednički program ili im pomognemo u obavljanju njihovih poslova u javnoj upravi i institucijama.

NOVI ŽIVOT U TUĐINI

Prigoda je to da se popriča i o njihovoj mladosti te kako su se odlučili otići u svijet. Dva su načina bila najčešća - dio ih je bježao, znači ilegalno, u Italiju te je slijedio odlazak u jedan od mnogih izbjegličkih kampova, u kojima su čekali 'harte za poč' v Meriku' bilo od rodbine koja je već bila tamo ili, pak, od nadležnih organizacija kad bi se izjasnili da žele ići u prekomorske zemlje. Jasno da ih je dio odlazio i u susjedne europ-

mobila FIAT koja je postala simbolom novoga talijanskog napretka i obećavajućeg prosperiteta. Čim su mogli, počeli su dolaziti u domovinu svojim novim automobilima, ispočetka najčešće 'fićom' i u šarenoj talijanskoj garderobi, ponosno pokazujući svojoj siromašnoj rodbini u tadašnjoj Jugoslaviji svoj uznapredovali materijalni i socijalni položaj.

Kako se želja mladih za odlaskom, milom ili silom, nije mogla spriječiti, jugoslavenska politika uz tzv. privrednu reformu 1964. liberalizira mogućnost odlaska u inozemstvo na rad jer je to davalo dvostruku korist. Prvo, rješavala se tako tihe opozicije i drugo, značajna devizna sredstva pristizala su u zemlju. Te godine javlja se intenzivno legalno iseljavanje, što se odrazilo na odlazak mlado-

je druge sredine, i u njima zadovoljno provode dio godine. Jednu od takvih životnih priča ispričali su nam nedavno u svojoj lijepoj kući Mary i Anton Žuvičić koji pola godine provode u Malinskoj, a pola u New Yorku. Tončić, kako ga zovu, sazeo je konačni rezultat njihova odlaska u svijet: "Šli smo z valizu, a prišli z baulom."

I da se vratimo na rujan u kojemu, kako oni kažu, na idiličan način doživljavaju svoju domovinu. Sutra je srijeda, 23. rujna, već su me obavijestili tko sve dolazi na krčki aerodrom. Među njima je i Anton Benvin, predsjednik Društva Cresana u New Yorku koje će sljedeće godine obilježiti 100. obljetnicu postojanja. Jedno stoljeće vrijedno poštovanja! ■

ENG Every Wednesday from May to the end of October Krk Island Airport sees the arrivals and departures of what has been dubbed the "emigrants line". A Croatia Airlines plane leaves Krk in the morning hours on its way to London, where most passengers take connecting flights to New York. In the afternoon this same aircraft brings emigrants on visits to the homeland.

Nagrađeni plakati HTZ-a izloženi u HMI-u

Hrvatska turistička zajednica dobila je dizajnersku nagradu "Red Dot Design Award" za seriju etnografskih plakata koji su osmislili dizajner Boris Ljubičić, dok fotografije potpisuje naš slavni fotograf Ivo Pervan. Riječ je o 80 plakata napravljenih u ožujku ove godine, od čega se 45 odnosi na kontinentalnu Hrvatsku, a 35 na primorsku. Motivi su najljepše narodne nošnje (za potrebe snimanja nosili su ih članovi ansambla Lado) te tradicijski običaji naših područja. Plakati su koncipirani na način da se uz dvije fotografije narodne nošnje ili običaja nalazi i kratki tekst tako da osim vizualnog doživljaja nude i sažetu informaciju o bogatoj hrvatskoj tradicijskoj baštini. Na većini fotografija (a time i plakata) nalaze se detalji nošnje, poput cvijeta s prsluka nošnje iz Draganića, ogrlice od perlica i koralja s nošnje Hrvatskoga zagorja

ili detalja čipke s nošnje grada Paga. Plakati su, inače, osim na hrvatskome otisnuti i na engleskome jeziku, a obuhvaćene su nošnje 20 županija te Grada Zagreba. U Hrvatskoj turističkoj zajednici ističu da su željeli stvoriti sinergiju turizma i hrvatske tradicijske baštine na kvalitetan i moderan način, što bi tre-

bao biti iskorak u budućem predstavljanju naše zemlje u svijetu. Zanimljivo je da je upravo na dan objavljivanja nagrade, 30. rujna, u Hrvatskoj matici iseljenika, na prvome katu, postavljena izložba spomenutih plakata koja se može razgledati svakoga radnog dana od 9 do 15 sati. (Uredništvo)

Dobre vijesti iz Wüstenrota

U Wüstenrot stambenoj štedionici u prvih 7 mjeseci sklopljeno je više od 15.500 novih ugovora stambene štednje što je oko. 9% više nego u istom razdoblju prošle godine. Od početka poslovanja do konca srpnja 2009. sklopljeno je ukupno više od 240.000 ugovora stambene štednje ukupne vrijednosti 11,7 mlrd HRK. U protekle 2,5 godine Štedionica je povećala tržišni udio po pitanju štednih uloga sa 15,33% koliko je iznosio 31.12.2006 na 19,32% koliko je iznosio 31.05.2009. godine. Kada su stambeni krediti u pitanju udio Wüstenrot stambene štedionice je još i veći i 31.05.2009. iznosi 33,2% ukupnog tržišta. Tijekom 07. i 08. mjeseca zaposleno je u odjelu prodaje novih 10 suradnika i trend zapošljavanja planira se nastaviti i do konca ove godine.

Biti sluga svoje vlastite savjesti

“Ovdje u Udbini svoje će mjesto imati i svi vjernici hrvatskoga naroda koji jesu i žele biti svoji, a pritom se trude živjeti u razumijevanju s drugim ljudima i nacionalnostima, drukčijim vjerama i nacionalnim opredjeljenjima”, istaknuo je mons. Štambuk

Tekst: Uredništvo Snimio: Zvonko Ranogajec

Dan hrvatskih mučenika svečano je u subotu, 12. rujna proslavljen u Udbini koncelebriranim euharistijskim slavljem koje je ispred Crkve hrvatskih mučenika u izgradnji predvodio hvarsko-bračko-viški biskup Slobodan Štambuk, a slavili su domaćin gospičko-senjski biskup Mile Bogović, zadarski nadbiskup Ivan Prenda, šibenski biskup Ante Ivas, porečko-pulski biskup Ivan Milovan, kanonici Senjskog kaptola i stotinjak svećenika.

Došli smo častiti mučenike koji su podnijeli dragovoljnu žrtvu za Krista zbog mržnje prema vjeri, istaknuo je biskup Štambuk i podsjetio na već proglašene hrvatske svece i mučenike: sv. Nikolu Tavelića, sv. Marka Križevčanina i bl. Alojzija Stepinca.

Citirajući dijelove pjesme Augusta Šenoe “Budi svoj”, povijednik je istaknuo kako je nužno upoznati sebe, svoje, svoju domovinu, kako bi se iz toga moglo poštovati ostale. Tko ne zna u svojoj kući, u svojoj domovini srediti pojmove svojega, neće znati pravilno postupati ni prema drugima, poručio je te dodao da će svoje mjesto u Crkvi hrvatskih mučenika imati svi oni koji su, kako je rekao, sluge svoje vlastite savjesti i ne okreću se kako im drugi diktiraju.

Ovdje u Udbini svoje će mjesto imati i svi vjernici hrvatskoga naroda koji jesu i žele biti svoji, a pritom se trude živjeti u razumijevanju s drugim ljudima i nacionalnostima, drukčijim vjerama i nacionalnim opredjeljenjima, istaknuo je mons. Štambuk.

Biskup se zatim kritički osvrnuo na zahtjeve za uklanjanjem križa iz javnosti, a što se, kako je rekao, objašnjava potrebom za tolerancijom. Ali tolerancija je i prihvaćanje drugoga s njegovim osobitostima, a nije izbjegavanje svojega da bih se drugome svidio. To nije tolerancija, to je samoubojstvo svojeg dostojanstva, rekao je propovjednik. Spominjući, pak, skore predsjedničke izbore, biskup Štambuk upitao se ne bi li bilo normalno i poželjno da budući predsjednik katoličke Hrvatske bude katolik, ne samo po listu, nego i po svjedočenju života.

Misnom slavlju prethodio je mimohod motorista-branitelja koji su iz mjesta hrvatskih stradanja u cijeloj domovini donijeli po jedan kamen koji će na simboličan način biti uzidan u novu crkvu.

Sudionike slavlja pozdravio je domaćin mons. Bogović, a nakon mise i potpredsjednik Hrvatskoga sabora Josip Friščić i ličko-senjski župan Milan Jurković. Misnome slavlju nazočili su i ministar zdravstva Darko Milinović te zagrebački gradonačelnik Milan Bandić.

Kamen za izgradnju Crkve hrvatskih mučenika blagoslovio je papa Ivan Pavao II. za svoga trećeg posjeta Hrvatskoj, a crkva se gradi uz pomoć darova pojedinaca i skupina iz domovine i inozemstva. Dosad je prikupljeno 37 milijuna kuna, što je oko tri četvrtine potrebnog iznosa, a kraj gradnje i posveta crkve očekuju se u proljeće sljedeće godine. ■

I ove se godine na Udbini okupio velik broj vjernika iz zemlje i inozemstva

ENG Croatian Martyrs Day was celebrated in Udbina on Saturday, 12 September, at a concelebrated holy mass in front of the construction site of the future Church of Croatian Martyrs, led by Hvar, Brač and Vis Bishop Slobodan Štambuk.

Propitivanja hrvatske žrtve

"Ova je knjiga napisana kao dopuna slikama iz Bleiburškoga ciklusa i po sebi je sastavni dio toga umjetničkog djela pa se nadam da će po tim slikama čitatelji najbolje razumjeti Hrvatsku i njezino dramatično ponovno rođenje", ističe autorica knjige

Priredila: **Vesna Kukavica**

Snimila: **Snježana Radoš**

U Hrvatskoj matici iseljenika predstavljena je 24. rujna knjiga novozelandske slikarice i pjesnikinje Suzanne Brooks-Pinčević pod naslovom *Britanija i Bleiburška tragedija – umjetnički dojam*. U nazočnosti mnogobrojne publike o knjizi su govorili predsjednik Hrvatskoga žrtvoslovnog društva dr. Zvonimir Šeparović,

preživjeli sudionik bleiburške tragedije Stjepan Brajdić, predsjednik Hrvatskoga međudruštvenog odbora za New South Wales iz Australije Tom Beran te dr. Miroslav Tuđman. Pozdravno pismo autorice čitala je Maja Runje. Knjiga, koju su uredili dr. Zvonimir Šeparović i Tomislav Nürnberger, prevedena je s engleskoga jezika nakon jedanaest godina i tiskana u nakladi Hrvatskoga žrtvoslovnog društva, Hrvatskoga međudruštvenog odbora za New South Wales iz Sydneja i drugih sunakladnika, te uz materijalnu potporu udruga i pojedinaca iz hrvatske iseljeničke zajednice Novoga Zelanda.

Knjiga Suzanne Brooks-Pinčević vrijedan je prinos biblioteci Hrvatskoga žrtvoslovnog društva *Documenta Croatica*

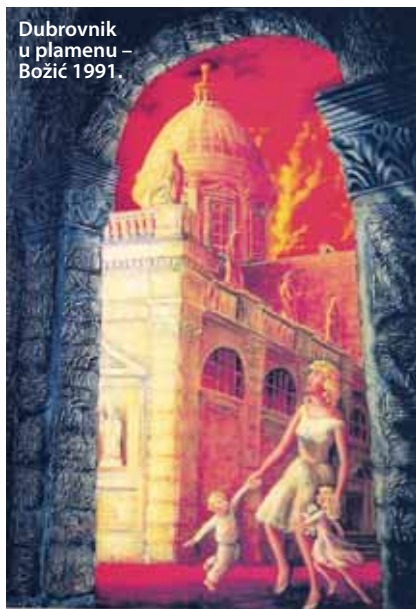
jer donosi propitivanja hrvatske žrtve s raznih gledišta, ne samo na Bleiburgu i križnim putovima, već i u Domovinskom ratu u Republici Hrvatskoj.

KĆI ENGLEZA I FRANCUSKINJE

Suzanne Brooks-Pinčević (1946.), kći Engleza i Francuskinje, rođena u Sydneyu i školovana u Hong Kongu, vezana je uz Veliku Britaniju i Novi Zeland, gdje sada živi sa svojim suprugom Gašparom Garyjem Pinčevićem s kojim dijeli ljubav za Hrvatsku. U svojoj knjizi otvoreno je osudila izdaju Velike Britanije na kraju Drugoga svjetskog rata u odnosu na nedužne hrvatske civile i razoružanu hrvatsku vojsku, istaknuo je dr. Zvonimir Šeparović, ocijenivši kako je to bio zločin u miru, a ne ratni zločin. Svi su se govornici pohvalno izrazili o knjizi i to u duhu promicanja znanstvene istine o stradanjima tijekom dramatičnih povijesnih prilika u 20. stoljeću i u duhu tolerancije, za koju se zalaže i Hrvatsko žrtvoslovno društvo kao njezin nakladnik. - Ova je knjiga napisana kao dopuna slikama iz Bleiburškoga ciklusa i po sebi je sastavni dio toga umjetničkog djela pa se nadam da će po tim slikama čitatelji najbolje razumjeti Hrvatsku i njezino dramatično ponovno rođenje. Moja se glavna pobuda za pisanje ove knjige može opisati kao odjek riječi grofa Nikolaja Tolstoya: *Ako nitko ne ustane i ne bori se za istinu, koju treba istražiti i priznati - ako to, dakle, nitko ne učini - ti će se strašni događaji ponoviti*. Na slikarski opis osobnih dojmova o tim događajima i na oslikavanje svojega doživljaja potaknule su me moje obiteljske veze i kozmopolitski odgoj, istaknula je autorica Suzanne Brooks-Pinčević. Autorica se u istraživanjima hrvatske žrtve referira na mnogobrojna djela raznih autora i izvorne svjedoke iz razdoblja od 1945. do 1995. i ne piše povijesnu knjigu, već ispisuje vlastiti stvaralački svijet koji počiva na temeljnom etičkom načelu

Promotori knjige Suzanne Brooks-Pinčević: (s lijeva) Stjepan Brajdić, Tom Beran, dr. Zvonimir Šeparović i dr. Miroslav Tuđman

čovječanstva – pobjedi dobra nad zlim. Hrvatsko žrtvoslovno društvo u znak priznanja i zahvalnosti autorici objavljuje prijevod ove knjige u uvjerenju da će i ovo biti vrijedan doprinos istraživanju naše prošlosti, istaknuo je dr. Šeparović. - Moji zemljaci i zemljakinje u britanskoj Commonwealthu i u Francuskoj podnijeli su goleme žrtve tijekom dvaju strašnih svjetskih ratova kako bi očuvali slobodu, što nije bilo nimalo lako. Upravo to, obrana slobode, razlog je koji me je naveo na pisanje ove knjige. Sudbina je htjela da se udam za Hrvata iz Dubrovnika, i kada je agresija započela protiv Hrvatske i Hrvata u bivšoj Jugoslaviji (1991. - 1995.), meni se otvorila Pandorina kutija koja je sadržavala strašne činjenice za koje bi mnogi željeli da ih nikada nisam otkrila.

POTPUNO DRUKČIJA PRIČA

O ratu je iz usta onih koji su bili izravno uključeni u njega u Hrvatskoj do mene doprla potpuno drukčija priča od onoga što se objavljivalo u zapadnim sredstvima priopćavanja. Takva dvoiličnost, takve bezočne laži i dezinformacije su me prisilile da pomnije istražim tzv. činjenice, koje su prevladavale poslije Drugoga svjetskog rata i ostavile ljagu na Hrvatima i Hrvatskoj. Oslikavanje vjerske mržnje kao uzroka rata još je jedna zablude jer su svi političari bili komunisti-ateisti pa vjera nije igrala nikakvu ulogu u njihovu životu, a još je manje imala utjecaja na njihove političke po-

Autorica je pomagala žrtvama i djeci u Domovinskom ratu

(.....) Od godine 1983. gospođa Brooks-Pinčević se usredotočila na umjetničku karijeru, tako je 1988. imala prvu samostalnu izložbu, uglavnom ulja. Godine 1990. počela je studirati na Umjetničkom učilištu u Aucklandu i stekla diplomu iz crtanja i slikanja. (...) Od godine 1991. njezine su slike svraćale pozornost na hrvatsku borbu, na postignuća hrvatskog naroda i na ljepotu hrvatske zemlje. Gospođa Pinčević je u početku izradila četiri velika platna koja oslikavaju oslobađanje Hrvatske. Bila su izložena u Aucklandu i Sydneyu 1993. Ove su slike kupili 1995. članovi hrvatske zajednice Aucklanda (Novi Zeland) i poklonili ih novom Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Canberri, i njihovom prodajom osigurana je pomoć nekim obiteljima iz Hrvatskoj. Uz pomoć Hrvatske zajednice u Aucklandu gospođa Pinčević je pokrenula velik pothvat prikupljanja novca 1994. godine. To je uključivalo 240 slika koje su naslikala djeca iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, a izložba je bila otvorena u središtu glavnoga grada. U isto vrijeme gospođa Pinčević je organizirala još četiri događaja: međuvjerski molitveni skup, međuškolsko umjetničko natjecanje, dobrotvornu večeru i dražbu tridesetak slika koje su darovali profesionalni umjetnici Novoga Zelanda i Hrvatske. Sve je organizirano za pomoć izbjegloj djeci iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Prihod je poslan u Hrvatsku kao pomoć djeci i žrtvama rata. Godine 1996. gospođa Pinčević je održala veliku hrvatsku izložbu u domu Waitakere Civic Centre u Aucklandu. Glavna je slika podsjećala na prve hrvatske doseljenike. Ostale su slike crple sadržaj iz građe viđene tijekom obilaska Hrvatske i Francuske 1995. godine (...) Tijekom 1997. i 1998. godine, uz veliki trud, gospođa Pinčević je dovršila dvije epske slike, detaljno opisujući bleiburšku tragediju; slike je slijedila knjiga *Britain and the Bleiburg Tragedy*. Uz pomoć hrvatskih zajednica Australije i Novog Zelanda, i domoljuba iz Engleske, Amerike i Hrvatske, knjiga je rasprodana diljem svijeta - uglavnom u Australiji, Novom Zelandu, ali također u Engleskoj, Americi i Hrvatskoj. (djelomični citat iz knjige)

glede i uvjerenja pa su grubo nametnuli ateizam, a vjera je prakticirana samo u uskim krugovima, uglavnom starijih osoba. U zapadnim knjižnicama postoji mnoštvo knjiga koje su u doba komunističke Jugoslavije pisali vojnici, novinari i drugi, općenito crpeći podatke iz knjiga komunističkoga razdoblja, koje su pisane u duhu te ideologije. Knjiga

Britanija i Bleiburška tragedija napisana je kao protuteža lažnim podacima iznesenim u spomenutim knjigama, poručila je autorica Suzanne Brooks-Pinčević. Svoju knjigu autorica posvećuje onim Hrvatima koji su poginuli u ratu protiv Hrvatske u razdoblju od 1991. do 1995., i onima koji su bili proganjani u komunističkome režimu bivše Jugoslavije. ■

Dvorana HMI bila je premala za brojnu publiku koja je došla na predstavljanje

ENG *Britain and the Bleiburg Tragedy – An Artistic Impression*, a book by New Zealand painter and poet Suzanne Brooks-Pinčević, was presented at the Croatian Heritage Foundation on 24 September.

OSTREA OTVORILA NOVU SUVREMENU TVORNICU RIBE

STANKOVCI - Tvornica za preradu ribe Ostrea otvorila je svoje nove pogone u poslovnoj zoni u Stankovcima. Na prostoru od 15.000 metara četvornih sagrađena je tvornica veličine 7.500 metara četvornih. U novim, suvremeno opremljenim halama godišnje će se proizvoditi 4.500 tona ribe, a zaposleno je 260 radnika. Ostrea je počela raditi u Benkovcu prije desetak godina u pogonu u kojemu je oko 50 zaposlenih

godišnje sililo oko 500 tona ribe. "Surađujemo s oko 50 ribarskih brodova, pa ribu za nas lovi više od polovice hrvatske flote plivarica. Prisutni smo u 30 zemalja zahtjevnoga međunarodnog tržišta. S poslovnim partnerom iz Italije, slanim inćunima pokrivamo više od 50 posto tamošnjeg tržišta, a sve više ulazimo i u domaće lance i trgovine", kaže Neven Badurina, vlasnik tvornice.

KALENDAR TURISTIČKIH DOGAĐAJA PROSTIRE SE DUBOKO U ZIMU

ZAGREB - Sljedećih mjesec dana brat će se gljive, kesteni i masline, promatrat će se nebeske zvijezde, jest će se jela od varenike, pit će se liker od mirte, uživat će se u srednjovjekovnim običajima i borbama... Kalendar turističkih događaja prostire se duboko u zimu, a trud organizatora trebao bi pripomoći da se produži turistička sezona. Dok je ljeto bilo rezervirano za obalu, hladniji mjeseci probudit će kontinent. Uglavnom, hrvatski turizam sljedeća dva mjeseca nudit će mnogobrojne događaje i atrakcije koje već imaju dugogodišnje poklonike.

FOLEY: ODNOSI HRVATSKE I SAD-a NIKAD BOLJI

ZAGREB - Predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić primio je u nastupni posjet veleposlanika SAD-a Jamesa B. Foleyja s kojim je razgovarao o bilateralnim odnosima, članstvu u NATO-u, pristupanju Hrvatske Europskoj uniji i ukupnom stanju u regiji. Bebić je zahvalio na snažnoj potpori pri ulasku Hrvatske u NATO i EU. Foley je rekao da bilateralni odnosi dviju zemalja nisu nikada bili bolji te je u tom kontekstu istaknuo komponentu savezništva i obveze čuvanja zajedničke sigurnosti članica NATO-a. Istaknuo je da SAD cijeni potporu koju je Sabor pružio misiji u Afganistanu koja se smatra "teškim pothvatom", no naglasio je kako ne treba izgubiti iz vida da je prijetnja svjetskom miru i sigurnosti stigla upravo iz Afganistana.

KOSOR: VIDIMO SMJER IZLASKA IZ KRIZE

ZAGREB - Temelj rada Vlade RH do 2011. je potpora gospodarstvu, izvoznici- ma i svemu onome što nas može osnažiti kad postanemo članica EU, rekla je premijerka Jadranka Kosor otvarajući međunarodnu konferenciju o poticanju izvoza. Istaknula je da je Hrvatska jedna od četiriju europskih zemalja u kojoj je pad BDP-a u drugom kvartalu 2009. bio manji nego u prvom kvartalu. "Mislim da nam to daje za pravo da kažemo kako vidimo smjer izlaska iz krize i pravo na optimizam. Povećanje izvoza i rast BDP-a bit će izlaz iz krize i vjerujem da će naši izvoznici brzo vratiti izgubljene pozicije i zauzeti nove. U tome neće biti sami jer Vlada RH je odlučna pomoći izvoznici- ma svojim jasnim i čvrstim programima. Ciljevi Vlade RH zajednički su svima nama, a to je da što prije možemo reći kako Hrvatska izlazi iz krize", rekla je Kosor. Spomenula je da je Vlada RH morala donijeti teške i nepopularne poteze koji su bili nužni radi stabiliziranja državnih financija i očuvanja makroekonomske stabilnosti i sigurnosti.

RIJEČKA DŽAMIJA ĆE BITI GOTOVA DO 2013.

RIJEKA - Nakon dva desetljeća nastojanja i petogodišnje pripreme dokumentacije, Islamska zajednica je 3. listopada na području Rujevice postavila temeljni kamen za gradnju Islamskog centra s džamijom. Bit će to drugi islamski centar u Hrvatskoj, a nakon zagrebačke džamije i one u Gunji, treća džamija u našoj zemlji, rekao je odvjetnik i glasnogovornik Islamske zajednice Mirsad Srebrešniković. Podsjetimo, džamija u Rijeci, prema nekim procjenama vrijedna osam milijuna eura, gradit će se prema idejnom rješenju kipara Dušana Džamonje i njegovih suradnika, arhitekata Darka Vlahovića i Branka Vučinovića iz zagrebačkoga arhitektonskog biroa ADB. "Dinamika gradnje ovisi o priljevu novca, odnosno donacija, a nadamo se da bi džamija u funkciji mogla biti 2013. godine", rekao je Srebrešniković.

HRVATSKA ĆE USKORO IMATI SREĐENE PROSTORNE PODATKE

ZAGREB - Hrvatska je definirala novi koncept prikupljanja, obrade i razmjene infrastrukture prostornih podataka, izjavio je Željko Bačić, ravnatelj Državne geodetske uprave. Bačić je naglasio da je Hrvatska u veljači 2007. godine donijela Zakon o državnoj izmjeri i katastru nekretnina u koji je ugrađena Nacionalna infrastruktura prostornih podataka usklađena s EU INSPIRE - Europskom infrastrukturom prostornih informacija. Prostorne informacije postale su, prema Bačiću, proizvod, a napredak tehnologije uvjetovao da su one danas dostupne vladinim i državnim institucijama, gospodarstvu, nevladinim udrugama, istraživačima i građanima. Vlado Cetl s Geodetskog fakulteta u Zagrebu rekao je kako EU INSPIRE ima cilj da prostorni podaci budu dostupni najširem krugu korisnika i da budu besplatni, te da se omoguću neograničena razmjena podataka.

Nagrada za projekt “Vučetić”

Nagrađena Ljerka Galic je istaknula: “Onaj koji se i bez toga uspeo na svjetsku povijesnu pozornicu, a da nikada s nje ne siđe, bješe upravo vaš hvarski sin – Ivan Vučetić, izumitelj metode identifikacije po otisku prsta”

Gradonačelnik Hvara Pjerino Bebić uručuje plaketu Ljerki Galic

Napisala: Ljerka Galic

Odlukom Gradskog vijeća Grada Hvara (na prijedlog Martina Kovačevića i Ante Vučetića), začetnici svehrvatskog projekta Hrvatske matice iseljenika “Vučetić” Ljerki Galic, na svečanoj sjednici 1. listopada u povodu proslave Dana Grada Hvara i blagdana zaštitnika hvarsko-bračko-viške biskupije sv. Stjepana Prvomučenika, gradonačelnik Pjerino Bebić u gradskoj lođi uručio je javno priznanje/plaketu Grada Hvara “...za posebni doprinos izložbi i promociji Ivana Vučetića iz Hvara, u prigodi 150. godišnjice rođenja oca daktiloskopije, u zemlji i inozemstvu...”

U svojoj zahvali Ljerka Galic je istaknula: “Onaj koji se i bez toga uspeo na

svjetsku povijesnu pozornicu, a da nikada s nje ne siđe, bješe upravo vaš hvarski sin – Ivan Vučetić, izumitelj najjednostavnije klasifikacijske metode identifikacije po 4 tipa otiska prsta...”

PORUKA NA ORIGINALAN NAČIN

Nakon sjednice potpisan je ugovor za održavanje “Sportskih igara mladih” koje će se održati u Hvaru sljedeće godine, a istaknut je i projekt s gradom Vukovinom o stipendiranju mladih Vukovara u Hvaru. Vukovarski gradonačelnik zbog obveza nije mogao nazočiti svečanosti u Hvaru, ali je “poruku” poslao na originalan način: uz kostim (autor Vukovarac Marin Sovar) koji je izrađen za

otvorenje multimedijalne izložbe “Vučetić”, za primanje javnog priznanja Grada Hvara Ljerki Galic poslan je iz radne jedinice gumene obuće tvrtke “Borovo” uzorak posebno dizajniranog brenda obuće ‘Borosane’ (autor Srđan Senderđi) s otiskom prsta!

Svečanom popodnevnom misom u katedrali, uz mnogobrojne uzvanike, svećenički zbor biskupa i apostolskog nuncija, predstavnike Splitsko-dalmatinske županije, gradonačelnike prijateljskih gradova iz Hrvatske, te prigodnim programom nastavljena je proslava Dana Grada Hvara, a okrunjena je u petak 2. listopada procesijom na glavnome gradskom trgu. ■

BOROSANA – JUČER I DANAS

Poznata hrvatska tvrtka “Borovo” koja proizvodi uglavnom kožnu i gumenu obuću do današnjih dana je uspjela sačuvati jedan od svojih glavnih brendova, a riječ je o ‘Borosani’ – obući isključivo namijenjenoj ženama koje na svojim radnim mjestima ili kod kuće dugo stoje ili puno hodaju i tako umaraju noge. ‘Borosanu’ je kreirao 1968. tim stručnjaka različitih zanimanja – ortopeda, kreatora, modelara, tehnologa... ‘Borosana’ je kreirana prema anatomske svojstvima ženskog stopala (potpetica ne smije biti viša od 5 cm ni manja od 4 cm), čime je postignuta uspješna kontrola svih bitnih dijelova stopala, zamišljena je kao radna a ne modna obuća te se može prati, što joj osigurava trajnost. Petni dio i prsti su otvoreni zbog prozračnosti i udobnosti, a s prednje strane stopalo je učvršćeno vezicom. Zbog toga joj je omogućena kontrola promjene volumena stopala tijekom dana, kao i normalna cirkulacija krvi u nogama tako da ne dolazi do naticanja nogu. Do 1991. ‘Borosana’ se radila u velikim količinama - godišnja proizvodnja bila je veća od 500.000 pari. Ove godine je redizajniran ovaj program s ciljem da se osveži izgled ‘Borosane’ samo primjenom tiskanih višebojnih tekstila, kao i izradom jednobojnih u različitim bojama te je ovako dizajnirana ‘Borosana’ predviđena i za nošenje u slobodno vrijeme.

ENG On the occasion of City of Hvar Day, Hvar City Council has awarded Ljerka Galic, the initiator of the all-Croatian CHF “Vučetić” project, a commendation “for particular contributions to the exhibition and promotion of Ivan Vučetić of Hvar on the occasion of the 150th anniversary of the birth of the father of dactyloscopy.”

TREĆI GOSPODARSKI FORUM U SARAJEVU

SARAJEVO - U organizaciji Karitasa Biskupske konferencije BiH u zgradi Vrhbosanskoga bogoslovnog sjemeništa održan je 18. rujna Gospodarski forum BiH i Hrvatske na kojem su sudjelovali mnogobrojni gospodarstvenici, crkveni velikodostojnici i političari. Gospodarstvo, financije i etička načela tri su teme o kojima se na ovome skupu najviše govorilo. U svome pozdravnom govoru vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić, govoreći o etičkim načelima u gospodarstvu i financijama, izrazio je bojazan da se u trci za kapitalom i profitom izgubio čovjek, a u pravednom društvu i društvu koje teži socijalnoj pravdi čovjek i etička načela moraju biti iznad interesa kapitala i politike. U ime Vlade RH skupu se obratio ministar vanjskih poslova Gordan Jandroković koji je obećao financijsku

Dr. Ivan Bagarić

i političku potporu Hrvatima u BiH u sklopu svojih ustavnih obveza, ne miješajući se u unutrašnja pitanja BiH. Saborski zastupnik i predsjednik Saborskog odbora za Hrvate izvan RH Ivan Bagarić govorio je o političkom i kulturnom jedinstvu Hrvata, Hrvatske i BiH i potrebi daljnjeg unapređivanja međusobnih odnosa, kao i potrebi političke potpore Hrvatima u BiH u njihovim nastojanjima da ostvare ravnopravan položaj u budućim ustavnim promjenama.

GOSPODARSKI SLOM FBIH

SARAJEVO - Osim političke krize koja je stalna u BiH, ovih dana BiH, poglavito FBIH trese ustavna i gospodarska kriza koju je nemoguće prevladati bez aktivnijeg sudjelovanja Međunarodne zajednice i pomoći MMF-a u vidu pozajmica. Tu istu pozajmicu MMF je uvjetovao smanjenjem plaća i primanjima zaposlenima i umirovljenima te socijalno ugroženim i razvojačenim osobama. Štrajkovi, prosvjedi, blokiranje cesta pa čak i Parlamenta doveli su vlast u Federaciji do točke kada kontrolirana anarhija polako prelazi u opći kaos. Najveći skeptici kažu da kriza u BiH, politička, ustavna i ekonomska ne vodi prijevremenim izborima i promjeni vlasti, kao posvuda u svijetu, nego, na žalost, izbijanju novih sukoba. Možda će nazočnost Međunarodne zajednice u BiH s jedne strane i svijest o tražidnosti rata s druge, zaustaviti nove, teže sukobe u ovoj državi.

150 GODINA FRANJEVAČKOG SAMOSTANA U GUČOJ GORI

GUČA GORA - U franjevačkom samostanu u Gučoj Gori, koji se nalazi na padinama planine Vlašić, 9 km sjeveroistočno od Travnika, ovih je dana vladalo istinsko slavljeničko ozračje. Obilježavanje 150. godišnjice završeno je dvodnevним simpozijem na kojem su sudjelovali mnogobrojni uglednici iz različitih područja – franjevci, etnolozi, sveučilišni profesori i drugi iz BiH, Hrvatske i Njemačke. Nezaobilazna tema simpozija bila je sudbina Franjevačkog samostana u Drugome svjetskom ratu i Domovinskom ratu. Sve će, napomenuo je gvardijan fra Zoran Livančić, biti tiskano u zborniku radovala simpozija koji će zasigurno biti vrijedan izvor novih spoznaja o tome napaćenom kraju.

BROTNJO – DANI BERBE GROŽĐA

ČITLUK - Manifestacija Dani berbe grožđa u Brotnju na razini je na kojoj joj mogu pozavidjeti i veće kulturne sredine. Sama manifestacija, 54. do sada, obiluje različitim sadržajima te je postala glavni kulturno-gospodarsveni događaj čitlučke općine i svake godine okuplja sve više sudionika i gostiju. Ove godine u sklopu manifestacije u petak 19. rujna predstavljena je knjiga dr. fra Roberta Jolića "Stanovništvo Brotnja u tursko doba". Nakon toga otvorena je izložba slika akademskog slikara Antona Cetina. U subotu su održana zanimljiva stručna predavanja iz vinogradarstva i vinarstva. Samom otvorenju 54. dana berbe grožđa u nedjelju 20. rujna prethodio je atletski miting i svečani mimohod sudionika manifestacije. Uslijedio je nastup kulturno-umjetničkih društava i zabavni program do kasnih noćnih sati.

'IZLAZ ZA BIH JE ČLANSTVO U NATO-U'

WASHINGTON/BANJA LUKA - Bivši posebni izaslanik glavnog tajnika UN-a za Bosnu i Hercegovinu, američki diplomat Jacques Klein, izrazio je zabrinutost zbog trenutačnoga stanja u toj zemlji i zauzeo se za snažnu pomoć SAD-a za ulazak BiH u NATO, ustavne reforme i gospodarski razvoj. Upozorio je da je međunarodna zajednica dosad potrošila 14 milijardi dolara za BiH, što je po glavi stanovnika mnogo više nego što je nakon Drugoga svjetskog rata dano Njemačkoj ili Japanu za obnovu zemlje, a rezultati nisu ostvareni. Ocijenio je da bi brzi ulazak u NATO bilo korisno rješenje trenutačnoga političkog zastoja, te da bi BiH donio mnogobrojne koristi, uključujući i poboljšanje infrastrukture. Pitanje mogućega članstva BiH u NATO-u pomalo je (ne)očekivao postalo tema za unutarnje političke rasprave u BiH, nakon što su se vođe stranaka u Republici Srpskoj usuglasili o potrebi organiziranja referenduma na kojemu bi se građani trebali izjasniti o članstvu u NATO-u.

Najbolji kulturni brend Bosanske Posavine

Događaj za pamćenje odlikovao se brojnošću glumačke i redateljske ekipe na pozornici male kinodvorane u Orašju, 20-ak glumaca i 10-ak redatelja i scenarista. Poklonili su se i zasuli ružama publiku

Anja Šovagović i Ivo Gregurević

je posebnu nagradu Festivala, zlatni posavski dukat velikanu hrvatskoga glumišta Špiri Guberini, a predsjednica FBiH Borjana Krišto redatelju Fadilu Hadžiću. Organizatori, Ivo Gregurević i Iljo Benković, uložili su veliki trud u okupljanje velikana hrvatskoga glumišta, a Festival je otvorio načelnik općine Đuro Topić. Događaj za pamćenje odlikovao se brojnošću glumačke i redateljske ekipe na pozornici male kinodvorane u Orašju, 20-ak glumaca i 10-ak redatelja i scenarista. Poklonili su se i zasuli ružama publiku. Bili su tu Anja Šovagović, Branko Schmidt, Antonio Nujić, Hrvoje Hribar, Nikša Svičić. U ime Hrvatske matice iseljenika Nives Antoljak vjerno prati ovaj festival od njegova početka, a ove godine pridružila joj se i Marija Hećimović, voditeljica Odsjeka za autohtone hrvatske manjine HMI-ja. Među glumcima odjeknula je drugoga festivalskog jutra vijest o smrti njihova kolege glumca Vanje Dracha.

Drachu je u Orašju 2007. Gregurević uručio priznanje za životno djelo, zlatni posavski dukat u abonosu. Posavska publika do posljednjeg mjesa popunila je kinodvoranu i ove godine potvrdila svoju vjernost filmu i oraškome festivalu. Jubilarno, 15. izdanje filmskoga festivala sljedeće godine s nestrpljenjem očekuju svi - publika, redatelji i glumci. ■

Napisala i snimila: **Nada Koturić**

Bosanska Posavina i Orašje žive filmskim životom već 14 godina i ispisuju jednu od najljepših filmskih priča. Oraška je osobita po mnogočemu. Ideja je rođena u glavi genijalnoga glumca, rođenoga Posavljaka Ive Gregurevića. Ivini mnogobrojni prijatelji iz svijeta filma prihvatili su njegovu zamisao i svojim dolascima svake godine potvrđuju ljubav prema Posavini. Tako je krenula filmska priča uz skromna očekivanja i stalnu potporu Hrvatske matice iseljenika u Zagrebu. Svake godine ružan je u Posavini u znaku filma. Malo Orašje poprima obilježja velike filmske prijestolnice, a kako se filmovi nakon Pulskog festivala odmah sele u Posavinu, Orašje dobiva epitet 'Male Pule'. S razlogom, jer Posavci imaju čast jednogodišnju hrvatsku produkciju pogledati nakon Pule prije Zagrepčana. Dolazili su u Orašje marijači, obilazili ga Indijanci, pekla se posavska rakija, kušale posavske delicije, svirali najbolji slavonski tamburaši.... To je samo djelić filmske razglednice Orašja u vrijeme "Dana hrvatskoga filma". Ovogodišnje otvorenje galerije Abonos s primjercima umjetnina iz ruku Hrvoja Benkovića novi je sadržaj. Festival nije natjecateljskog tipa, ali dodjeljuju se zlatni dukati za životno djelo. Dr. Dragan Čović, predsjednik HDZ BiH uručio

Počasni gosti i sudionici Festivala na pozornici

Miroslav Škoro sudjelovao je u glazbenom dijelu Festivala

ENG The 14th Days of Croatian Film were held in Orašje, in the Bosanska Posavina (Bosnian Sava River Basin) region. This special film festival, started by well-known Croatian actor Ivo Gregurević, a native of the Posavina region, has become a real cultural brand of this part of Bosnia.

PUTUJTE S MATICOM!

Svojom dugogodišnjom tradicijom i bogatim iskustvom, Hrvatska matica iseljenika spremna je i organizacijski sposobna odgovoriti na vaše želje i prijedloge. Uostalom, i na mnogobrojnim dosadašnjim susretima i organiziranim putovanjima po Hrvatskoj potvrdili smo se odličnim rezultatima, a o čemu svjedoče vaša mnogobrojna pisma pohvale

Napisala: **Gordana Vojvodić**

U današnjem svijetu globalizacije sve se više nameće problemsko pitanje zatiranja individualnosti. Sve se više gubi identitet pojedinca, pa i čitavih naroda. Taj problem identiteta zahvaća sve prostore suvremenog života pa tako pogađa i vrlo istaknutu granu gospodarstva - turizam.

Danas na tisuće i tisuće ljudi svoje godišnje odmore, slobodno vrijeme, posebice umirovljeničke dane provodi na grupnim putovanjima na golemim luksuzno opremljenim brodovima - kruzerima, obilaze svijet u moderno opremljenim zrakoplovima, autobusima... Danas kao da svi nekamo putuju, svi odlaze na masovne turističke pohode. Na tim putovanjima pojedinac ostaje potpuno anonimn, pojedinačne želje i htijenja padaju u vodu, i sve je podređeno profitabilnosti, što većoj i brzjoj zaradi.

Može li se drukčije putovati? Može li se na neki način izbjeći taj žrvanj turističke industrije? Je li moguće razviti specijalni iseljenički turizam u kojemu bi, primjerice, hrvatski iseljenici mogli pronaći svoje vlastite interese i želje, svoje konkretne planove za putovanja po Hrvatskoj, ali i obilazak maloga mjesta ili sela, izvorišta vlastitih korijena?

Tragom ovih pitanja Hrvatska matica iseljenika promišlja i radi na programima kojima bi specijalno organiziranim putovanjima obuhvatila konkretne želje iseljenika, posjete rodbini, djedovini, ponudila otkrivanje drukčije Hrvatske od one kakva je opisana u turističkim vodičima.

POZIV ZAINTERESIRANIMA

Stoga je i ovaj naš napis poziv da nam se javite i obratite svojim pitanjima i idejama - na koje sve načine želite upoznati i otkriti domovinu svojih predaka. Svojom dugogodišnjom tradicijom i boga-

tim iskustvom, Hrvatska matica iseljenika spremna je i organizacijski sposobna odgovoriti na vaše želje i prijedloge. Uostalom, i na mnogobrojnim dosadašnjim susretima i organiziranim putovanjima po Hrvatskoj potvrdili smo se odličnim rezultatima, a o čemu svjedoče vaša mnogobrojna pisma kao i susreti s vama zabilježeni na stranicama časopisa 'Matica'.

Osim takvih, nazovimo ih 'Putovanja djedovini' ili 'Tragom svojih korijena', nudimo vam već tradicijska 'Folklorna putovanja' s nastupima vaših folklornih skupina po Hrvatskoj, u sklopu kojih folklorne skupine sudjeluju na poznatim Đakovačkim vezovima, Smotri folklora ili Vinkovačkim jesenima. Zajednički nastup i susreti s domaćim folklornim skupinama diljem cijele Hrvatske nezaboravni su događaji nakon kojih se sklapaju neraskidiva prijateljstva.

HMI priredit će putovanja u sklopu kojih će hrvatske iseljenike i njihove

prijatelje povesti u dvotjedni obilazak prirodnih ljepota i na turistički atraktivna natjecanja u starim športovima, pod nazivom Nacionalni parkovi i parkovi prirode Republike Hrvatske. Turneja bi obuhvatila nacionalne parkove - Brijuni, Kornati, Krka, Mljet, Paklenica, Plitvička jezera, Risnjak te Velebit. Plan obilaska hrvatskih parkova prirode obuhvatio bi Biokovo, impozantnu

na i grob kardinala Stepinca, crkva sv. Marka, crkva sv. Katarine...).

Za iseljenike i njihove prijatelje 'treće dobi' Hrvatska matica iseljenika priredit će aranžmane za zimovanje na jadranskoj obali i boravak u hrvatskim lječilištima i toplicama, od Bizovačkih i Daruvarskih u Slavoniji, do Istarskih, onih u Topuskom i u Ivanićgradu, kao i liječenje odnosno rekreaciju u Velo-

biti privlačno mladim naraštajima hrvatskih građana u europskim zemljama koji uglavnom prigodom dolaska u Hrvatsku posjećuju samo mjesto rođenja svojih roditelja, a ostale krajeve i znamenitosti Lijepe Naše uopće nisu vidjeli. Treba podsjetiti i na to da se u Hrvatskoj razvila kvalitetna privatna medicinska praksa, da su otvorene mnoge zdravstvene klinike i liječničke ordina-

krašku planinu iznad Makarske rivijere; Kopački rit, Lonjsko polje, Medvednicu, Telašćicu, Sjeverni Velebit, Žumberačko-samoborsko gorje, Papuk, Učku te Vransko jezero.

KULTURNE I PRIRODNE ZNAMENITOSTI

Također vam nudimo dvotjedne obilaske znamenitih svetišta i lokaliteta poznatih po djelima sakralne umjetnosti, kao što su Beram (crkva sv. Marije na Škrilina-ma), Vodnjan (crkva sv. Blaža) i Poreč (Eufrazijeva bazilika), zatim Rijeka (svetište Majke Božje Trsatske), Nin (crkvi-ca sv. Križa), Zadar (sv. Donat i katedra-la sv. Stošije), Sinj (svetište čudotvorne Gospe Sinjske), Šibenik (katedrala sv. Jakova), Solin (svetište Gospe od Oto-ka), Karlovac (nacionalno svetište sv. Jo-sipa na Dubovcu) i Krašić (rodno mje-sto kardinala Stepinca), Marija Bistrica te Ludbreg (svetište Predragocjene krvi Kristove) i Zagreb (katedrala sv. Stjepa-

me Lošinja, poznatom po blagotvor-nom djelovanju klime, te u glasovitom lječilištu Thalassotherapy u Crikvenici. U svim tim mjestima gosti će biti smje-šteni u udobnim hotelima te će moći uživati u šetnjama, bavljenju športom (tenisom, jahanjem, jedrenjem...), speci-jalitetima regionalne kuhinje i izvrsnim vinima, kao i sudjelovati u sezonskim folklornim, vjerskim i drugim svečano-stima i obredima.

TURIZAM I MEDICINA

U našim programima nismo, dakako, za-boravili na Hrvate u susjednim zemlja-ma, odnosno u Europi. Njima bi sva-kako mogla biti zanimljiva putovanja 'Upoznajmo povijest, kulturu i prirodne ljepote Hrvatske', što bi posebice moglo

cije u kojima se po povoljnijim cijena-ma nego u svijetu mogu obaviti mno-gobrojni dijagnostički pregledi, kao i određeni medicinski tretmani, terapi-je, stomatološke usluge, estetski kirur-ški zahvati itd., a što također može or-ganizirati Matica.

Jedno je sigurno - mogućnosti speci-jaliziranoga iseljeničkog turizma, puto-vanja i posjeta Hrvatskoj, gdje bi upra-vo ta važnost htijenja pojedinca došla do izražaja, zaista su velike i raznolike. Koliko će Hrvatska matica iseljenika uspjeti u tome, ovisit će ne samo o našim programima i o našem radu i za-laganju, nego i o vašim odgovorima na naš poziv za što konkretnijom zajednič-kom suradnjom. ■

ENG With its many years of tradition and wealth of experience, the Croatian Heritage Foundation is ready and organisationally capable of responding to all tourism requirements and proposals. The excellent results of the many meetings and organised tours of Croatia the CHF has organised to date speak volumes of its abilities, as do the many letters of commendation received.

može li transfer novca
biti pouzdan i brz?

da!

**WESTERN
UNION** | *yes!*

sada čak i s novim cijenama.

transfer novca

uslugu nudi: Hrvatska pošta d.d.

www.posta.hr

01/4839 166

Domaće je najbolje i najkvalitetnije

Opterećeni stranim brendovima, često zaboravljamo ljepotu i vrijednost našega domaćeg proizvoda

Napisala: **Ivana Rora** Snimio: **Mirko Petrićec**

Ovogodišnja akcija Hrvatske gospodarske komore (HGK) "Kupujmo hrvatsko", u kojoj je svoje proizvode predstavilo 297 tvrtki i proizvođača, nedavno je održana na zagrebačkom Trgu bana Josipa Jelačića. Ta promotivna i prodajna akcija, kao jedna u nizu aktivnosti koju HGK provodi radi promicanja hrvatskoga gospodarstva, započela je u Puli 20. travnja i dosad je održana u 22 hrvatska grada.

Komora je akciju "Kupujmo hrvatsko" počela 1997. godine sa željom da se prepoznaju, označe i izdvoje kvalitetni hrvatski proizvodi. Od tada im se dodjeljuju znakovi "Izvorno hrvatsko" i "Hrvatska kvaliteta". Znak "Hrvatska kvaliteta" do sada je dobilo 208 proizvoda, a "Izvorno hrvatsko" 104 proizvoda.

Predsjednik HGK Nadan Vidošević izjavio je na akciji kako istraživanja Komore pokazuju da 87 posto potrošača u Hrvatskoj preferira domaće proizvode. - Dakle, stvorena je svijest kod potrošača u Hrvatskoj da je upravo naše domaće najbolje i najkvalitetnije - zaključio je Vidošević. Prema tomu, zasigurno nema dvojbe da će se akcija "Kupujmo hrvatsko" nastaviti.

Zagrepcani su na Trgu bana Jelačića mogli uživati u iznimno bogatoj ponudi domaćih hrvatskih proizvoda. Od slastica, kruha, sira, poznatih vina, promocija domaće kave te modnih odjevnih predmeta proizvedenih isključivo u domaćoj proizvodnji. Veliku pažnju posjetitelja privlačila je i hrvatska modna dizajnerica Mina Petra i štand na kojemu se promovirala hrvatska poslovna torba. Uz potporu HGK, Poglavarstva i Turističke zajednice grada Knina, tkalje kninske udruge "Tkanica" i zagre-

Na tisuće Zagrepčana posjetilo je standove akcije "Kupujmo hrvatsko"

bačka dizajnerica Mina Petra pokrenule su projekt novoga uporabnog suvenira, izvornoga hrvatskog proizvoda - poslovnu torbu. Tkalčka zadruga "Tkanica" okuplja uglavnom nezaposlene žene srednje dobi koje prikupljeno, naslijeđeno i preneseno znanje tijekom naraštaja i vještinu ručnog rada, tkanja, pletenja i vezenja sve uspješnije koriste izrađujući atraktivne predmete za svakidašnju uporabu, suvenire i narodne nošnje.

Zadruga je utemeljena 2002. godine, a početak rada omogućen je donacijama međunarodnih humanitarnih organizacija, no pravi je prodor na tržište ostvaren suradnjom "Tkanice" i Udruge tradicijske kulture "Petrine pletilje" iz Zagreba. Koncipirajući novi proizvod, odlučeno je da će naglasak biti na praktičnom korištenju tradicijskih uzora, etnografskih motiva i materijala. Tako je nastala hrvatska poslovna torba i mapa "Tkanica", namijenjena poslovnim ženama u nas i u svijetu, kao neponovljivi suvenir,

ali još više praktičan, vrijedan i prepoznatljiv predmet za svakidašnju uporabu koji svojim vlasnicama predstavlja u isto vrijeme i privlačan ukras. - Izvorni hrvatski proizvod, hrvatsku poslovnu torbu "Tkanica" prate i drugi vrijedni proizvodi poput sagova, torbica, pregača, kapa i drugih tradicionalnih ukrasa. A svi su djelo vrijednih ruku kninskih žena koje su vezane uz tradiciju iz koje su potekle i koja ih čini posebnima - naglasila je Mina Petra.

Mnogobrojni posjetitelji na zagrebačkom glavnom trgu prepoznali su rad vrijednih ruku kninskih tkalja pa kupnja nije izostala. Poslovna torba u rukama hrvatskih žena krenula je dalje prema zagrebačkoj špici, a netko se tom prigodom i našalio: "Gle, pa to je hrvatski Gucci!" Čini se da u tome ima istine. Opterećeni stranim brendovima, često zaboravljamo ljepotu i vrijednost našega domaćeg proizvoda. ■

ENG The Croatian Chamber of Economy's Buy Croatian promo event, held this year on Zagreb's Ban Jelačić Square, saw 297 companies and manufacturers present their products.

‘Hrvatski Panteon’

Od službenog otvorenja 1876. godine pa sve do danas na Mirogoju su svoje posljednje počivalište pronašli mnogi stanovnici našega glavnoga grada, među njima mnogi uglednici koji su svojim djelovanjem zadužili kulturni, znanstveni i politički život Hrvatske

Glavni ulaz na groblje krasi mirogojska kapela

Napisala: **Srebrenka Šeravić** Snimio: **H. Salopek**

Na blagdan Svih svetih prisjećamo se naših najmilijih koji više nisu među nama, posjećujemo njihova posljednja počivališta, s ljubavlju i poštovanjem palimo svijeće i donosimo cvijeće u nadi da su pronašli svoj vječni mir.

Jedno od takvih mjesta je i središnje zagrebačko groblje Mirogoj, kažu jedno od najljepših u Europi. Mirogoj je smješten na južnim obroncima Medvednice, a svojim izgledom podsjeća na prekrasan park s bogatom galerijom umjetnina. Na Mirogoju je pokopano više od 300.000 ljudi, tu su tijekom povijesti ispraćene mnoge ugledne osobe pa ga često nazivaju hrvatskim *Panteonom*.

Njegov osnutak datira 1876. godine. Naime, 1873. godine gradska uprava otkupila je imanje vođe narodnog preporoda Ljudevita Gaja u namjeri da se osnuje novo, središnje groblje glavnoga grada koji u to vrijeme bilježi sve veći prirast stanovništva. Postojeća mala groblja, njih desetak smještenih uz gradske crkvice, odavno su bila prenapučena. Za razliku od starih zagrebačkih groblja koja su oduvijek bila u vlasništvu Crkve, Mirogoj postaje vlasništvom gradske općine.

UMJETNIČKO DJELO ARHITEKTA HERMANA BOLLEA

Na poziv biskupa Josipa Jurja Strossmayera u Zagreb dolazi slavni arhitekt Herman Bolle, jedan od najznačajnijih arhitekata historicističke Europe. Bolle se zadržao u Zagrebu pedesetak godina, stvorivši mnogobrojne arhitektonske vrijednosti kojima je snažno utjecao na kulturni život grada, a njegovo najznačajnije umjetničko djelo upravo je groblje Mirogoj. On prema svojim zamislima

Bezbrojne svijeće ispred središnjeg križa na dan Svih svetih

oblikuje iznimno skladnu neorenesansnu kompoziciju arkada s kupolama, paviljonima, skulpturama i parkom. U kompoziciju je bio uklopljen nekadašnji Gajev perivoj, a ljepoti su dodatno pridonijeli zasadeni perivoji lipa, javora, jablana, smreka i divljeg kestena. Groblje je građeno postupno pa su tako prve arkade izgrađene 1879. godine, a posljednje čak trideset i osam godina kasnije. Bolle je zamislio i gradnju središnjeg portala velikih razmjera s kapelom, želeći ostvariti monumentalni spoj sjevernih i južnih arkada. Na žalost, zbog nedostatka novca veliki umjetnik nije doživio dovršenje svoje ideje. Tek tri godine nakon njegove smrti, 1. studenoga 1929. godine završena je gradnja portala, a kapela je, pod nadzorom Bolleova suradnika Rauchera, izgrađena tek 53 godine nakon osnutka Mirogoja.

Razvitkom grada Zagreba i povećanjem broja stanovništva ubrzo se javlja potreba za širenjem Mirogoja, otkupljuju se nova susjedna zemljišta, groblje se širi izvan arkada i svojom veličinom postupno poprima današnji izgled.

Groblje Mirogoj službeno je otvoreno 6. studenoga 1876. godine, a dan kasnije, 7. studenoga pokopan je prvi pokojnik, športas Miroslav Singer. Od tada pa sve do danas na Mirogoju su svoje posljednje počivalište pronašli mnogi stanovnici našega glavnoga grada, među njima mnogi uglednici koji su svojim djelovanjem zadužili kulturni, znanstveni i politički život Hrvatske. Na Mirogoju počivaju, uz njegova arhitekta Hermana

Bollea, Ivana Brlić Mažuranić, Ljudevit Gaj, grof Janko Drašković, Vatroslav Lisinski, Petar Preradović, Pavle i Stjepan Radić, Vladko Maček, Ivan Kukuljević Sakcinski, August Šenoa, Vladimir Becić, Ivo Tijardović, Zlatko Baloković, Branko Gavella, Marija Jurić Zagorka, Miroslav Krleža, Krešimir Ćosić, Ena Begović, Siniša Glavašević, Gojko Šušak i prvi hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman.

SPOMENIK VJERSKOJ TOLERANCIJI

Mnogi hrvatski umjetnici izradili su spomenike na groblju Mirogoju pa tako danas grobove krase iznimna djela Ivana Meštrovića, Đure Kavurića, Roberta Frangeša – Mihanovića, Antuna Augustinčića, Dušana Džamonje, Ede Murtića, Vanje Radauša, Ivana Rendića i drugih.

Treba spomenuti da je Mirogoj i svojevrsni spomenik vjerskoj toleranciji i vječnome suživotu. Od samoga osnutka na njemu se pokapaju pripadnici svih vjera, za sve su bila predviđena ravnopravna polja. Oduvijek grobovi na Mi-

rogoju imaju katolički i pravoslavni križ, židovsku zvijezdu... Niti ratovi niti povijesne okolnosti nisu uspjeli poremetiti zauvijek uređeni mir i poredak toga groblja. Mirogoj je i mjesto prisjećanja na sve one koji su svoj spokoj pronašli izvan ovoga groblja. O tome svjedoče tisuće svijeća koje gore pokraj središnjega križa.

Sredinom dvadesetog stoljeća Mirogoj postiže svoj maksimum ukopa i postaje pretijesan za potrebe glavnoga grada Hrvatske. Uz Krematorij, osnivaju se nova gradska groblja, sve udaljenija od njegova središta. No, Mirogoj, to iznimno povijesno, arhitektonsko i pejzažno umjetničko djelo, ostaje i dalje najvažnije posljednje počivalište hrvatske metropole, simbol povijesti grada i njegovih stanovnika.

I ove godine, na blagdan Svih svetih, Mirogoj će pohoditi rijeka ljudi, stotine tisuća Zagrepčana koji će u tišini i miru ovoga posljednjeg počivališta svojih najdražih upaljenim svijećama izraziti zahvalnost, poštovanje i nadu u vječni život. ■

Pod mirogojskim arkadama pokopani su brojni znameniti Hrvati

Pogled na središnju mrtvačnicu

ENG Many of the inhabitants of our capital city have found their final resting place at Mirogoj cemetery, Zagreb's largest cemetery and one of the most beautiful in Europe, including prominent social figures whose work has contributed to Croatian culture, science and political life.

Izložba slika Hermana Hemetka u Europskome domu

ZAGREB - Društveni angažman konstanta je Hermana Hemetka, Hrvata s dvije adrese - onom bečkom i lošinjskom. Svjetski čovjek, aktivan u Ligi za ljudska prava, posebno angažiran u zajednici gradišćanskih Hrvata, ali, kako sam kaže - aktivist za prava svih etničkih i društvenih manjina. Herman Hemetek ovih se dana prvi put predstavlja samostalnom izložbom u Europskome domu, a čovjek kojemu je aktivizam i zalaganje za prava drugoga i drukčijega aktivan je i u umjetničkom izražavanju. Herman Hemetek svojim radovima želi skrenuti pozornost na to da bismo mogli izgubiti svoj najveći resurs - Jadransko more. Bakarski zaljev danas je nepovratno uništen, a Hemetek upozorava da se slično može dogoditi u širem području Kvarnera, kojemu se najozbiljnije "smiješi" naftni terminal. Apstraktni izričaj i eksperiment već su neko vrijeme Hemetkov likovni izraz. Simboliku propadanja izraženu u detaljima Hemetek pojačava svojom tehnikom; on natapa platna u moru, čime se boje, nekad jaki, kristalno jasni tirkizi, tako svojstveni reklamnim kampanjama s Jadranskim morem

kao glavnom uzdanicom, rastapaju i troše. U drugom ciklusu Hemetek se iskazuje kao živ eksperimentator. Odbacivši kist i klasičnu tehniku ulja na platnu, eksperimentira u tehnici akrila na platnu, na tragu apstraktnog ekspresionizma nanosi boju rukama i prepušta slike suncu i kiši. Premda tvrdi da stvara dijalog s bojama i stvara polako, rezultat su platna jakih boja, dinamike i žestoke energije za koje teško da bi se reklo kako su nastala pomnim propitivanjem. Herman Hemetek rođen je 1944. u Korenjaku. Odrastao je u Zagrebu, Bjelovaru i od 1954. u Velome Lošinj. Završio je Nautičku akademiju. Od 1965. do 1968. plovio je diljem svijeta, a od 1968. do 1973. godine živio je u Beču i Münchenu. Stalno živi u Beču od 1974. godine. Radi za Ujedinjene narode, a aktivan je i u Ligi za ljudska prava. Posebno se zalaže za prava nacionalnih manjina Austrije odnosno gradišćanskih Hrvata. Slika od ranih dana. Nakon prve izložbe davne 1962. u Malome Lošinj, redovito izlaže od 1987. (Uredn.)

PROSLAVLJENA GOSPA VELIKOGA HRVATSKOGA KRSNOG ZAVJETA

NJEMAČKA - Dvadeset četvrti put Hrvatska katolička zajednica Sindelfingen proslavila je u nedjelju, 20. rujna, blagdan Gospe Velikoga hrvatskoga krsnog zavjeta. Misno slavlje u punoj crkvi Presvetoga Trojstva u Sindelfingenu predvodio je dušobrižnik u Hrvatskoj katoličkoj zajednici Stuttgart-Bad Cannstatt fra Josip Repeša u zajedništvu

s domaćinom voditeljem zajednice fra Marinkom Vukmanom te uz asistenciju stalnoga đakona Ivana Jeleča. Na misnome slavlju bila je i konzulica savjetnica GK RH u Stuttgartu mr. Mirjana Božić te predsjednik Vijeća stranaca u Sindelfingenu Ahmad Amini. Nakon misnog slavlja za sve je priređen objed i duhovno-kulturni program na kojem je nastupio dječji zbor, folklorna skupina mladih, te dječja i srednja folklorna skupina. U zabavnom programu nastupila je skupina "Plavi Dunav". (Adolf Polegubić)

DONACIJA ZA MUZEJ GRADA SPLITA

SPLIT - Vrijedna iseljenička donacija stigla je nedavno iz Južne Amerike, iz Buenos Airesa, u Muzej grada Splita. Vjera Bulat darovala je 25. rujna Muzeju tintarnicu koja je pripadala njezinu prastricu Gaji Filomenu Bulatu, narodnjačkome gradonačelniku Splita, koji je u 19. stoljeću prvi uveo hrvatski jezik u splitske škole. Gospođa Vjera i njezin suprug Arsen Petrošić, također Splićanin, predali su tintarnicu ravnateljici Muzeja Elviri Šarić Kostić, koja se na ovaj način 'vratila kući'. Osim što su oboje aktivni članovi hrvatske zajednice u Buenos Airesu, oboje su i prijatelji HMI-ja. (B. Bezić Filipović)

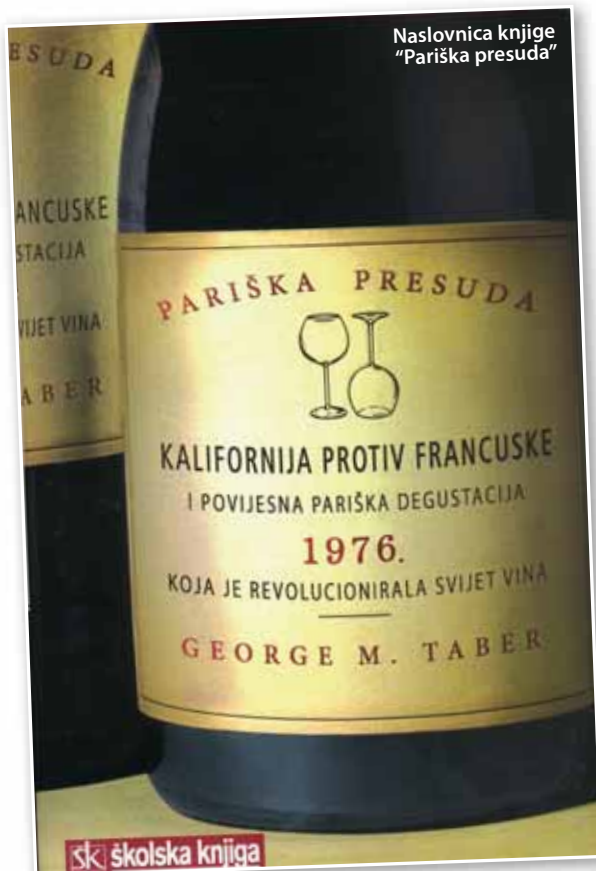
KLAPA CHORUS CROATICUS ODUŠEVILA PUBLIKU

ŠVICARSKA - Klapa Chorus Croaticus iz Berna održala je cjelovečernji koncert 19. rujna u Martignyju (kanton Wallis). Pred prepunom dvoranom koncert je započeo pozdravom i kratkom najavom klape, a onda su slijedile pjesme koje slave ljubav, vino, zemlju i more. Na tečnome francuskom jeziku, što je posebno razveselilo domaćine, Frane Vugdelija je s nekoliko riječi najavio svaku pjesmu. To obraćanje publici dalo je posebnu čar večeri i ostavilo dojam na prisutne, Hrvatice i Hrvate i domaćine Švicarce. Dovoljno je reći da je nastup umjesto jednoga sata trajao puna dva sata. Ovo je bio prvi nastup klape u ovome dijelu Švicarske. Na kraju večeri, uz mali znak pažnje, posljednji izdani CD, Vugdelija se s nekoliko lijepih riječi zahvalio domaćinu, Jeremiju Lugariju, na pozivu i na hrvatskoj večeri koja je prethodila glazbenom dijelu. (www.hrvati.ch)

Legendarna degustacija vina

"Moj se život dijeli u dva dijela – prije i poslije pariške degustacije na kojoj je moj Chardonnay proglašen najboljim na svijetu", rekao je u povodu predstavljanja knjige Miljenko Mike Grgich, slavni američki vinar hrvatskog podrijetla

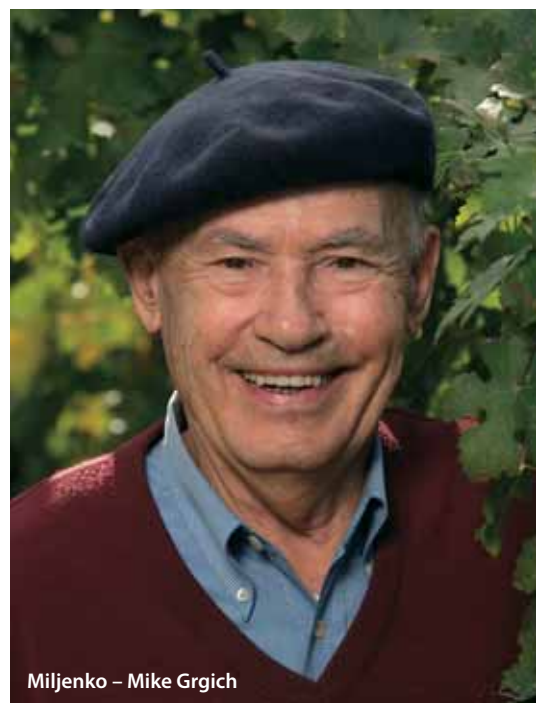

Naslovnica knjige
"Pariška presuda"

Devet vrhunskih francuskih stručnjaka i sommeliera degustiralo je vina iz neoznačenih boca i s neprikrivenim omalovažavanjem komentirali su ona za koja su bili sigurni da su kalifornijska. "Definitivno Kalifornija, nema mirisa", rekao je jedan od članova žirija komentirajući francusko vino. "Ah, natrag u Francusku!" uzviknuo je drugi za chardonnay iz Kalifornije. Malo je reći da su rezultati degustacije bili iznenađenje. Bili su šokantni! Kalifornijska vina u obje natjecateljske kategorije, među bijelim i crnim, ocijenjena su boljima. Kreator bijelog pobjednika, Chardonnaya - berba 1973., bio je američki Hrvat Miljenko Mike Grgich, danas glasoviti vinar svjetskog ugleda. Francuzi su učinili sve što su mogli kako bi prikrili rezultate. Možda bi im to uspjelo da degustaciju nije pratio jedan (jedini) američki novinar George M. Taber. Vijest o neobičnoj degustaciji nije osvanula samo na

naslovnici njegova lista, već i na naslovnici svih svjetskih novina. Novinski članak prerastao je u knjigu Georgea M. Tabera "Pariška presuda". Tu je knjigu britanski časopis Decanter proglasio knjigom godine 2006. godine.

Miljenko Grgich, koji je rođen 1923. u selu Desne nedaleko od Opuzena, rekao je u povodu predstavljanja knjige: "Moj se život dijeli u dva dijela – prije i poslije Pariza. Pariška degustacija najveći je događaj mog života, sva moja dotadašnja iskustva, znanje i umjetnost postignuti u pravljenju vina došli su do

Miljenko – Mike Grgich

izražaja u vinu koje su proglasili najboljim chardonnayem svijeta! Bio sam sretan što su sve moje muke, moji prijašnji neuspjesi i uspjesi, dali vino koje će proglasiti šampionom na pariškoj degustaciji. Za mene, to je vino bilo kao moje dijete, toliko sam truda i vremena uložio u njega, bio tako ponosan na njega. Nikad ne mogu zaboraviti taj datum – 24. svibnja 1976. Vjerovao sam da je vrijedno u životu raditi, posvetiti se potpuno nečemu što je doista posebno. Svijet je, možda, već zaboravio na taj događaj, neki vjerojatno nikad nisu ni čuli za njega, ali Taberova knjiga prilika je da svijet ponovno čuje o uspjehu kalifornijskih vina i osobnim uspjesima nas nekolicine koji smo vjerovali da je američki 'success story' moguć." ■

ENG Judgement of Paris, a book by George M. Taber, tells of the legendary wine tasting held in Paris in 1976 at which Californian wines beat their favoured French counterparts. The creator of the winning white wine, a Chardonnay, was Mike Grgich, now a famed American vintner of Croatian extraction.

"Judgment of Paris", u prijevodu – Pariška presuda, naslov je knjige Georgea Tabera, a pod tim naslovom 7. lipnja 1976. osvanuo je i njegov članak na stranicama Timea o legendarnoj pariškoj degustaciji vina 1976. godine. Tada se dogodio jedan naizgled nevažan događaj. Sve je počelo željom mladoga Engleza Stevena Spurrieria da reklamira svoju trgovinu vinima i školu za sommeliere. Odlučio je organizirati natjecanje nepoznatih kalifornijskih vina i slavnih francuskih vina. Ono što je trebalo izgledati kao zabava, preraslo je u nešto što je izazvalo revoluciju u svijetu vina.

Pripremio: **Hrvoje Salopek**

‘Hajduk’ živi vječno

Za vrijeme talijanske okupacije u II. svjetskom ratu Hajduk je prestao djelovati jer su fašističke vlasti donijele naredbu da se svi hrvatski športski klubovi proglase nezakonitim i samim time rasformiraju

Stadion u Poljudu
pred utakmicu

Napisala: **Branka Bezić Filipović**

Pod visokim pokroviteljstvom i u nazočnosti predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića, u Splitu je 12. rujna započelo obilježavanje 65. obljetnice obnove NK Hajduk i legendarne utakmice protiv reprezentacije britanske vojske. Na otvorenju izložbe ‘Hajduk u Drugom svjetskom ratu’ predsjednik Mesić je rekao da je Hajdukovo ime 1944. godine značilo puno više od simbola, a odlazak igrača iz okupiranog Splita na oslobođeni Vis bio je ponajprije politički događaj. Hajdukovci su tada pokazali veliku hrabrost i upisali se u športsku povijest jer nema sličnog primjera da je cijeli jedan klub napustio svoj grad zbog neslaganja s režimom. Prema njegovim riječima, antifašizam je pridonio stvaranju samostalne države Hrvatske jer

da je ostala kraljevina na čelu s kraljem Petrom i Dražom Mihailovićem, Hrvati bi nestali s ovih prostora.

Čelnik Hajduka Joško Svaguša naglasio je častnu ulogu Hajduka koji nije htio igrati pod talijanskim imenom. Nakon toga, prisutnima su se obratili splitsko-dalmatinski župan Ante Sanader, gradonačelnik Željko Kerum i britanski veleposlanik David Blunt, koji je rekao da je za ovu prigodu u Split došlo visoko britansko izaslanstvo predvođeno ministrom obrane, Billom Rammellom, što pokazuje koliko je važnost imala povijesna utakmica u Bariju.

Hajduk je osnovan 13. veljače 1911. godine, pod nazivom Hrvatsko-nogometni klub Hajduk. Između dvaju ratova postigao je velike uspjehe, da bi za vrijeme II. svjetskog rata prestao djelovati jer su bile zaustavljene sve športske aktivnosti u Splitu. Naime, guverner oku-

pirane Dalmacije, Giuseppe Bastianini, donio je naredbu da se svi športski klubovi, koji nisu odjeli Fašističke stranke, proglase nezakonitim i samim time rasformiraju.

Nakon pada Italije, 1943. godine, u Zagrebu se pokušao obnoviti Hrvatski nogometni klub Hajduk, ali bez uspjeha. Dr. Šime Poduje je 1944. godine u Rudi kraj Sinja okupio 14 igrača i uspio ih prebaciti na slobodni teritorij otoka Visa. Tako se na Visu održala osnivačka skupština HŠK Hajduk, na dan svetog Duje, 7. svibnja 1944. godine u dvorani Narodnog doma, u nazočnosti predstavnika partizanske vojske i savezničkih vojnih misija, među kojima je bio i sin britanskog premijera, Randolph Churchill. Nakon osnivanja, HŠK Hajduk odigrao je na Visu tri utakmice i 3. lipnja otplovio brodom Bakar u Italiju. Uspostavljene su veze sa saveznicima i počeo

Mihovil Radja,
Željko Kerum,
Hrvoje Čulić,
Robert Kučić

le su se odigravati utakmice, od kojih je najvažnija bila protiv engleske vojske odigrana u luci Bariju, 23. rujna 1944. godine, pred 40.000 gledatelja. Bio je to najveći športski događaj u tada još uvijek okupiranoj Europi. U organizaciji utakmice sudjelovao je britanski reprezentativac Stan Cullis, a Hajdukova momčad je bila poražena, čemu je pridonijela tek preboljena malarija, u većine igrača. To ionako nije bilo važno jer je ovo bila velika promidžba savezništva i prijateljstva.

Splitska proslava je započela otvorenjem izložbe fotografija u Fotoklubu Split u organizaciji Ministarstva obrane RH i Britanskog veleposlanstva, pod naslovom 'Britanske i hrvatske snage u službi mira'.

Nakon toga je u Bijelome salonu NK Hajduk otvorena izložba pod naslovom 'Hajduk u Drugom svjetskom ratu' u kojoj su prikazani materijali i dokumenti vezani uz obnovu Hajduka i utakmice na Visu, u Bariju i El Shattu. Uz glavnog organizatora, Muzej športa iz Splita, u stvaranju izložbe sudjelovali su svi splitski muzeji i Hrvatska matica iseljenika, zahvaljujući materijalima koje je iz Barija nabavio Antonio Sammartino, počasni konzul RH u Moliseu. Priredbu otvorenja izložbe vodio je športski novinar Srđan Fabjanac. Nazočan je bio i jedini živući član tadašnje Hajdukovice momčadi, igrač Hrvoje Čulić.

Istog dana, u nazočnosti visokih gostiju, odigrana je na Poljudu utakmica između vojnih reprezentacija Republike Hrvatske i Velike Britanije. Hrvatsku reprezentaciju, koja je pobijedila s rezultatom 1 : 0, pojačali su veterani Hajduka Wilson Gjoni, Goran Vučević, Zlatko Vujović, Nikica Cukrov i Aljoša Asanović.

Proslava je završila polaganjem vijenaca na britanskome groblju u Visu i utakmicom Hajduka i Vojne reprezentacije Velike Britanije u utorak, 15. rujna, s rezultatom 9 : 1 u korist 'bijelih'. ■

ENG The 65th anniversary of the revival of the Hajduk Football Club and the legendary match against the British Army team kicked off in Split on 12 September. On hand was the event's high patron, Croatian President Stjepan Mesić.

"Tko proba tuđinu - taj zna cijeliti domovinu"

RADOVIN - Kada je kao 20-godišnjakinja, zajedno sa svojim suprugom, odlučila potražiti bolji život u Australiji, Ljubica Beretin iz Radovina, sela u zadarskome zaleđu, nije se nadala duljem boravku izvan domovine. Međutim, želju za povratkom u rodni Radovin ostvari-

la je tek nakon 40 godina, kada su s njom i suprugom u Hrvatsku došla i sva njihova djeca.

A tamo, daleko - kako gospođa Beretin voli reći - u novome svijetu, provela je veliki dio svoga života. Uz supruga zaposlenog u građevinarstvu, i sama je radila u tvornici električnih aparata u Sydneyu, gdje im se rodilo troje djece. Ondje su se okupljali i družili sa sunarodnjacima u hrvatskim klubovima i crkvama. Sudjelovali su u radu Folklornog društva "Dubrovnik". Kad bi zapjevali i zaplesali nešto iz rodnoga kraja, lakše su im odmicali dani, ali i jačala želja za povratkom u domovinu. U početku su planirali skori povratak, a na kraju su u Australiji dočekali i mirovinu. Školovali su djecu koja su se, dolaskom u Hrvatsku, zaposlila, osnovala svoje obitelji i tu namjeravaju ostati. Gospođa Ljubica, vjerna običajima svoga kraja, odmah nakon povratka uključila se u rad KUD-a "Radovin" iz Radovina koji ove godine obilježava deset godina od svoga osnutka. Članovi KUD-a "Radovin" često putuju, gostuju na folklornim susretima i smotrama diljem Hrvatske, posebice u vrijeme turističke sezone.

"I treba tako!" tvrdi Ljubica Beretin i nastavlja: "Neka svijet vidi ne samo naše more i sunce, već i našu kulturu, tko smo i što smo. Jer, tko proba tuđinu - taj i te kako zna cijeliti domovinu. Ja to znam. Domovina je uvijek bila sa mnom, ali i ja s njom." (Damir Pijaca)

PRODAJE SE

HITNO! Trojeglava, kuća stara 34 g., 15 km od Daruvara, s okućnicom, 5,5 jutara zemlje, prodajem zbog bolesti djeteta. Samo 23 000 € tel: (+385 1) 6588-659

DAN MLADINE U HRVATSKOME JANDROFU

SLOVAČKA - Dječje prijedpodne 4. rujna otvorilo je 37. dan mladine, tradicionalnu trodnevnu manifestaciju gradišćansko-hrvatske mladeži koja se ove godine održala u Hrvatskome Jandrofu, selu nedaleko od Bratislave, a u organizaciji 'Hrvatskoga akademskog kluba' iz Beča. Suorganizator je bio 'Klub mladih Hrvatov' iz Hrvatskoga Jandrofa (slovački Jarovce). Prigodom svečanog otvorenja goste su pozdravili

li potpredsjednica HAK-a Julija Klemen, predsjednik Kluba mladih Hrvatov, Palo Maly i načelnik Hrvatskoga Jandrofa Pavol Skodler. Ovogodišnji Dan mladine održan je pod geslom "Skupa jači neg željezo" aludirajući na pad željezne zavjese prije 20 godina. Posjetitelji Dana mladine zabavljali su mnogobrojni glazbenici zabavne i rock glazbe, folklorashi i zborovi. Među njima bili su i popularni izvođači iz Hrvatske: Prljavo kazalište, Gustafi i Jelena Rozga.

KARAŠEVSKI KIRVAJ RAZVESELIO SVE NARAŠTAJE

RUMUNJSKA - Na crkveni god - *kirvaj* u Karaševo su pristigli mnogobrojni gosti, kao i Karaševci koji već rade u inozemstvu. Tako je 15. i 16. kolovoza u Karaševu proslavljena Velika Gospa zaštitnica župe Karaševo. Kao i svaki put do sada, slavlje se dugo pripremalo, pekli su se kolači i kuhala tradicionalna karaševska jela kako bi gosti bili što bolje dočekani. Središnji događaj karaševskog kirvaja bila je svečana misa koju je predvodio vlč. Marjan Tjinkul. Pučko veselje započelo je u popodnevnom satima priredbom na novoizgrađenoj otvorenoj sceni Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj koja je otvorena u povodu ovoga važnog blagdana. Najprije je nastupilo Društvo crkvenog zbora iz Rekaša, a zatim su mladi članovi Kulturnog društva "Karaševska zora" izveli bogat repertoar karaševskih tradicionalnih plesova i pjesama. (www.zhr-ucr.ro)

IZASLANSTVO HGDCG-A U SPLITU

SPLIT - Splitsko-dalmatinski župan Ante Sanader primio je 1. listopada izaslanstvo Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore (HGDCG) - udruge koja s podružnicama u Tivtu, Kotoru, Herceg Novome, Baru i Podgorici okuplja oko 1.500 članova. Tajnik te udruge Tripo Schubert zahvalio je županu Sanaderu na dosadašnjoj pomoći, posebice oko otvaranja knjižnice u Kotoru. Društvo planira iduće godine tiskati knjige "Jedrenjaci Boke" i "Boka na starim razglednicama", u čemu će im novčano pomoći i Splitsko-dalmatinska županija. Župan Sanader obećao je i pomoć budućim studentima koji namjeravaju studirati u Hrvatskoj. Hrvati iz Crne Gore i službeno su pozvali čelnike Splitsko-dalmatinske županije 17. rujna u Kotor na završnicu proslave 1200. obljetnice prijenosa moći kotorskog zaštitnika sv. Tripuna. Tripo Schubert sastao se i s voditeljicom HMI-ja Split i dogovorio buduće programe.

HGKD PROSLAVIO 75. OBLJETNICU

AUSTRIJA - Hrvatsko gradišćansko kulturno društvo (HGKD) u Beču održalo je 13. rujna svečanu akademiju u povodu svoje 75. obljetnice postojanja. Jubilarnoj svečanosti nazočili su austrijski ministar poljoprivrede, Niki Berlaković, pučka pravobraniteljica Terezija Stoišić i predstavnik Veleposlanstva RH, Bela Tonković.

Pozdravnim govorom nazočnima se obratio Tibor Jugović, predsjednik HGKD-a. Obilježavanje jubileja društva počelo je već 13. rujna kad su na grobovima pokojnih predsjednika HGKD-a postavljene spomen-ploče. Kako društvo ujedno slavi i 75. obljetnicu organiziranog dušobrižništva za gradišćanske Hrvate u Beču, biskup Željeznog dr. Pavao Iby predvodio je prigodno misno slavlje u bečkoj crkvi sv. Mihovila. Prilikom jubileja HGKD je u svojim društvenim prostorijama u Beču, u Schwindgasse 14, postavilo prigodnu izložbu fotografija koja prikazuje povijest društva.

PRIJAM MAKEDONSKIH HRVATA U PARLAMENTU

MAKEDONIJA - Hrvati u Makedoniji su uspješno integrirani u društvo, no još uvijek makedonske vlasti nedovoljno financiraju njihove asocijacije, konstatirano je na sastanku Zastupničke grupe makedonskog parlamenta za suradnju s hrvatskim parlamentom na kome su sudjelovali hrvatski veleposlanik Ivo Kujundžić i izaslanstvo Zajednice Hrvata u Makedoniji (ZHM). Tema sastanka, koji je vodila predsjednica Zastupničke grupe Blagorodna Dulić, bila je provođenje Ugovora između Republike Hrvatske i Republike Makedonije o uzajamnoj zaštiti prava nacionalnih manjina. Snježana Trojačanec, predsjednica ZHM-a, rekla je kako još uvijek nije sustavno riješeno financiranje Zajednice. Predsjedateljica Dulić izrazila je zadovoljstvo time što Hrvati u Makedoniji nemaju drugih problema osim financijskih. Pohvalila je bogatu aktivnost ZHM-a na očuvanju svojih korijena i najavila kako će pokušati ublažiti problem financiranja.

Slikopisi prebogate tradicije Boke

Originalne fotografije potječu iz obiteljskih albuma te iz fototeka Hrvatske bratovštine *Bokeljska mornarica* 809 iz Zagreba i Pomorskog muzeja Crne Gore iz Kotora, a snimljene su u fotografskim ateljerima pomorskih gradova okom značajnih fotografa

Bokeljska mornarica pred
katedralom u Kotoru, oko 1910

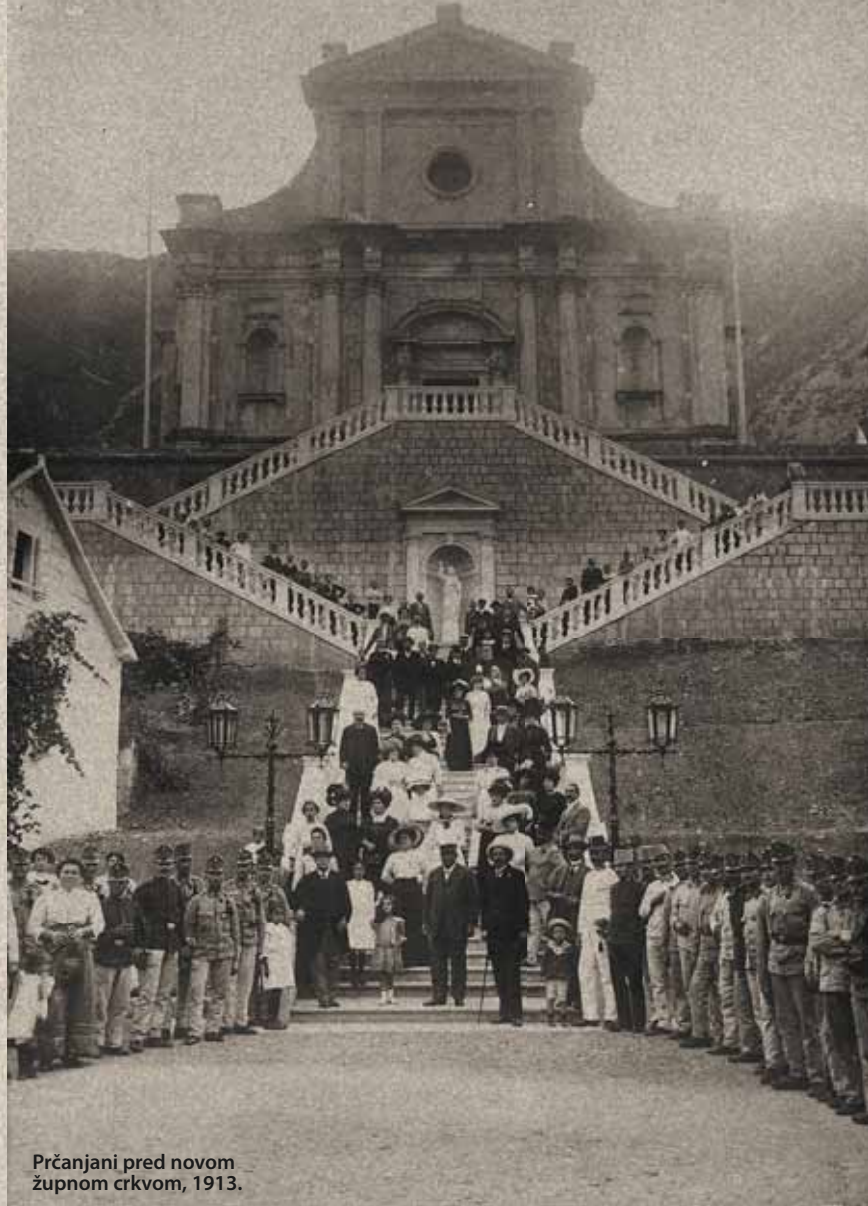
Napisao: **Željko Brguljan**

Ove se godine u Boki i u bokeljskim zajednicama diljem svijeta s ponosom slavi visoka obljetnica – 1200 godina od unosa moći sv. Tripuna u Kotor te jednako dugo postojanje *Bokeljske mornarice*.

Duga povijest *Bokeljske mornarice*

započinje 13. siječnja 809. godine, kada su Kotorani otkupili moći sv. Tripuna od Mlečana, koji su na putu prema Veneciji, zbog lošeg vremena, bili prisiljeni svojim brodom uploviti u bokokotorski zaljev. Prema tisućljetnoj tradiciji u prijenosu moći frigijskog mučenika, u grad kojemu će postati zaštitnikom, sudjelovao je i odred mornara *Kotorske mornarice*.

Najraniji arhivski zapis koji potvrđuje postojanje ove stare bratovštine pomoraca je iz sredine XIV. stoljeća. No, znatno raniji zapisi svjedoče o razvijenoj pomorskoj trgovini starog Kotora, koja je bila nezamisliva bez postojanja neke pomorske organizacije. Pomorsko-trgovački ugovor s Dubrovnikom iz 1257. godine, ugovor s tim gradom sa svrhom očuvanja čvrstog i trajnog mira iz 1181., ugo-

Prčanjani pred novom župnom crkvom, 1913.

vor s Omišanima iz 1167. kojim Kotor otkupljuje sigurnost plovidbe i trgovine svojim brodovima, zapis o kotorskim galijama iz 1155. vode nas unatrag u daleku prošlost potkrepljujući staru tradiciju da je stara mornarica sudjelovala 809. godine u prijenosu mučeničkih ostataka sv. Tripuna u Kotor.

VOJNA, STALEŠKA I KARITATIVNA ULOGA

Zabranjivana i ukidana od tuđinskih vlasti, *Bokeljska mornarica* se uvijek obnavljala i ponovno uspostavljala. Tijekom povijesti imala je vojnu, stalešku i karitativnu ulogu. Vojna zadaća joj je bila obrana grada, staleška unapređenje pomorstva, a karitativna je uključivala pomoć stradalima na moru, udovicama i osiromašenim članovima, prijenos i pokop preminulih članova, otkup pomoraca iz zarobljeništva i drugo. Danas joj je preostala tek uloga očuvanja tradicije, osobito one vezane uz blagdan sv. Tri-

puna, kada svečano nastupa pred katedralom u Kotoru.

Pod starim geslom *Fides et honor* tradicija se nastavlja pa će svoje prastaro bokeljsko kolo, koje se u slikovitim

bokeljskim nošnjama izvorno plesalo u katedrali, članovi bratovštine izvesti pred kotorskom katedralom sv. Tripuna u listopadu, prilikom središnje proslave ove visoke obljetnice.

U proslavu se svojim programima uključila i Hrvatska bratovština *Bokeljska mornarica 809* koja okuplja zagrebačke Bokelje. Od 1924. Bokelji naseljeni u Zagrebu dali su značajan doprinos hrvatskoj domovini u mnogim djelatnostima, a osobito na području znanosti i kulture. Posebno ističemo prvog predsjednika udruge Bokelja u Zagrebu hrvatskog skladatelja Ivana Brkanovića te pomorskog stručnjaka svjetskoga ugleda akademika Vladislava Brajkovića, doživotnog admirala *Bokeljske mornarice*. Zagrebačka bratovština danas djeluje kao udruga na području kulture i očuvanja tradicije te samostalno ili u suradnji realizira značajne projekte (organizira izložbe, koncerte, predavanja i skupove, izdaje knjige i monografije) ostvarujući suradnju s mnogobrojnim institucijama u Hrvatskoj i Crnoj Gori.

Kao rezultat jedne takve suradnje, s ustanovom *Academia Cravatica* iz Zagreba, bratovština je priredila izložbu *Iz povijesti Boke kotorske – Kravata u Bokelja* koja je bila postavljena u Padovi, u Svetištu sv. Leopolda Mandića od 3. do 24. svibnja te u Trstu, u Državnoj knjižnici (*Biblioteca Statale*) od 17. lipnja do 3. srpnja. Ostvarena je uz pomoć *Hrvatske matice iseljenika* (A. Bedrina) i *Hrvatske zajednice u Trstu* (D. Murković), a realizirana je ponajprije entuzijazmom autora (N. Albaneže, Ž. Brguljan)

Članovi mornarice iz Dobrote, Kotor, oko 1900.

Djeca iz obitelji Balović, Perast, konac XIX. st.

Ivan Brguljan, budući kapetan austrijskog Lloydja, Kotor, 1860.

Kapetan Ivan Visin, Trst, oko 1860.

Admiral Bokeljske mornarice Akademik Vladislav Brajković, 1864.

i predsjednika bratovštine (J. Gjurović). Izložbu, koja je u Padovi bila postavljena u manjem opsegu, čine sedam panoa s kratkom poviješću *Bokeljske mornarice* i njezina zagrebačkog ogranka te 80 uvećanih fotografija nastalih u rasponu od sto godina, od sredine XIX. st. do sredine XX. st. Originalne fotografije potječu iz obiteljskih albuma iz nekoliko europskih zemalja te iz fototeka Hrvatske bratovštine *Bokeljska mornarica* 809 iz Zagreba i Pomorskog muzeja Crne Gore iz Kotora, a snimljene su u fotografskim atelijerima pomorskih gradova okom značajnih fotografa.

BURNA VREMENA HRVATSKE PROŠLOSTI

Izložene fotografije prezentiraju pojedinačne i skupne portrete Bokelja, posebice pomorskih kapetana - zapovjednika zadnjih jedrenjaka te parobroda austrijskog Lloydja tj. portrete članova *Bokeljske mornarice* (admirali, mali admirali, časnici, mornari) u tradicionalnim živopisnim odorama mornarice. Većina ovih fotografija nastala je u fotografskim atelijerima, ali ima i onih snimljenih u vanjskim prostorima Boke. Tako se iza skupine časnika i mornara naziru vizure Kotora ili Prčanja (katedrala sv. Tripuna u Kotoru, gradska vrata "od mora", crkva Rođenja Marijinog u Prčanju, gradski trgovi, palače...), određujući portretirane osobe ne samo vremenski već i prostorno i čineći ove slikopise sa-

držajno bogatima. Mnogi Bokelji s izloženih fotografija, "pričajući" nam svoju zanimljivu životnu priču, vraćaju nas u burna vremena hrvatske prošlosti. Tu su, prije svih, oplovitelj svijeta kap. Ivan Visin, sudionik više bitke kontraadmiral Marko Florio, član praške "Mafie" dr. Rudolf Giunio. Slijede oni koji su dobivali bitke na području znanosti i umjetnosti: osnivač zagrebačke klinike "Rebro" prof. dr. Karlo Radoničić, slikar Antun Šojat i oni čija je djelatnost bila usmjerena k nebu: sv. Leopold Mandić, administrator kotorske biskupije mons. Gracija

Ivanović. Izložba pruža i uvid u nacionalnu nošnju kao i građansku modu onoga doba, a posebno u vremenske mijene kravate kao izvorno hrvatskog elementa odijevanja.

Ova izložba puna povijesnog naboja i patine prošlih vremena, koja podsjeća posjetitelje na 1200 godina dugu prisutnost *Bokeljske mornarice*, nastavit će svoj "tihan život" i u drugim gradovima, a posebice se veselimo postavljanju u Zagrebu, zatim u Kotoru, matičnome gradu naše slavne mornarice. ■

ENG Boka and the Bokelj community around the world proudly celebrate the grand 1200th anniversary of the arrival of the holy relics of St. Tripun into Kotor this year and the equally ancient Bokelj Navy. The anniversary celebrations will also include an exhibition of old photos.

Tri autorice s tri kontinenta

Uz nazočnost autorica, na izložbi je predstavljen nakit Keke Ilic, Čileanke hrvatskih korijena, inspiriran čileanskom indijanskom kulturnom inačicom Mapuche Indijanaca, nakit Dorit Herlinger, Izraelke s adresom u SAD-u, nadahnut židovskim kulturnim naslijeđem, te onaj Zagrepčanke Eve Lumezi Šimatović u kojemu progovara mediteransko podneblje

Napisala: **Željka Lešić** Snimke: **HINA**

Međunarodna izložba umjetničkoga nakita "Trag od srebra", otvorena 8. rujna u muzeju "Mimara", zajednički je nastup triju autorica unikatnog nakita s tri kontinenta - Sjeverne Amerike, Južne Amerike te Europe - kojima je srebro medij, u središtu zanimanja žena, a izvor nadahnuća njihovo kulturno naslijeđe. Uz nazočnost autorica, na izložbi je tako predstavljen nakit Keke Ilic, Čileanke hrvatskih korijena, inspiriran čileanskom indijanskom kulturnom inačicom Mapuche Indijanaca, nakit Dorit Herlinger, Izraelke s adresom u SAD-u, nadahnut židovskim kulturnim naslije-

đem, te onaj Zagrepčanke Eve Lumezi Šimatović u kojemu progovara mediteransko podneblje.

Otvarajući izložbu, njezina idejna začetnica Tuga Tarle, koja je bila diplomatska savjetnica u hrvatskim diplomatskim misijama u Australiji, Španjolskoj i Čileu, istaknula je da je ona jedno zakašnjelo hvala bračnom paru Benu i Dorit Herlinger za njihovu pomoć Hrvatskoj tijekom Domovinskoga rata kada su o svom trošku školovali 15 mladih ljudi u dobi od 15 do 17 godina, a za jednoga od njih snosili su i troškove operacije.

Izložbu je organizirala Židovska općina Zagreb uz pomoć muzeja "Mimara", dok je kulturna manifestacija "Tjedan Izraela" ostvarena sredstvima Savjeta za nacionalne manjine RH. ■

Dorit Helinger, Eva Lumezi Šimatović i Keka Ilic, autorice unikatnog nakita

Keka Ilic - čileanska umjetnica hrvatskih korijena

Rođena je u Villa Alegru u Čileu. Nakon srednje škole odlazi na studij u Santiagu. Sa suprugom rano napušta zemlju te živi šest godina u Japanu i deset godina u Francuskoj. Nakon povratka u Santiago počinje se intenzivnije baviti studiranjem i izradom umjetničkoga nakita. Njezina prva profesorica je María Olivia Avalos, vlasnica poznatoga čileanskog atelijera za izradu autentičnog nakita. Kasnije nastavlja svoje obrazovanje u atelijeru za izradu nakita "La Joya" kod profesorice Gabriele Harsanije i u atelijeru švicarskog umjetnika Patricka Schwaba. Danas posjeduje vlastiti umjetnički atelijer u Santiagu.

Izražavanje stvaralačke osobnosti u oblikovanju nakita najbolje određuje umjetnički duh Čileanke hrvatskih korijena Keke Ilic. Na početku je radila samo sa srebrom, no s vremenom otkriva ljepotu i mogućnosti bakra te ga počinje kombinirati sa srebrom. Materijal kojim se služi nije zahtjevan i elitistički poput zlata što joj omogućuje veliku umjetničku slobodu u kreiranju ukrasnih objekata. Oduševljenje japanskom umjetnošću i estetikom prepoznaje se u mnogim njezinim radovima inspiriranim Bushido kodeksom uzoritih vitezova samuraja. Jednako je snažna i vječna tema žena dok je potka na kojoj izrasta sav svijet njezinih objekata proizvod tradicije i kulture talentiranih Mapuche Indijanaca.

Brojni su posjetitelji razgledali izložbu

ENG Traces of Silver, an international exhibition of artistic jewellery opened at the Mimara Museum on September 8th, is a joint exhibition by three designers of one of a kind jewellery from three continents – North and South America and Europe. On hand for the opening where the authors of the exhibited jewellery, Keka Ilic, a Chilean of Croatian extraction, Dorit Herlinger, an Israeli resident in the USA and Zagreb's own Eva Lumezi Šimatović.

Duhovno utočište u domovini

Svoj radni vijek je provela kao profesorica na koledžu St. Louis Community, gdje je predavala hrvatski jezik i kulturu. Bila je vrlo aktivna na području kulturne razmjene između domovine i SAD-a

Napisala: **Branka Bezić Filipović**

U Gradskoj knjižnici Marka Marulića u Splitu, 8. rujna, u organizaciji splitske podružnice HMI-ja, održana je pjesnička večer američke Hrvatice Nasje Bošković Meyer, koja je nakon skoro 50 godina čitala svoju poeziju u rodnome gradu. Nasja Bošković Meyer rođena je u Splitu, gdje je pohađala osnovnu školu i gimnaziju, odakle je otišla studirati ekonomiju u Zagreb. Studij je nastavila u Americi, na katedri španjolskog i ruskog jezika. Zbog braka s Amerikancem Arthurom Meyerom, otišla je iz Hrvatske u St. Louis, u američkoj državi Misso-
uri, a s ponosom ističe da njezino troje djece, ali i unučad, svi govore hrvatski jezik (o tome govori u pjesmi: Kako živim u dalekoj Americi).

Svoj radni vijek je provela kao profesorica na koledžu St. Louis Community, gdje je predavala hrvatski jezik i kultu-

Nasja Bošković Meyer i njezin suprug Arthur C. Meyer / travanj 2007/

U Gradskoj knjižnici Marka Marulića održana je pjesnička večer Nasje Bošković Meyer, koja je nakon skoro 50 godina, čitala svoju poeziju u rodnom gradu

Kako živim u dalekoj Americi

*Na mom jeziku je i
šapat misao.
Ne ljuti se, Ameriko!
Moj sin plače
na mom jeziku.
Ne mršti se, Ameriko!
Lutke moje djevojčice
zovu se Janja i
Sanja.
Ne tuguj, Ameriko!*

ru. Bila je vrlo aktivna na području kulturne razmjene između domovine i Sjedinjenih Američkih Država. Kao mlada počela je pisati poeziju, a pjesme su joj objavljene u časopisima "Vidik" u Splitu, "Voyager" u St. Louisu i "Rukovet" u Subotici. Pisala je članke za "Zajedničar", list koji tiska Hrvatska bratska zajednica, a pisala je i za "Maticu" te za "Gaudeamus". Sudjelovala je na Goranovu proljeću u Lukovdolu 1987. godine.

Zajedno s kćerkom Jasnom Meyer napisala je knjigu "Hrvatska: zemlja i jezik". U izdanju splitskog Logosa objavila

je knjigu poezije "Nagnuta nad morem". Recenzenti su bili dr. Ivo Sanader i prof. Anatolij Kudrjavcev. Tu knjigu je vrlo pozitivno ocijenila prof. dr. sc. Branka Kalogjera, koja predaje na Filozofskom fakultetu u Rijeci, u svojoj knjizi eseja i kritika pod naslovom "Izlaz iz iluzija". O poeziji Nasje Bošković Meyer, Kalogjera kaže da je obojena romantizmom u kojemu dominiraju osjećaji ljubavi, prigušene nostalgije, sumnje, sjete. U domovini pronalazi duhovno utočište, oazu mira i spokoja, te izvorište fizičke i duhovne snage u trenucima rezignacije, nemira, koji se javljaju na putu koji je izabrala. Dio njezinih pjesama je ljubavne tematike, a one pridonose upotpunjavanju slike o ženi, pjesnikinji, otuđenoj, usamljenoj, rastrganoj podvojenim osjećajima, majci, ljubavnici, emigrantici.

Nasja Bošković Meyer u Splitu je predstavila cijeli svoj opus, od najranijih radova do najnovijih. Publiku, koja ju je sa zanimanjem slušala, vratila je u dane kada su splitskom pjesničkom scenom dominirali srednjoškolci i studenti, koji su postali vrsni intelektualci, poznati na razini Hrvatske, a postojali su i časopisi koji su se bavili poezijom, ali su se s vremenom ugasili. Nadamo se novom susretu s pjesnikinjom, ali da to bude na predstavljanju njezine nove knjige, za koju već ima puno materijala. ■

ENG An evening of poetry featuring American-Croatian Nasja Bošković Meyer was held at the Marko Marulić Municipal Library in Split on 8 September. The event, organised by the Split branch office of the CHF, saw the poet read poetry in her native town for the first time in almost 50 years.

Zelena i plava ljepotica

Ova županija ponajbolje ističe raznolikosti i ljepote Hrvatske koje su smještene na relativno malenome prostoru – od gorskih do primorskih predjela

Dio bogate prirodne ponude Gorskog kotara s jezerom Lokvarka

U prostranom području Kapele posebno mjesto zauzima gorski sklop Bijelih stijena, jedinstvenih po ljepoti, ni s čim usporedivih i ničemu sličnih

Napisao i snimio: **Zvonko Ranogajec**

Primorsko-goranska županija po službenom redosljedu je osma hrvatska županija, a po nazivu je jedinstvena među 21 hrvatskom županijom. Ime govori da se sastoji od primorskog dijela na obali i otocima, odnosno Kvarnera i kontinentnog dijela u unutrašnjosti, odnosno Gorskog kotara. Ova županija ponajbolje ističe raznolikosti i ljepote Hrvatske koje su smještene na relativno malenome prostoru. Površinom od 3.590 km četvornih Primorsko-goranska županija je sedma u Hrvatskoj sa 6,3 posto hrvatske površine, a

prema zadnjem popisu ima 305.505 stanovnika te je peta u Hrvatskoj po brojnosti stanovnika koji čine 6,7 posto hrvatskog stanovništva.

Sjeveroistočni dio županije čini kontinentno-planinski dio Hrvatske, brdska regija Gorski kotar, u središnjem dijelu je obalno područje od Opatijske rivijere do Crikveničko-vinodolske, a na jugozapadu je razvedeni otočni prostor s velikim kvarnerskim otocima.

Gorski kotar je najviši i najizrazitiji gorsko-planinski dio Hrvatske koji dijeli primorski od nizinskog dijela zemlje. To je svojevrsni gorski prag načinjen od gromadnih planina Snježnika, Risnjaka i Velike Kapele između kojih su položena manja polja u kršu koja su središte naseljenosti i gospodarske aktivnosti. Monolitne planinske masive mjestimično presijecaju kanjoni rijeka Kupe, Čabranke, Dobre i Rječine, a sagrađena su i dva akumulacijska jezera, Lokvarsko i Bajer, čija voda opskrbljuje hidroelektranu Vinodol u Triblju. Preko Gorskog kotara, svojevrsnoga prometnog praga, prolazi nekoliko prometnica koje spajaju nizinsku unutrašnjost s priobaljem od kojih je najvažnija moderna

autocesta koja je sasvim dovršena prije godinu dana. Gorski kotar time prestaje biti izoliran i postaje sve značajnija turistička destinacija Hrvatske.

RAZNI OBLICI TURIZMA

Planinarenje, cikloturizam, jedriličarski športovi, lovni i ribolovi turizam, gastronomska ponuda, pripreme športista samo su neki od motiva za dolazak turista. Nacionalni park Risnjak, strogi prirodni rezervat Bijele i Samarske stijene, izvor Kupe, špilje Lokvarka i Vre-

Rijeka - najvažnija je hrvatska luka, treći po veličini grad u Hrvatskoj te administrativno središte Primorsko-goranske županije.

Goli otok smješten je između sjeveroistočnog dijela otoka Raba i kopnene obale u sjevernom dijelu Velebitskog kanala, zapadno od njega je otok Sveti Grgur

Gradovi i općine

Gradovi Primorsko-goranske županije su Rijeka koja ima 143.800 stanovnika 2001. godine, Bakar 1.809 st., Cres 2.333 st., Crikvenica 7.121 st., Čabar 511 st., Delnice 4.451 st., Kastav 2.037 st., Kraljevica 2.897 st., Krk 3.364 st., Mali Lošinj 6.296 st., Novi Vinodolski 4.119 st., Opatija 7.850 st., Rab 554 st., Vrbovsko 1.894. Općine su Baška, Brod Moravice, Čavle, Dobrinj, Fužine, Jelenje, Klana, Kostrena, Lokve, Lopar, Lovran, Malinska-Dubašnica, Matulji, Mošćenička Draga, Mrkopalj, Omišalj, Punat, Ravna Gora, Skrad, Općina Vinodolska, Viškovo i Vrbnik.

lo, Zeleni vir i Kamačnik dio su bogate prirodne ponude Gorskog kotara. Intenzivni razvoj drvne industrije doživio je u novije vrijeme slom pa turizam postaje najvažnija gospodarska grana. Središnje naselje su Delnice, a gradovi su još Vrbovsko i Čabar, gdje opstaje drvna industrija.

Opatijska rivijera najstariji je turistički prostor na hrvatskome Jadranu gdje moderni turizam počinje u drugoj polovici 19. stoljeća. Opatija s nizom hotela i obalom Lungomare pruža turističku ponudu čitave godine, od kupališnog do kongresnog turizma. Zahvaljujući povoljnoj klimi Opatija sa susjednim Lovranom (lječilišni turizam), Ikom, Ičićima i Mošćeničkom Dragom je pravi turistički biser. Na drugoj strani Kvarnera je Crikveničko-vinodolska rivijera. Crikvenica te susjedno Selce, kao i Novi Vinodolski, najstarija su turistička središta u ovome dijelu Hrvatske nakon Opatije. U unutrašnjosti se nalazi prostor Bri-

bira, plodna dolina s vinogradarstvom i nizom starih kaštela, Križišće, Drivenik, Grižane i Ledenice.

RIJEKA – NAJVEĆA LUKA

Između njih nalazi se Rijeka, središte Primorsko-goranske županije i najveća hrvatska luka. Rijeka je nastala još u antičko doba, a ubrzani razvoj kao luka počinje krajem 19. stoljeća gradnjom željeznica kada postaje glavna luka mađarskog dijela Austro-Ugarske i jedna od najvećih u Sredozemlju. Podjela grada nakon 1. svjetskog rata, kada Hrvatskoj ostaje samo lijeva obala Rječine – Sušak, dovodi do stagnacije, a ponovni razvoj počinje nakon 2. svjetskog rata. Danas je Luka Rijeka s više od 7 milijuna tona prevezene robe jedna od najvećih na Sredozemlju sa značajnim kontejnerskim terminalom. Pomorski promet (Jadrolinija), brodogradnja (3. maj, Viktor Lenac, Kraljevica), industrija brodskih motora i traktora 'Torpedo' upotpunjuju gospodarsku sliku Rijeke. Mnogobrojne zatvorene tvornice (najpoznatija tvornica papira Hartera) ističu svojom arhitekturom industrijsku povijest ovoga grada, čiju arhitektonsku vrijednost čine i mnogobrojne palače kao i sakralne građevine, katedrala sv. Vida, kapucinska crkva Gospe Lurdske i svetište Majke Božje na Trsatu. Rijeka je i veliko kulturno središte sa sveučilištem i zgradom HNK Iva na pl. Zajca.

Krk je zbog blizine Rijeke i dobre

prometne povezanosti mostom od 1980. godine najmnogoljudniji hrvatski otok s 18.000 stanovnika. Zračna luka, petrokemija u Omišlju te turizam glavne su značajke ovoga otoka. Krk, Punat, Baška (u susjednome Jurandvoru pronađen najstariji dokument hrvatske pismenosti Bašćanska ploča) i Njivice glavna su turistička središta, a Vrbnik je poznat po proizvodnji vrsnoga bijelog vina žlahtine.

Cres je najveći (405,68 km četvornih) i najduži hrvatski otok, a drugi je po visini (648 m nad morem), no slabo je naseljen. Prometno je povezan kopnom trajektnom linijom od Porožine do Brestove te od Meraga do Valbiske na Krku. Središtem otoka dominira prirodni fenomen, Vransko jezero koje je kriptodepresija, a jezero je važno u vodoopskrbi tog dijela Hrvatske. U Belome je poznati ekološki centar za zaštitu supova, a glavno središte je Cres.

Susjedni otok Lošinj je uz Rab najnaseljeniji jadranski otok, a ima i najveće otočno naselje Mali Lošinj s 6.296 stanovnika. Uz Veli Lošinj ističe se i Osor, na dodiru otoka Cresa i Lošinja koji spaja pokretni most. Turizam je glavna značajka Lošinja baš kao i susjednog otoka Raba koji je orijentiran na turizam radi idealnog spoja prirodnih značajki i bogate kulturne baštine. Uz Rab, značajan je Lopar po poznatoj pješčanoj plaži i susjednome Golome otoku, sv. Grguru i Prviću. ■

ENG As its name suggests, Primorje-Gorski Kotar County (meaning literally: Littoral-Highland District County) best reflects the diversity and beauty of Croatia condensed into a relatively small area – from its mountains to its coastlines.

Dan zajedništva HKM-a Zürich

Misionari HKM Zürich, te njihov gost fra Andrija Bilokapić

ŠVICARSKA - U nedjelju, 20. rujna održana je proslava Dana zajedništva Hrvatske katoličke misije Zürich u prepunoj športskoj dvorani Stadthalle u Dietikonu. Proslavom Dana zajedništva obilježen je na svečani način i završetak četverodnevne duhovne obnove u HKM-u Zürich, koju je ovaj put predvodio fra Andrija Bilokapić, predstojnik i moderator duhovnog centra u samostanu sv. Duje, u Kraju na otoku Pašmanu u Zadarskoj nadbiskupiji. Proslava je započela svečanom svetom misom u kojoj su, uz fra Andriju Bilokapića, sudjelovali njegovi domaćini iz Švicarske, misionari HKM-a Zürich: fra Ivan Prusina, fra Luka Zorić te fra Niko Leutar. U prigodnoj propovijedi fra Andrija je još jednom podsjetio prisutne vjernike na temeljne vrijednosti kršćanske vjere. Svečana misa je završila pjesmama

Ima jedna duga cesta i Zdravo djevo koju su otpjevali članovi zbora HKM-a Zürich pod ravnanjem sestre Zore Jažo te uz glazbenu pratnju Ive Madune na orguljama i Tamburaškog sastava 'Alkari' iz Züricha. Nakon kratke pauze za ručak, 'Alkari' su ponovno izašli na pozornicu te odsvirali i otpjevali mnoštvo poznatih pjesama iz svoga bogatoga tamburaškog opusa. Nisu nedostajala niti kola kao što su Posavsko kolo, Kukunješće te nezaobilazni Taraban kojim su 'Alkari' dignuli na noge mnogobrojne plesače na podiju ispred pozornice na kojem se uvijek tražilo mjesto više. I na kraju sve pohvale članovima Misijskog vijeća HKM-a Zürich za odličnu organizaciju, a ne smijemo zaboraviti ni sve ostale koji su pomogli da proslava protekne svečano i dostojanstveno. (www.hrvati.ch)

Zbor HKM Zürich - sestra Zora i Ivo Maduna na orguljama ispred zbora

Umro istaknuti slovački Hrvat Branko Stapar

SLOVAČKA - Istaknuti kulturni djelatnik slovačkih Hrvata Branko Stapar-Agramer preminuo je iznenada 18. rujna u 70. godini života, u Svatom Jurju u Slovačkoj. Stapar, kao povjesničar i arheolog amater, bio je i veliki kolekcionar svega što je mogao pronaći na tlu Slovačke, a što se odnosilo na Hrvate i Hrvatsku, kao i na međusobne odnose Hrvata i Slovačka. Rezultat njegova 35-godišnjega skupljačkoga rada je bogata kolekcija koju je namjeravao izložiti u svome privatnome muzeju "Stapariana".

Prepoznavši njegov rad, prošle godine Hrvatska televizija snimila je o njemu dokumentarni film koji je ove jeseni trebao biti prikazan na rujanskom susretu "hrvatski četvrtak", na kojemu su se okupljali Hrvati iz hrvatske zajedni-

ce u Slovačkoj, a također je bilo predviđeno prikazivanje filma i u Hrvatskome centru u Beču.

Branko Stapar-Agramer u povodu 20. festivala hrvatske kulture u Devinskom Novom Selu prezentirao je 2008. u Muzeju kulture Hrvata svoju zbirku. Reprezentativni katalog uz tu izložbu trajno će podsjećati na život i djelo toga iznimnog i nadasve skromnog čovjeka.

Stapar je rođen 1939. u mjestu Jošavici blizu Petrinje. Nakon školovanja u Hrvatskoj put ga je odnio u Slovačku gdje je proveo s obitelji ostatak svoga života. Zbog ljubavi i nostalgije za rodnim krajem, sudjelovao je na hrvatskim prired-

bama u Slovačkoj i bio rado viđen gost. (*Marija Hećimović*)

Povezivanje mladih nogometaša

Radost koja je zavládala nakon što je selekcija Hrvatskoga svjetskog kongresa Njemačke pobijedila na turniru porazivši VFL Wolfsburg, prenijela se i na sve druge hrvatske momčadi, posebice na mlade splitskog Hajduka, koji su osvojili treće mjesto

Tekst i snimke: HSKNJ

Hrvatski svjetski kongres Njemačke (HSKNJ) u suradnji s Hrvatskom kulturnom zajednicom (HKZ) Hamburg i Hrvatskim kulturnim društvom (HKD) Norderstedt organizirao je u subotu, 5. rujna u Norderstedtu (kraj Hamburga) veliki internacionalni turnir mladih nogometaša u dobi od 12 godina (rođeni 1997.) s integracijom kao ključnim naglaskom te sportske manifestacije. Generalni konzulat RH u Hamburgu, koji je zastupao konzul Bulaj, bio je glavni pokrovitelj turnira.

Na turniru je nastupilo 12 momčadi, mladež njemačkih prvoligaša iz Herta BSC Berlin, Hamburger SV, Werder Bremen, VFL Wolfsburg, FC St Pauli, Eintracht Norderstedt, Niendorfer TSV, Kieler SV Holstein, SV 1926 Fautenbach, HIK Hellerup iz Danske, podmladak našega domovinskog kluba HNK Hajduk Split i selekcija mladih Hrvata iz Njemačke.

Turniru je nazočio i Martin Novoselac, direktor Hrvatskoga nogometnog saveza (HNS) odgovoran za podmladak i sve hrvatske reprezentacije.

Radost koja je zavládala nakon što je hrvatska selekcija HSKNJ U13 pobijedila na turniru s 5 : 4 nakon penala protiv podmlatka njemačkog prvaka VFL Wolfsburga, prenijela se i na sve druge momčadi, posebice na ekipu mladeži iz split-

Svečanost otvaranja turnira

skog Hajduka, koja je u igri za treće mjesto svladala hamburškog prvaka Niendorfer TSV s 2 : 0. Veselje i druženje nastavilo se dugo nakon završetka turnira. Mladež HSKNJ U13 i Hajduka Split bili su smješteni u jednome domu za mlade gdje su se u petak, subotu i nedjelju družili i nakon zajedničkoga gledanja utakmice Hrvatska – Bjelorusija sanjali o nastupu za hrvatsku reprezentaciju. Među mladima treba istaknuti Dominika Martinovića koji je osvojio titulu najboljeg igrača turnira, Tomislav Grubišić bio je najbolji strijelac turnira, a također treba spomenuti da je Boris Rapačić bio najbolji Splitčanin u bojama Hajduka, dok je njegov timski kolega Nikola Vlašić, mlađi brat naše svjetske zvijezde u skoku uvis - Blanke Vlašić, igrao odlično.

Ovakvi turniri mladih su i priprema za Hrvatske svjetske igre mladih (HSIM). No, kako svaki dobar projekt zahtijeva temeljite pripreme, određena financijska sredstva i maksimalan angažman svih sudionika, članovi kongresa nadaju se da će uskoro organizirati takvu globalnu priredbu.

HSKNJ kao dobrotvorna i neprofitabilna udruga zahvaljuje svim donatorima i pomagačima bez kojih ova jedinstvena sportska priredba ne bi bila uspješna. HSKNJ je zadovoljan jer je i cilj ovog turnira ostvaren, a to je međusobno povezivanje mladih hrvatskih nogometaša iz Hrvatske i Njemačke s njihovim njemačkim vršnjacima iz njemačkih klubova. Zbog nazočnosti njemačkih prvoligaša, te uglednika iz društvenog i političkog života Njemačke i Hrvatske, odaziv u društvu i u medijima bio je golem. Želja HSKNJ je institucionalizirati taj turnir i pokazati kako su mladi Hrvati dobro integrirani u njemačko društvo u kojem žive, ali i kako vole narod i domovinu iz koje potječu njihove majke i očevi. ■

Osvajači turnira selekcija Hrvatskog svjetskog kongresa Njemačke

ENG The German branch of the Croatian World Congress (HSKNJ) hosted a big international tournament of young football (soccer) players in Norderstedt near Hamburg on September 5th. The tournament saw 12 teams compete and was won by the HSKNJ team, beating German champion VFL Wolfsburg in the final match.

'Američka grafika od 1960. do danas'

Izložba 'Američka grafika od 1960. do danas' otvorena je u Umjetničkoj galeriji u Dubrovniku. Izložba je izbor radova najznačajnijih američkih umjetnika u posljednjih gotovo pola stoljeća koje uz snažnu osobnost povezuje i činjenica da grafički medij zauzima važnu ulogu u njihovom stvaralaštvu. Izložba je ostvarena u suradnji s Grafičkom zbirkom ETH Zürich (Graphische Sammlung der Eidgenössische Technische Hochschule Zürich) i njezinim direktorom Paulom Tannerom. Izložena su 143 djela 29 autora koji zastupaju sve dominantne stilске pravce druge

polovine 20. st. te početka 21. st. Ovu izložbu omogućili su: Grad Dubrovnik, Veleposlanstvo SAD-a u Zagrebu te Miloš Glavurčić koji je i suradnik u organizaciji izložbe.

Bukovac u Den Haagu

Izložbu pod nazivom "Vlaho Bukovac - kozmopolitski Hrvat", ministar kulture Božo Biškupić otvorio je u haškome muzeju Gemeentemuseumu. Bukovčeva izložba u Den Haagu do sada je najopsežnija prezentacija njegova opusa u Europi, posebno priređena za ovaj ugledni haški muzej. Izloženo je 100 djela, a izložbu je priredila Moderna galerija u Zagrebu. Autor izložbe Igor Zidić u katalogu je istaknuo da je izložba u Den Haagu najvažniji izlazak Bukovčeva opusa iz njegova hrvatskog 'rezervata' u isto tako njegovu Europu. Osim što je bio talentiran umjetnik, školovao se i učio od tada vrhunskih majstora. Boravio je u Parizu, Beču i Pragu, a vrhunska djela nastala su u Zagrebu i Bukovčevu rodnom Cavtatu. Ova izložba u Den Haagu ostat će otvorena do 10. siječnja 2010. godine.

'Kenjac' za Oscara

Film 'Kenjac' redatelja i scenarista Antonija Nuića predstavljat će hrvatsku kinematografiju u selekcijskom procesu američke filmske Akademije za Oscar u kategoriji za najbolji strani film, odlučila je tajnim glasovanjem Komisija Hrvatskog društva filmskih djelatnika (HDFD). Radnja filma događa se u ljeto 1995., u vrijeme 'Oluje'. Boro, kojemu je godina i pol dana ostala do proslave 40. rođendana, sa ženom Jasnom i sinom Lukom dolazi nakon sedam godina u Drinovce, svoje rodno selo u Hercegovini. Želi vidjeti brata koji je s obitelji uspio izaći iz Sarajeva. Znao je da je brat ranjen, ali pri prvome susretu nakon nekoliko godina otkriva da će brat ostatak života provesti u invalidskim kolicima. Boro se stalno svađa s Jasnom, a s ocem Paškom, kojega okrivljuje za majčinu smrt, uopće ne razgovara. U dva tjedna tijekom kolovoza 1995. Boro će razriješiti višegodišnji sukob s ocem, naučiti biti bolji muž i otac, a u svemu tome će veliku ulogu odigrati magarac.

Baletna trupa Croatia: Balet na Bermudima pokrenula je Ana Roje

Baletna trupa "Croatia" nedavno je s predstavom "Hamlet" P. I. Čajkovskoga gostovala na Bermudi, otoku u bermudskome arhipelagu. Trupa je održala četiri predstave toga baleta u koreografiji Swebora Sečaka, umjetničkoga voditelja ansambla i prvaka Baleta HNK u Zagrebu. Dva su povoda za to gostovanje koje je održano na Tvrdavi sv. Katarine u povijesnome gradu Saint Georgeu - 400. obljetnica naseljavanja otoka Bermuda te proslava jubileja. Riječ je o 100. obljetnici rođenja naše proslavljene primabalerine Ane Roje, koja je na Bermudi prije 50 godina osnovala baletnu školu. - Koliko je Ana Roje na Bermudima cijenjena, dokaz je i to da su njezinu obljetnicu željeli uveličati gostovanjem baleta iz Hrvatske, a baletna trupa "Croatia" imala je tu čast da bude pozvana. Naša predstava se vrlo dobro uklopila u ambijent, s obzirom na to da je održana na Tvrdavi sv. Katarine. Održali smo, dakle, četiri ambijentalne predstave pod otvorenim nebom, uz maksimalno korištenje sjajnog prostora za igru. Posebno mi je drago da je reakcija publike svaki put bila odlična - izjavio je nakon povratka Swebor Sečak.

Iz Münchena u rodni Grab

“Sada s bratom Ivanom završavam posljednje radove u kući. Ovu kuću moram u cjelini urediti za djecu, najdalje do Božića. Naime, ovu sam obiteljsku kamenu kuću obnovio i dogradio, namjestio i ovdje je ugodno stanovati uz rijeku Grab, osobito sada, ljeti, za velikih vrućina”

Marko Gusić s bratom Ivanom

Napisao i snimio: **Nedjeljko Musulin**

Nakon četiri desetljeća iseljeničkog života i rada u Münchenu, u rodno selo Grab kraj Trilja u Cetinskoj krajini, do ovogodišnjeg Božića, iz Njemačke će se vratiti i Marko Gusić s obitelji. To nam je potvrdio kad smo ga posjetili i zatekli kako s bratom Ivanom završava završne radove u obnovljenoj kući na lijevoj obali rijeke Grab, podno župne crkve sv. Ivana.

“Grab nam je u srcu i redovito ga posjećujemo. Sad München i nije više tako daleko od moga rodnog mjesta do kojeg brzo dolazimo zahvaljujući modernim autocestama, a nekad smo putovali i po deset-dvanaest sati. U Njemačkoj se dvadeset posljednjih godina bavim ugostiteljstvom, a za to je pogodan i Grab, baš kao i za seoski turizam. Ovdje se tradicionalno spremaju gastronomski specijaliteti – žabe, pastrve, rakovi, dakako uz dalmatinski pršut, sir, suhe smokve i travaricu. Uz to, ovdje imamo dobro ušćuvane stare mlinice, od kojih mnoge i sada melju žito teškim kamenim mli-

novima”, tvrdi Marko Gusić.

Prisjeća se prvih dana boravka u Njemačkoj kada je radio kao običan radnik na građevinama, bauštelama, poput mnogih hrvatskih sinova. “Kada sam malo naučio njemački jezik, obavljao sam zanatske poslove. Zatim sam prešao na ugostiteljstvo u kojemu radim sve do danas. Sad je i u Njemačkoj velika kriza pa su zarade neusporedivo lošije nego prijašnjih godina. Meni je ipak nešto lakše jer se u slobodno vrijeme, uz profesionalni rad u ugostiteljstvu, bavim i taksi-službom. Ali, mladim ljudima je tamo najteže”, priča nam Marko. “Očekujem dobru mirovinu. Inače, moja supruga Iva više ne radi jer je predala sve papire za mirovinu pa se i ona priprema za povratak u domovinu. Imamo četvero djece, tri kćeri (Nela, Nina i Neda) i jednog sina (Tino)”, kaže Marko.

“Sada s bratom Ivanom završavam posljednje radove u kući, i brave postavljamo. Ovu kuću moram u cjelini urediti za djecu, najdalje do Božića. Naime, ovu

sam obiteljsku kamenu kuću obnovio i dogradio, namjestio i ovdje je ugodno stanovati uz rijeku Grab, osobito sada, ljeti, za velikih vrućina. Kuća je prostrana zahvaljujući razumijevanju moje braće te sam uredio četverosobni stan. Svi ćemo živjeti dobro jer ćemo imati svoje dobre mirovine, a iznajmili smo i poslovne prostore u primorju gdje smo sagradili novu obiteljsku kuću. Moja supruga i ja radili smo po 40 godina te smo u međuvremenu nešto i sagradili u domovini, a kolika je moja uštedovina, to nikome ne govorim, čak ni svojoj djeci. Ne mogu točno izračunati koliko sam dosad uložio u svoje imanje, izgradnju kuća. Više nemam u što ulagati, samo ćemo pomagati djeci i unucima, a moramo ostaviti i za prehranu i odjeću, vidite kakvo je vrijeme došlo. Inače, ostatak života sa suprugom Ivom provest ću u Podstrani gdje smo izgradili obiteljsku kuću, ali ćemo tijekom svakog vikenda i blagdana redovito dolaziti u moj Grab”, pripovijeda nam Marko. ■

Motiv Graba, župna crkva sv. Ivana

ENG After four decades of emigrant life in Munich, Marko Gusić and his family are set to return from Germany to their native village of Grab near Trilj in the Cetinska krajina region by this Christmas.

Nema do Žitne na Korčuli

Ljetna sezona na hrvatskome Jadranu je prošla i ostala su samo sjećanja i fotografije. Najčešće snimani motivi su, kao i obično, naše plaže. Hrvatski internetski portal net.hr je organizirao natječaj za najljepšu plažu na Jadranu. Na našoj obali i na 66 naseljenih otoka ima mnoštvo plaža koje zaslužuju pohvale. Od čitatelja portala tražilo se da pošalju svoj izbor – fotografiju plaže s opisom, a sve kako bi odabrali onu *naj*! Nakon što su skupljene fotografije predivnih hrvatskih plaža, anketom je izabrana ona najljepša, a to je plaža u uvali Žitni na Korčuli s 21 posto glasova, na drugome mjestu s dvadeset posto glasova nalazi se plaža Stiniva na otoku Visu, a na trećemu mjestu je plaža pokraj mjesta Brseča s deset posto glasova. (Uredništvo)

Plaža Stiniva
na otoku Visu

Plaža pokraj mjesta
Brseč podno Učke

“Croatio, dok ti ime traje, čuvat ćemo tvoje običaje”

Na ovogodišnjim Vinkovačkim jesenima nastupilo je oko 8.000 sudionika, dok je priredbe vidjelo više od 100.000 posjetitelja. Samo Svečani mimohod i reviju konjskih zaprega vidjelo je oko 50.000 posjetitelja uz nastup oko 2.500 folklorša

Tekst i snimke: HINA

Ovogodišnje 44. vinkovačke jeseni održane su od 4. do 13. rujna pod geslom “Croatio, dok ti ime traje, čuvat ćemo tvoje običaje”.

Glazbeno-scenskim programom uz sudjelovanje mnogobrojnih glumaca te članova tamburaških sastava, vokalnih solista, folklornih i pjevačkih skupina koji su, u dvosatnom programu, prikazali narodne običaje iz cijele Hrvatske, svečano su otvorene Vinkovačke jeseni.

Otvarajući manifestaciju, koja se održava pod visokim pokroviteljstvom predsjednice Vlade Jadranke Kosor, ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva Petar Čobanković istaknuo je: “Vinkovačke jeseni su uvijek bile nešto iznad svega i davno su postale nacionalna smotra od iznimnog značenja.” Pozdravljajući mnogobrojne uzvanike i goste, među kojima su se nalazili i potpredsjednik Hrvatskog sabora Vladimir Šeks i predsjednik Hrvatske biskupske konferencije (HBK), đakovačko-osječki nadbiskup mons. Marin Srakić, predsjed-

nik Organizacijskog odbora manifestacije, vinkovački gradonačelnik Mladen Karlič ustvrdio je kako su Vinkovačke jeseni od svoga početka bile odraz ljubavi i plemenitosti hrvatskoga čovjeka.

Tijekom svečanosti otvorenja manifestacije, održane na Trgu dr. Franje Tuđmana, gledatelji su imali prigodu vidjeti običaj “pudarine” odnosno čuvanja vinograda prije berbe grožđa, običaj plesa s mačevima u izvedbi Kraljica-Ljelja iz Gorjana i Morešku u izvedbi HGD “Sveta Cecilija” s Korčule, te selidbu dječjačkog ruha odnosno miraza.

Predstavljen je i običaj udvaranja momka djevojci te sajmeni dan koji je prikazao KUD “Kolo” iz Donje Bebrine, a vezan je uz crkveni ‘god’ odnosno proslavu blagdana sveca zaštitnika mjesta.

Državnom smotrom hrvatskoga izvornog folklor na kojoj je nastupilo 31 kulturno-umjetničko društvo (KUD) iz Hrvatske, BiH i Srbije, završile su 44.

vinkovačke jeseni. Zatvarajući manifestaciju, vinkovački gradonačelnik Mladen Karlič istaknuo je kako su Vinkovačke jeseni od svoga utemeljenja bile zaštitnik hrvatske tradicijske kulture i to su i ostale tijekom svoga dosadašnjeg postojanja.

U sklopu jeseni održano je pedesetak folklornih, kulturnih, gospodarskih, zabavnih i sportskih priredbi.

Prema podacima organizatora, grada Vinkovaca i Zajednice kulturno-umjetničkih društava Vukovarsko-srijemske županije, na 44. vinkovačkim jesenima nastupilo je oko 8.000 sudionika dok je priredbe vidjelo više od 100.000 posjetitelja.

Samo Svečani mimohod i reviju konjskih zaprega vidjelo je oko 50.000 posjetitelja uz nastup oko 2.500 članova iz 71 kulturno-umjetničkog društva iz Hrvatske, BiH i Srbije koji njeguju hrvatski izvorni folklor. ■

ENG This year's 44th Vinkovci Autumns, held from September 4th to 13th saw about 8,000 performers appearing while the event was visited by over 100,000 people. Just the gala parade and the review of horse-drawn carriages alone were viewed by about 50,000 viewers with some 2,500 folklore performers appearing.

Mir u Schönbrunnu i Ilirske pokrajine

U ugovoru o miru stajalo je, među ostalim, da austrijski car Napoleonu prepušta sve teritorije koji se nalaze na desnoj obali Save, naime dio Civilne Hrvatske, šest pukovnija Vojne Hrvatske, Rijeku, austrijsku Istru ili Kastavsko okružje...

Carski dvorac Schönbrunn u Beču

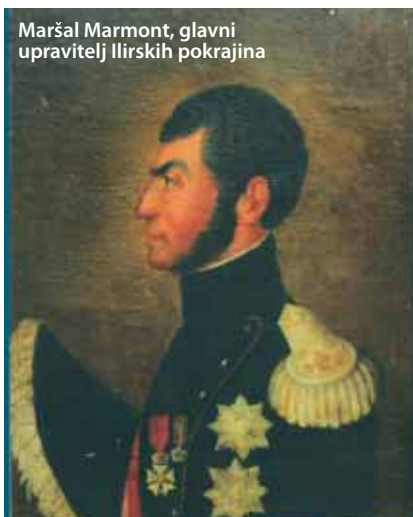
Piše: **Željko Holjevac**

U carskoj palači Schönbrunnu pokraj Beča (danas je to sastavni dio grada Beča) potpisan je 14. listopada 1809. ugovor

o miru između Habsburške Monarhije i Napoleonove Francuske. Nakon što je u srpanjskoj bitci kraj Wagrama (u kojoj je poginuo hrvatski vojskovođa Filip Vukasović iz Senja) porazio habsburšku vojsku i ušao u Beč, Napoleon je Habsburgovcima nametnuo teške mirovne uvjete. Morali su prepustiti Tirol i Salzburg Bavorskoj (u sastavu Rajnskog saveza pod Napoleonovim nadzorom), zapadnu Galiciju odstupiti Velikom varšavskom vojvodstvu (Napoleonovoj satelitskoj državi), Tarnopol s okolicom predati Rusiji (tadašnjem Napoleonovu savezniku), a zapadnu Korušku, Kranjsku, Trst, Goricu, dio Civilne Hrvatske i Karlovački generalat s Banskim krajem između Save i sjevernoga Jadrana prepustiti Francuskoj. Habsburška Monarhija je također morala priznati rani-

ja Napoleonova osvajanja, uključujući Istru i Dalmaciju s Dubrovnikom i Bokokotorskom, prihvatiti njegova brata Josepha kao kralja Španjolske (pod francuskom okupacijom), platiti visoku ratnu odštetu i pristati na smanjenje svoje vojske na 150.000 ljudi.

U ugovoru o miru koji je potpisan u Schönbrunnu stajalo je, među ostalim,

Maršal Marmont, glavni upravitelj Ilirskih pokrajina

sljedeće: "On (austrijski car i ugarsko-hrvatski kralj, op. aut.) prepušta Njegovu veličanstvu, caru Francuza i kralju Italije, grofoviju Goricu, dobro Montefalcone, grad Trst, Kranjsku s onime što joj pripada u Tršćanskom zaljevu, okružje Villach u Koruškoj i sve teritorije koji se nalaze na desnoj obali Save od točke gdje ta rijeka napušta Kranjsku i dalje duž njezina toka do mjesta gdje ona dodiruje bosansku granicu, naime dio Civilne Hrvatske, šest pukovnija Vojne Hrvatske, Rijeku i Ugarsko primorje, austrijsku Istru ili Kastavsko okružje, otoke koji pripadaju tim teritorijima i sva druga područja, kako su već spomenuta, do desne obale Save, a sredina dotične rijeke neka služi kao granica između dviju država."

MARŠAL AUGUSTE MARMONT

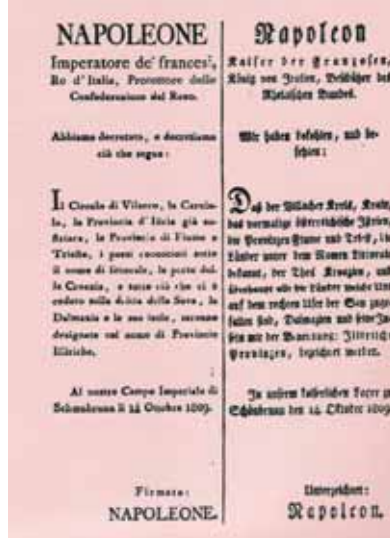
Privremenim Napoleonovim dekretom od 14. listopada 1809. sjedinjeni su Istra, Dalmacija, Civilna Hrvatska između Save i Gorskoga kotara, Ugarsko primorje, Karlovački generalat, Banska krajina, Kranjska, Gorica, Trst i Koruš-

ka u Ilirske pokrajine u sastavu Francuskog Carstva. Središte Ilirskih pokrajina bilo je u Ljubljani, a za glavnog upravitelja postavljen je maršal Auguste Marmont, Napoleonov vojskovođa koji je zbog zasluga u protjerivanju Rusa i Crnogoraca iz Konavala i ukidanju Dubrovačke Republike ponio naslov “dubrovačkog vojvode”. Upravna struktura Ilirskih pokrajina, skupine raznorodnih pokrajina koje nisu imale ništa zajedničko, nije bila ujednačena. Francuskoj su pripojene dekretom, agrarna reforma nije provedena, glavni upravitelj je bio odgovoran samo ministrima u Parizu, stanovništvo je imalo vlastito državljanstvo i isprave, a francuska vlast nadzirala je promet putnika i robe. “Ilirske provincije, zbroj pokrajina, jedne nekoć mletačke, a druge austrijske, razlikuju se međusobno po klimi, jezicima, po naravi stanovništva, napokon po svim osobinama koje tvore različitost među narodima”, zapisao je maršal Marmont.

Tek 15. travnja 1811. donesen je dekret o konačnom uređenju Ilirskih pokrajina. Sastojale su se od šest civilnih (Koruška, Kranjska, Civilna Hrvatska, Istra, Dalmacija i Dubrovnik s Bokom kotorskom) i jedne vojničke pokrajine (Vojna Hrvatska). Glavnom upravitelju podčinjena je sva vojska u Ilirskim pokrajinama, kao i državno redarstvo i cjelokupna uprava. U radu su mu pomagali glavni intendant financija i povjerenik za pravosuđe. Glavni upravitelj,

“Koban dan”

Zagrebački biskup Maksimilijan Vrhovac zabilježio je 28. studenoga 1809. u svome dnevniku vijest o predaji prekosavske Hrvatske pod francusku upravu: “Koban dan: u Karlovcu se Francuzima predaje Hrvatska sve do Save. Iz Budima stiže predsjedničko pismo kako da se postupa s onima koji su imali službe u krajevima predanim Francuzima. Dođoše i predamnom se pojaviše kapitularni pulski vikar iz Istre s drugom Frankovićem koji su umakli pred progonom Francuza (...).” Vrhovac je 1809. kao banski namjesnik bio na čelu obrane ostatka Hrvatske od francuske okupacije, a poslije Napoleonova sloma najviše se zauzimao za vraćanje otuđenih prekosavskih krajeva matiči zemlji.

Napoleonov dekret o stvaranju Ilirskih pokrajina

Karta Ilirskih pokrajina

glavni intendant financija, povjerenik za pravosuđe i dva prizivna suca iz Ljubljane činili su Malo vijeće Ilirskih pokrajina, pravosudno i upravno tijelo kojim je predsjedao glavni upravitelj. Odluke njegovih članova donosile su se na francuskom, njemačkom i talijanskom jeziku. Civilnoj Hrvatskoj pridružena je nekadašnja Pazinska grofovija, Hrvatsko primorje od Mošćenice do Senja i otoci Krk, Rab, Cres i Lošinj. U Vojnoj Hrvatskoj je ostavljena dotadašnja podjela na šest pukovnija (Lička, Otočka, Ogulinska, Slunjska, Prva banska u Glini i Druga banska u Petrinji), na čelu joj je bio vojni intendant u Karlovcu, a uz njega se nalazilo Središnje ravnateljstvo kao vijeće za upravne i financijske poslove. Dekretom od 12. veljače 1810. ustrojene su na području Ilirskih pokrajina dvije divizije, jedna sa središtem u Ljubljani i druga sa središtem u Zadru. Marmont je 1811. prestao biti glavni upravitelj, a poslije njega na tom su se položaju izredali Henri-Gratien Bertrand (1811. – 1813.), Jean-Andoche Junot (1813.) i Joseph Fouché (1813.).

PRVE NOVINE NA HRVATSKOME JEZIKU

Francuska uprava na području Ilirskih pokrajina provodila je neke tekovine Francuske revolucije. Tijekom francuske okupacije sagrađena je cesta Knin-Sinj-Metković-Kotor-Budva, a dovršena je i nova cesta od Karlovca do Rijeke, koja je po Napoleonovoj drugoj ženi Mariji Lujzi, habsburškoj princezi, nazvana Lujzinskom cestom (*Lujzijana*). U Zadru je 12. srpnja 1806. počeo izlaziti *Kraglski Dalmatin* – prve novine na hrvatskome

i talijanskome jeziku u Dalmaciji, ujedno prve novine na hrvatskome jeziku uopće. Providur Vicko Dandolo proglasio je 5. svibnja 1807. u Dalmaciji *Opću osnovu opće javne nastave* kojom je uređeno djelovanje visokoškolskog lica u Zadru i gimnazija u Krku, Zadru, Šibeniku, Trogiru, Splitu, Makarskoj i Hvaru. Na Marmontov poticaj izdao je lički svećenik i filolog Šime Starčević u Trstu 1812. gramatiku *Novu ricsoslovicu iliriscsku*, u kojoj je zagovarao standardizaciju hrvatskoga književnog jezika na štokavskoj ikavici.

I dok su pojedine mjere bile prihvaćene, druge su nailazile na otpor. Ukidanje tradicionalnih oblika lokalne samouprave i istupi protiv Crkve i samostanskih zajednica izazivali su nepovjerenje, nezadovoljstvo i otpor domaćeg stanovništva odanog vjeri i tradiciji. Neke pobune, npr. ustanak Poljičana 1807. godine, francuska vojska krvavo je ugušila, a posljednji poljički knez Ivan Čović pobjegao je u Rusiju. Oko 200 Hrvata upućeno je 1810. u francuske vojne škole, a Marmont je ustrojio šest “ilirskih” pukovnija u Vojnoj Hrvatskoj. Te su postrojbe 1812. sudjelovale u Napoleonovu pohodu na Rusiju. Oko dvije trećine ljudi koji su bili “dika i kod neprijatelja”, kako govori naslov jedne brošure, nije se vratio kući. Nakon Napoleonova sloma u Rusiji, austrijska je vojska zaposjela Ilirske pokrajine. Odlukom Bečkog kongresa 1815. potvrđena je habsburška vlast na području Ilirskih pokrajina. Na taj je način teritorij današnje Hrvatske, iako i dalje podijeljen, prvi put u novom stoljeću okupljen u jednoj državi – Habsburškoj Monarhiji. ■

ENG A peace treaty was signed at the imperial palace of Schönbrunn near Vienna on 14 October of 1809 between the Habsburg Monarchy and Napoleon's France whereby France was ceded the Croatian territories south of the Sava River.

Nakon 42 godine ponovno u rodnome kraju

Vodeći svoje restorane Paić je bio u prilici kuhati za poznate svjetske državnike. U posebnom sjećanju ostali su mu američki predsjednici Johnson i Clinton, te hrvatski predsjednik Franjo Tuđman

Ivo kao dječak u rodnim Bićinama

Australski Hrvati i prijatelji - Ivo Paić i Charles Billich u šetnji Skradinom

Napisala: **Jadranka Klisović**

Snimio: **Duško Jaramaz**

Kada je 2001. kročio na hrvatsko tlo, prvi put nakon 42 godine, i došao u rodno selo Bićine kraj Skradina, iseljenik Ivo Paić nije mogao pogledom pronaći rodnu kuću. - Stajao sam nedaleko od mjesta gdje sam mislio da bi trebala biti rodna kuća koju su sagradili moji roditelji, ali nje nije bilo tamo. Otišao sam do susjeda, pokucao na vrata, predstavio se i pitao gdje je "starina". Tada sam saznao da je kuća porušena u Domovinskom ratu. Država ju je obnovila pa je nisam prepoznao. Danas u njoj živi moja teta, kako je zovem, odnosno moja maćeha.

Ovako nam je svoju iseljeničku priču počeo pripovijedati Ivo Paić koji je rodne Bićine morao napustiti daleke 1957. godine kao politički emigrant.

- Morao sam bježati iz komunističkog režima nakon što sam stavljen na njiho-

vu "crnu listu". Najprije sam otišao u Italiju gdje sam se zadržao neko vrijeme, a onda sam se našao u Legiji stranaca u kojoj sam proveo dvije godine. Jedno sam vrijeme radio u Londonu i to kao glavni kuhar u Buckinghamskoj palači. Svakog dana sam kuhao za kraljicu Elisabethu i njezinu obitelj. Princ Charles, prestolonasljednik, tada je bio klinac. Nije bio izbirljiv u jelu kao ni kraljica koja nije "izvoljevala", kako bi se to od nje moglo očekivati. Jedno sam vrijeme bio i glavni kuhar na kraljičinoj luksuznoj jahti "Queen Mary". Buckinghamsku palaču napustio sam 1967. godine.

Novi život Paić je započeo u dalekoj Australiji. Odlučio se za grad Melbourne koji mu je s godinama, točnije desetljećima, prirastao srcu kao i cijeloj njegovoj obitelji - supruzi Mariji, rođenoj u Sisku, te trojici sinova - Antoniju, Marijanu i Mladenu.

Kuharski posao nastavio je u Melbourneu gdje je imao čak pet restorana u kojima su se pripremali internacional-

ni specijaliteti. Nijedan od njegovih sinova nije krenuo očevim kulinarским stopama pa je otišavši u zaslužnu mirovinu, zatvorio sve restorane. Priča nam kako mu sin Antonio živi u Londonu gdje radi kao kompjutorski programer. Drugi sin Marijan ima građevinski biznis, a treći sin Mladen je menadžer u jednoj velikoj pivovari. U Australiji su se svi Paići u potpunosti udomačili pa se ne namjeravaju vraćati, kaže Ivo bez sustezanja. Sada je treći put u Hrvatskoj otkad je emigrirao, a ako Bog da, kaže nam, doći će i dogodine.

PRIJATELJ CHARLES BILLICH

Ivu smo upoznali u Skradinu gdje je odlučio ugostiti svoju bližu i daljnju rodbinu i prijatelje. Zborno mjesto bio je hotel "Skradinski buk" u vlasništvu njegova rođaka Drage Žure koji je dugo vremena također živio i radio u inozemstvu, a onda se odlučio na povratak u rodni kraj. Paić je u Skradin iz Australije doveo i svoga dugogodišnjeg prijatelja, sli-

kara Charlesa Billicha kojemu je u posljednje vrijeme i menadžer. – Charlesa sam upoznao u Australiji prije 45 godina i od tada prijateljujemo. Veliki sam poštovatelj njegove umjetnosti i moglo bi se reći da sam i manji kolekcionar njegovih djela. Sretan sam što mu mogu pokazati svoj prelijepi zavičaj. Odveo sam ga u Skradin, na slapove Krke, na otočić Visovac... Charles će nakon povratka u Australiju naslikati viđene prizore.

Govoreći o životu i radu u Australiji, Paić nam otkriva kako je vodeći svoje restorane bio u prilici kuhati za poznate svjetske državnike. U posebnom sjećanju ostali su mu američki predsjednici Johnson i Clinton, te hrvatski predsjednik Franjo Tuđman. Kuhao je i za aktualnog predsjednika Stjepana Mesića i za mnogobrojne hrvatske političare.

- Kad je predsjednik Tuđman došao k nama u Australiju, pripremao sam večer za četiri tisuće ljudi u Viktorijinu klubu u Melbourneu. Sjećam se i njegova govora pred oko deset tisuća ljudi, a ja sam sudjelovao u pripremama za taj veličanstveni skup, prisjeća se Paić.

SLAO NOVČANU I HUMANITARNU POMOĆ

Pitali smo ga je li se namjeravao vratiti u neovisnu Hrvatsku. - Mislio sam doći i braniti Hrvatsku kada je na nju izvršena

Ivo Paić sa suprugom i rođacima

agresija, ali su mi tada rekli da sam potrebniji u Australiji. Trebalo je, naime, prikupljati novac potreban za našu vojsku. Svećenik Josip Vranješ i ja prikupili smo, računam, oko dva milijuna dolara. Osim novca, prikupljali smo i u Hrvatsku slali i humanitarne pošiljke. Na kraju sam u Hrvatsku došao tek 2001., nakon 42 godine života u emigraciji.

Paić je zadovoljan svojim životom u Melbourneu. - Osjećam se kao da sam se tamo rodio, a kako i ne bi kada sam

tamo više od pola stoljeća. U gradu imamo četiri hrvatske crkve i isto toliko svećenika. Imamo mnogobrojne klubove u kojima se družimo, veselimo, razmjenjujemo novosti koje dobivamo iz Hrvatske. Često nam dolaze pjevači. Grdović je kod nas svako malo, a često nam dođe Thompson, Jole, Mate Bulić i drugi. Sve u svemu, sretan sam čovjek, na kraju će simpatični i uvijek dobro raspoloženi Ivo. ■

ENG Australian Croatian Ivo Paić, a native of Bićine near Skradin visited his native region recently. He left Croatia back in 1957 as a political emigrant. As an excellent chef he has led a number of leading restaurants in Melbourne.

U prodaji je monografija

Hercegovina - zemlja svjetlosti

Ivo Pervan | dr. sc. Božo Skoko | Boris Ljubičić

Monografija „Hercegovina – zemlja svjetlosti“ monumentalna je fotomonografija posvećena hercegovačkom kraju i ujedno prva cjelovita monografija nakon desetljeća iščekivanja. Ovo je prva fotomonografija koja će vam, u slici i riječi, predstaviti bogatstvo i ljepotu iskonske i moderne Hercegovine. Knjiga koja će vas ostaviti bez daha i trajno svjedočiti o „zemlji svjetlosti“.

- preko 400 vrhunskih fotografija na 328 stranica
- putovanje kroz Hercegovinu kojem ćete se iznova vraćati
- monografiju možete prelistati na www.hercegovina.com.hr

N M NoveltiMillenium | Zagreb | www.novelti.com.hr | www.hercegovina.com.hr

Kod druga Obrena

Odluka Rodijaka Čipe da preda molbu za putovnicu i ako mu je dadnu da ode u Njemačku iz temelja je promijenila njegov život. Nadao se tada da će se barem otarasiti Crne Gore gdje je radio nekoliko godina sa svojim Glavičanima u Vojnoj pošti Plužine, ali je o tomu rijetko i tek fragmentarno pričao. Kako je sam govorio, iz tog crnogorskog perioda sjeća se konopca na kojem je visio probijajući brdo iznad Pive, visokih planina čiji vrh "nisi moga vidit odozdol a da ti kapa ne spane" i konja Cvitka koji je dojašio iz Aptovca do Runjave Glavice. Djed se Kleco više obradovao imenu nego konju, jer se Cvitko zvao njegov susjed i odavno smrtni neprijatelj. Oprostio je porad toga prvom unuku za razbijeni bocun, sve dok susjed Cvitko nije nabavio magarca i nazvao ga Kleco.

To je, dakle, sve čega se Rodijak sjeća iz crnogorskih vremena.

Stigao je Rodijak u Unutrašnji, kako je zvao tu policijsku ustanovu, te napokon našao sobu broj 7 gdje se trebalo javiti drugu Obrenu.

- Koga vidim, koga vidim? – slavodobitno dočeka Obren Rodijaka. – Dakle, naš prvoborac traži pasoš? E, baš mi je drago da te vidim.

- Meni nije, družo Obrene, ali šta ću kad se mora kod vas doć.

- Dakle, ti bi u Njemačku. Znam ja da bi ti rado među fašiste, ali neće ići.

- Bi, družo, ja bi u Njemačku. Otiša Gale, otiša Joskan, otiša Juriša, pa šta ću ja tute.

- Samo što ti fali pasoš, a ja ti ga neću dati! Barem dok sam živ.

- Pa, što ću ja onda, već čekat – pomirljivo će Rodijak i krenu prema vratima.

- Stani malo, pozva ga Obren i pruži mu kuvertu. Pročitaj šta tu piše. To je službeno rješenje.

- Slab sam ti ja za čitanje, pa bi najbolje bilo da ti pročitaš kako ga ne bi nosio prastru.

- Dobro kažeš! Rješenje broj taj i taj, izdano od... Evo ovo je najvažnije. U porodici Stipana Radoša niko se u vrijeme rata nije borio na neprijateljskoj strani, jerbo nije imao ko. Zbog toga mu se uskraćuje posjedovanje pasoša i putovanje u strane zemlje – završi čitanje drug Obren.

- Lipo od vas, družo Obrene – veselo će Rodijak uzimajući rješenje. – Lipo, nema šta. Ko kad sve znate. Odma se vidi da sve znate. I da nemam ujca i da su strici bili malodobni i da mi je čaća strada prije rata, ali i to da je moj čaća bio skroz zavozit čovik. Imaš ti pravo. Da je osta živ, on

bi sigurno bio na drugoj strani. Kažu ljudi da mu je duša bilo zastranjat. Svi na jednu stranu, a moj čaća na drugu. Tako je i strada. Kad su gonili drva iz Modruše, ondak su zalutali u mećavi. Pa su svi krenuli na jednu stranu, a moj čaća sam na drugu, pa ga treći dan našli smrznuta, pokoj mu njegovoj lipoj duši. Zato ja vami ne mogu ništa prigovoriti. Ako ćemo pravo, ne bi ni tebi pratar da buletin za ispovid, jerbo si na drugoj strani. On viruje u Boga, a ti ne viruješ. A pošteno rečeno, ko će svakom dat pasoš, pa da onda po Njemačkoj priča da država ne valja. Znam i ja da ne valja, ali triba svoje rugo sakrit, a ne s tim na velika zvona.

- Čekaj malo! Znači, tebi ne valja vlast? – upita Obren prilazeći napuhano Rodijaku.

- Nisam ja tako kaza. Meni ne valja čaća. Jerbo, da se za nj ne zna i da ga nemam, dobio bi pasoš. A vako, šta ću? Jadnom je čoviku najbolje da je kopile. Ondak ti se ne zna ko je čaća, pa ti odma dadnu pasoš. Baš ko našem Rosku. On tri godine u Njemačkoj i skroz napridan čovik. Srića pa kopilan. Baš su kopilani sritni ljudi. Ako budem ima dice, nikad im neću zapisat čaćino ime, već im zapisat da su kopilad. Tako ji niko neće korit čaćom, pa će odma dobit pasoš. Baš ko Rosko. Samo srića njegova da vlast ne zna ko mu je čaća, a selo znade. Sigurno ga ni njemu ne bi dalo.

- Ko je Roskov otac? – naglo poskoči Obren, nadajući se da će izvući neku važnu informaciju.

- Neću ti kazat dok mi ne dadneš pasoš. A kad bolje promislím, šta će mi pasoš. Ako ga dobijem, morat ću u Njemačku. Ka da je to zgodno. Šta će bit ako promašim Njemačku, pa trevim negdi di ne znam di sam.

A za sve su čaće krivi. Mora svit bit naopak kad smo svi postali od Kaina koji je ubio svoga brata Abela. Pošto Abel nije ima dice, to znači da smo svi mi od Kaina ubojice. A zna se, kakav otac, takav kotac. Zato je meni čudno da ikako ima svita, dobro

se svi nismo pobili. Bit će da se neko bacio na strica. Na Abela. Nemere drukčije svit opstat. Meni uvik za što Eva upropasti ljude, đava je odnio.

Vidiš, družo, da ona nije pojila onu jabuku, što je Bog zabranio, sad bi svi bili u raju. Ništa mi nije krivo nego što Bog nije umisto Eve stvorio moju strinu Krezu. Ona ti ne voli jabuke. Odma je drob zaboli. Njoj duša zerdelije, a zbog nji Bog ne bi ljude protra iz raja. Tako bi svit bio spašen, a u raju bi se našlo misto i za mene, tako da ne bi mora ić u Njemačku. A Gale nek ide kud god oće.

Put u svijet

Premda je autobus za Split polazio tek iza podne, svi su ukućani ranim jutrom ustali kako bi opremili Rodijaka Čipu na dalek put. Jer, Glavičani su se više nego ičega bojali da ne zakasne na autobus, koji je stajao u Docu, pola sata hoda od Runjave Glavice. Zato su svi putnici polazili iz sela u isto vrijeme – s prvim suncem – bilo da idu na sarajevski u podne, splitski u dva ili mostarski u pet sati popodne. U strahu da im autobus ipak ne pobjegne, ubrzali bi korak preko njiva čim bi ugledali da neko vozilo diže prašinu na cesti, misleći da je to njihov autobus. Tada bi netko od pratitelja potrčao kako bi prvi stigao do ceste i zaustavio autobus. Ostali bi onda pristizali u rastrganoj povorci, čuškajući magare s kuferima.

Prikupljali bi se tako pod Nikolinim orahom gdje je bila stanica, sretni da ipak nisu zakasnili. Naravno, pred njima je ostajalo dugo vrijeme čekanja koje se koristilo na razne načine. Majke bi s očenašima u rukama molile krunicu, očevi upućivali uvijek iste savjete sinovima da se drže pravog puta i društva, da pošteno rade i štede, žene su šutke gledale preda se stideći se dvosmislenih riječi dolačkih mangupa, a putnik bi virkao i zvjerkao niz cestu kojom je autobus trebao stignuti. Premda su znali da još dugo moraju čekati, jer autobus nikada nije došao prije vremena, Glavičani bi se svaki put, kada bi ugledali iz daleka prašinu na cesti, mašali kufera i vukli ih prema podzidi gdje se autobus zadržavao. Nije im smetalo što to obično ne bi bio autobus, već bi iz prašine izronio kakav stari kamion i prošao pored njih bez zadržavanja. Tada bi se Glavičani vraćali pod Nikolin orah. S novom prašinom na cesti ponavlja se radnja – mašanje za kufer, nervoza, pozdravljanje, pa vraćanje pod orah. Tek su najhrabriji, tj. oni što su češće putovali ili satove imali, znali otići u Nikolinu gostionicu i naoko mirno piti. No, i oni su nervozno ustajali i mašali se za kuferu na povik dolačkih mangupa: "Evo ga, splitski".

Znajući to, nije teško razumjeti zašto se tako rano ugledalo svjetlo u Klecinov kući onog jutra kada je Rodijak krenuo na put. Nervozu je pojačana kad je strina Kreza viknula da su Zorići pošli na autobus. Brže-bolje su zbacane u kufer Rodijakove stvari – gargaša slanine, peka kruha, opanci, pletene čarape i neko odijelo za koje se nije moglo utvrditi je li misno ili radno. Čipina mater nije stigla ni krštenu sol staviti u kufer, već je škropila sina moleći Boga da Rodijak ne promaši Njemačku. Djed je Kleco dijelio posljednje savjete, bojeći se da Čipa neće vratiti kući ni onoliko novca koliko je ponio za put.

Sretan što je napokon sjeo u autobus, Rodijak se Čipa naslonio u udobno sjedište na zadnjem mjestu, te je jedno vrijeme mirujući drijemao, pa napokon, uljuljan drmusanjem vozila po makadamskoj cesti, tvrdo zaspao. Probudio ga je u jednom trenutku, negdje kod Sinja, prestanak drmusanja. Osjetio je nešto čudno, da autobus, naime, vozi, ali kao da leti zrakom, lebdi, što li. Okrenuo je naglo glavu prema zadnjem staklu i promatrao onako začuđen kako asfalt promiče, a vozilo naprosto klizi, bez trešnje i udara. Prvi se put vozio asfaltnom cestom. Držao je tako glavu gledajući kroz zadnje staklo sve dok ga vrat nije zabolio. Onda se

okrenuo i upitno kazao svome susjedu na sjedalu:

- Bogarca ti poljubim, kad je ovliko petuniralo?!

Odgovor nije dobio na tom putovanju, gdje su mu nove i sve šire asfaltne ceste nametale nova pitanja i čuđenja.

Kupivši kartu za zagrebački na splitskom kolodvoru, Rodijak još jednom sačini inventuru u svom džepu, a onda pođe u potragu za suputnikom. Premda je od službenice na šalteru dobio sve informacije o vremenu polaska vlaka, peronu i vagonu, Rodijak je, uostalom kao i svaki Glavičanin, želio pronaći nekog putnika koji ide u istom smjeru, te se za svaki slučaj njega držati. Bio je sretan kad je gospodin iza njega upitao kartu za Zagreb. To je značilo, razmišljao je Rodijak, da samo njega trebam držati na oku.

Držao je Rodijak na oku tog gospodina tako revnosno da je za njim išao do kioska, zahoda, rive kamo je krenuo u šetnju, te napokon restorana, gdje je gospodin ušao, čini se, ponajviše radi toga da se otarasi toga čudnog čovjeka. No, Rodijak je ne samo ušao u restoran, već također sjeo za isti stol, pokušavši odobrovoljiti gospodina.

- Veliš da mogu bit miran, jerbo je ostalo još dva sata do polaska? – počeo Rodijak. Miran, jašta! Ne triba se sikirat. Velika su dva sata. A kad vlak dođe, samo uniđeš unutra i sidneš. On te sam dovede do Zagreba. I ne moraš nigdi prisist. Baš mi je drago što ćeš i ti u Zagreb. Moj rodijak Verdo kaže da nema lipšeg grada. A Verdo zna sam doć u Zagreb da nikog ne upita. Mi mu ne virujemo, ali ko zna. More bit da čovik ne laže. Ja mislim da je bolje raspitat se. Matiša se nije dobro raspita, pa promašio Njemačku i stiga u Švicarsku. Srića, pa naša posa.

Gospodin se pokušao otarasiti Rodijaka, ali mu to nije uspijevalo. Na svaku njegovu riječ Rodijak je uzvraćao rečenicom, sve dok kolodvorom nije prošao nosač sa svojim kolicima koja Rodijak nikad nije vidio i koja su mu se učinila neobično zanimljiva, da je ustao i otrčao za njim. No, kad se vratio, njegova suputnika nije bilo za stolom. Rodijak zakuka i, s kuferom koji nije nikada ispuštao iz ruku, počeo pretraživati kolodvor. Izgubivši nadu da će ga naći, pojuri prema šalteru. Čvrsto se zakleo da novog suputnika, kojeg je tu pronašao, neće pustiti s oka, pa makar kolodvorom prošla kolica svetog Ilije. Nije mu prilazio, već je izdaleka pratio kako novi gospodin kupuje novine, pa odlazi u restoran i počinje čitati. Čitao je taj čovjek veoma dugo, Rodijaku s učinilo više sati, a da ni na sat nije pogledao. U jednom trenu Rodijaka spopadoše crne misli. Ovaj neće ni putovati, pomisli u sebi, već je samo mene htio prevariti. Rodijak zgrabi kuferu, pa pojuri vani, prema peronu.

- Zamislite, ljudi, nije ostalo ni sat vrmena do polaska vlaka, a čovik čita novine – pričao je Rodijak suputnicima u vlaku. – Ondak sam se dositijo da me oće privarit. Jerbo, kako će čitati novine kad nikako nije miga gubicom, već je samo gleda u novine. Onda sam se skočio na noge i, evo, stiga vlak.

Izlazeći iz vlaka u Zagrebu, Rodijak se nemalo začudio ugledavši prvo jednog, pa drugog gospodina.

- Bogarca mu poljubim, kad su uspili stignut i sist!!

O HRVATSKIM RIJEČIMA IZNOVA

Opreuzimanju neštokavskih riječi u hrvatski književni jezik, u nedavnoj su prošlosti prevladavala dva mišljenja. Prvo su zastupali predstavnici zagrebačke filološke škole koji su smatrali da hrvatski književni jezik treba biti izgrađivan na štokavštini, ali i na drugim hrvatskim narječjima, odnosno da hrvatski književni jezik može i iz neštokavskih idioma preuzimati jezičnu građu ako postoji takva potreba. To je mišljenje prevladavalo u 19. stoljeću. Drugo su i drugačije mišljenje zastupali predstavnici filološke škole hrvatskih vukovaca koji su, osobito od 30-ih godina 20. stoljeća, hrvatski književni jezik poglavito nastojali izgrađivati na novoštokavštini. Oni su novoštokavskom leksičkomu inventaru uvijek davali izrazitu prednost, pa i u odnosu na one riječi koje su bile proširene na glavnini hrvatskoga jezičnoga prostora, ali nisu bile svojstvene novoštokavštini. Tako je Tomo Maretić, glavni predstavnik filološke škole hrvatskih vukovaca, u svom *Jezičnom savjetniku* (1924.) preporučivao da i takve opće proširene riječi koje je smatrao kajkavizmima valja zamijeniti štokavskima. Tako npr. za hrvatsku riječ *potepuh* Maretić navodi da je kajkavizam i preporučuje riječ *skitač*. A *potepuh* je zapravo stara hrvatska riječ koja se rabi u kajkavštini i sjeverozapadnoj čakavštini, a u dijaspori i u arhaičnim štokavskim govorima. Unatoč zastupljenosti u hrvatskim mjesnim govorima, zbog odnosa pre-

Piše: Sanja Vulić

ma toj riječi u prošlom stoljeću, u današnjem je književnom jeziku mnogi smatraju snažno stilski obilježenim regionalizmom. Načelno ipak od te riječi ne bi trebalo zazirati jer u pojedinim jezičnim situacijama može biti izvrstan izbor. Time se, naravno, ne isključuje riječ *skitnica* iz hrvatskoga jezika.

Neke druge riječi, kao npr. *bjelanjak*, danas se potvrđuju kao stilski neobilježene u suvremenom hrvatskom književnom jeziku. Sukladno tomu, ta se riječ kao neutralna rabi u svakodnevnoj komunikaciji na hrvatskom književnom jeziku. Hrvat-

ski su vukovci *bjelanjak* proglasili kajkavizmom, pa Maretić u svom *Jezičnom savjetniku* naznačuje da je to kajkavska riječ, za razliku od štokavskoga *bjelance*, ali dopušta i usporednu uporabu riječi *bjelanjak* u književnom jeziku, i to zbog analogije prema riječi *žumanjak*. Razmotrimo li pak stanje na terenu, postaje jasno da se fonološke inačice riječi *bjelanjak* rabe u mjesnim govorima svih triju hrvatskih narječja, pa ih osim u kajkavštini susrećemo u pojedinim govorima sjeverozapadne čakavštine i arhaične hrvatske štokavštine, tj. u pojedinim govorima slavonskoga dijalekta štokavskoga narječja. Noviji su hrvatski jezični priručnici uglavnom ispravili takav neloģičan odnos prema hrvatskoj riječi *bjelanjak* jer u hrvatskom jezikoslovlju sve više jača svijest o potrebi uključivanja hrvatskoga leksičkoga blaga u hrvatski književni jezik u što većoj mjeri, neovisno o narječnom predznaku. ■

MATIČIN FOTOALBUM

Vrijedna fotografija iz talijanskog izbjegličkog logora

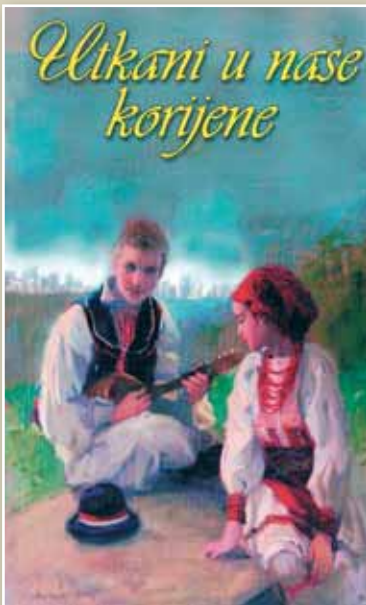

Naš čitatelj Adolph Krizmanich iz Parme, nedaleko od Clevelanda u SAD-u poslao nam je ovu zanimljivu i vrijednu fotografiju koja prikazuje hrvatske emigrante u Italiji, točnije u izbjegličkom logoru Bagnoli kod Napulja. Na slici koja je snimljena 1949. godine nalaze se, slijeva na desno: Ivan Madicka, Božo Steinfl, Nikola Ursa, Adolf Krizmanić, Branko Božičević i (?) Blažeković. Gospodin Krizmanich se ne sjeća osobnog imena dotičnog Blažekovića. Ukoliko netko prepozna mladića skroz desno neka nam javi njegovo osobno ime, radi kompletiranja podataka.

Imate li sliku za Matičin foto-album?

Ukoliko imate zanimljive fotografije iz života hrvatskog iseljeničtva potpišite ih i pošaljite na e-mail adresu: casopis.matica@gmail.com

Sve fotografije koje zadovoljavaju našim stručnim i tehničkim kriterijima bit će objavljene u Matici. Ujedno ćemo fotografije pohraniti u foto-arhivi Muzeja hrvatskog iseljeničtva u osnivanju.

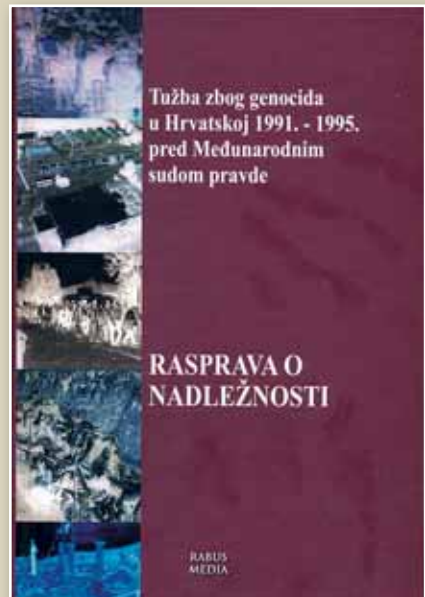

UTKANI U NAŠE KORIJENE

Utkani u naše korijene je novi pjesnički godišnjak udruge hrvatskih pjesnika Amerike koji se okuplja ju na Večeri hrvatske iseljeničke lirike (VHIL), a tiskan je nedavno u povodu osme Večeri koja je održana prošle godine u Clevelandu. Udrugu VHIL vodi Nada Pupačić, prosvjetna djelatnica i pjesnikinja podrijetlom iz Splita. VHIL organizira svake godine svoje pjesničke susrete u jednome od američkih gradova, u kojima postoji hrvatska etnička zajednica. Vodstvo VHIL-a odabire svake godine 8 - 10 pjesnika koji se predstavljaju javnosti svojim najnovijim radovima. Posljednjih godina kao svojevrsni književni selektor, ili recenzor kako u Americi kažu, poziva se jedan od pjesnika ili književnih kritičara iz stare domovine Hrvatske. Prošle godine održane su osme Večeri hrvatske iseljeničke lirike u gradu Clevelandu. U ovome mjestu živi mnogobrojna hrvatska zajednica, okupljena oko svoje župne crkve sv. Pavla i društvenog doma "Blaženi Alojzije Stepinac" u sklopu kojega djeluje večernja škola, knjižnica, muzej, multimedijalna dvorana, dvorana za veće društvene manifestacije, športski tereni i trgovine. (Đuro Vidmarović)

KNJIGA O TUŽBI ZBOG GENOCIDA U HRVATSKOJ

U knjizi 'Tužba zbog genocida u Hrvatskoj 1991. - 1995. pred Međunarodnim sudom pravde' ujedineni svi važni materijali u vezi s raspravom o nadležnosti Međunarodnog suda pravde u povodu hrvatske tužbe protiv Savezne Republike Jugoslavije zbog genocida. Nakon prijevoda s engleskog izvornika, ovo je prvo objavljivanje na hrvatskome jeziku. Međunarodni sud pravde jedno je od šest glavnih tijela Ujedinjenih naroda (UN). Nadležan je za rješavanje sporova među državama, a sastavljen je od petnaest sudaca stručnjaka za međunarodno pravo. Međunarodni sud pravde u Haagu 18. studenog 2008. godine, na sedamnaestu obljetnicu pada Vukovara, donio je presudu kojom je odbacio sve prigovore Srbije te se proglasio nadležnim za postupanje po hrvatskoj tužbi protiv Srbije zbog genocida.

FOTOMONOGRAFIJA VIROVITICE – TRADICIJA I SUVREMENOST

Knjiga 'Virovitica – tradicija i suvremenost' u izdanju Meridijana ima 288 stranica, tiskana je u boji te sadrži fotografije desetak fotografa. Glavni urednik knjige je prof. dr. Dragutin Feletar. Tekstovi su tiskani na hrvatskom, engleskom i njemačkom jeziku. Virovitica je grad koji je oduvijek bio glavno urbano središte sjeverozapadne Slavonije, na kontaktu hrvatske Podravine i južne Mađarske. Tu se susreću nizina Drave i Bilogora, ali isto tako i važni prometni smjerovi. Grad je među prvima u sjevernoj Hrvatskoj dobio privilegiju slobodnoga kraljevskog trgovišta, već 1234., a upravo u Virovitici napisana je Zlatna bula kojom se 1242. zagrebački Gradec proglašava slobodnim kraljevskim gradom. Virovitica je grad srednjoeuropske kulture s vrijednim povijesnim spomenicima. Franjevački samostan s crkvom sv. Roka, dvorac grofova Pejačevića i nekoliko gradskih palača pripadaju u vrh kasnobarokne i klasicističke gradnje. U samostalnoj Hrvatskoj grad se obnavlja, ali i gospodarski, kulturno i

komunalno osuvremenjuje. Virovitica je postala grad po mjeri čovjeka koji je ugodan za život i koji privlači ulagače i kapital. Grad je to koji širi optimizam i živi s njim.

Rođena nova hrvatska opera

Praizvedbom komične opere "Casanova u Istri" Alfija Kabilja i Drage Orlića, u režiji Krešimira Dolencića, a uz dirigentsko vodstvo maestra Ive Lipanovića nedavno je u Hrvatskome narodnom kazalištu Ivana pl. Zajca u Rijeci otvorena nova kazališna sezona 2009./2010., te započeli 17. Zajčevi dani, ove godine posvećeni Lovri pl. Matačiću u povodu 110. obljetnice njegova rođenja. Nakon dvosatne izvedbe riječka i mnogobrojna gostujuća publika sudionike predstave nagradila je dugotrajnim pljeskom, posebice Ivicu Čikeša koji je tumačio ulogu Casanove, njegova "slugu" Voljena Grpca, biskupovu nećakinju Dorinu koju je pjevala mlada Vanja Zelčić te gostioničarku šjoru Katu - Kristinu Kolar.

Štefov sretni broj 13

Nakon predstavljanja naslovne pjesme na ovogodišnjem Požeškom festivalu 'Zlatne žice Slavonije 2009.' te nakon promocije

upravo ovog albuma u sklopu festivala, Stjepan Jeršek Štef započeo je promovirati svoj glazbeni uradak pod nazivom "Sve poštivam, svoje uživam" po Hrvatskoj. Broj 13 sretan je kad je o Štefov albumu riječ jer točno toliko prekrasnih tamburaških djela sadrži njegov najnoviji album. Cijeli album sniman je u tonskom studiju Željka Nikolina u Osijeku, a glazbeni producent albuma je Miroslav Škoro. Autori skladbi na Štefov albumu su razni, a to su dokazana imena hrvatske glazbene scene: Miroslav Škoro, Aleksandar Homoky, Željko Barba, Jerry Grchevich, Vlado Smiljanić...

Arsen i Gino ponovno zajedno

Dva prijatelja, jedan izniman hrvatski pjesnik i šansonijer, drugi najpoznatiji talijanski kantautor koji je surađivao s Bernardom Bertoluccijem i Martinom Scorseseom i jedna značajna obljetnica – Arsen Dedić i njegov kolega po stihu Gino Paoli pred mnogobrojnom publikom održali su zajednički koncert i na najbolji mogući način započeli rođendansko slavlje zagrebačke Tvornice kulture koja ove godine obilježava deset godina djelovanja. Bio je to i prvi Dedićev i Paolijev zajednički koncert nakon četverogodišnje pauze. Majstori stiha i melodije u dva i pol sata, koliko je trajao koncert, opravdali su status doajena šansone na hrvatskoj i talijanskoj sceni. Publika je svaki Dedićev i Paolijev prvi stih popratila pljeskom pa je ovaj dvojac na pravi način "odradio" još jedan uspješan zajednički koncert otpjevavši samo jednu pjesmu zajedno i to "S okusom mora".

Ovacije gudačkim oktetima

Dvanaestim koncertom završen je ovogodišnji Festival komorne glazbe Julian Rachlin i prijatelji u Dubrovniku. Večeri su prošle u divnom druženju Dubrovčana i njihovih gostiju s velikim glazbenicima koji su svojim nastupom slušateljima pružili nezaboravne umjetničke doživljaje. Iz večeri u večer oduševljavali su mnogobrojnu publiku koja je poput grozdova visjela po stubištu i ispod arkada atrija Kneževa dvora, a među kojom je bilo dosta Dubrovčana pa možemo reći da koncerti Festivala komorne glazbe opovrgavaju onu staru izreku kako komorna glazba ima malo poklonika. Festival je u svoj program utkao i Unicefove poruke nastupom malih virtuozu, a treba spomenuti i donaciju za djecu, ovog puta od Erste banke. Osobito ozračje dubrovačkome festivalu dala je nazočnost velikoga skladatelja Pendereckog, slavnoga glumca sir Rogera Moorea, skladatelja Drezniha i drugih.

zabavna

- 1 Baruni** - Dušo moja nije meni lako
Hit Records
- 2 Jole** - Samac
HRF 2009.
- 3 Magazin** - Ne traži od mene
Split 2009.
- 4 Igor Cukrov** - Mjesečar
Split 2009.
- 5 Jelena Rozga** - Svega ima al bi još
HRF 2009.
- 6 Halid Bešlić** - Malo je, malo dana
Hit Records
- 7 Robert** - Sad te ostavljam
Nema
- 8 Prva liga** - Godine ne brojim
HRF 2009.
- 9 Dražen Zečić** - Voljela me samo jedno
ljetu
Split 2009.
- 10 Miroslav Škoro** - Najbolje godine
Hit Records

Operne dive pod vedrim zagrebačkim nebom

Dvije operne dive, Martina Tomčić i Sandra Bagarić, poklonile su Zagrepčanima na Bundeku razigrano glazbeno kazalište "BelCante" uz pratnju Revijuskog orkestra HRT-a i dirigenta Zdravka Šljivca. Izvođeci najljepše operne, operetne i musical arije u pop-opera produkciji, Sandra i Martina su ih željele približiti široj publici, koja je to prepoznala i na koncertu

se okupila u velikom broju. Procjenjuje se da je nastup pod vedrim nebom pratio čak deset tisuća Zagrepčana. BelCante je logičan slijed sjajnih karijera dviju opernih diva. Među 12 arija koje su pjevačice odabrale nalaze se i "Nessun dorma", "Ave Maria", "O sole mio", "Mala Floramye", "Dalmatino povišću pritrujena", "Jalta, Jalta" i "Lakme". Album pod nazivom "BelCante - Teatar marmelade" izdaje Aquarius Records.

Platinasta priznanja Prljavom kazalištu

Prošle subote mnogobrojni fanovi našega najdugovječnijeg rock 'n' roll benda, Prljavog kazališta, pohrlili su u trgovinu Croatia Recordsa. Razlog je njihov najnoviji dvostruki CD i DVD, 30 godina Prljavog kazališta, live in Arena. Publika, i to uglavnom mlađi naraštaj, imala je tako nesvakidašnju priliku družiti se s Jajom i Mlađom te ostalim članovima Prljavog kazališta te dobiti njihov autogram. Uz to, bili su i na dodjeli platinastog priznanja za album Tajno ime koji je objavljen prije nepunih godinu dana. Ovaj dvostruki studijski album objavljen je i na LP-u, a sjajna prodaja rezultirala je platinastom nakladom od 15.000 prodanih primjeraka.

pop&rock

- 1 Franka Batelić** - Možda volim te
HRF 2009.
- 2 Dino Dvornik** - Pelin i med
Dancing Bear
- 3 Sergej Četković** - Pogledi u tami
Hit Records
- 4 Detour** - Prijatelj
Aquarius Records
- 5 Tony Cetinski & Kiki Lesendrić** - Nemirne noći
Hit Records
- 6 Tony Cetinski** - Kad žena zavoli
Hit Records
- 7 Nola** - Iznad oblaka
Menart
- 8 Majke** - Život je osjećaj
Dancing Bear
- 9 Gustafi** - Sanjati ćemo žuto
Dancing Bear
- 10 Hari Mata Hari** - Sreća
Hit Records

Nova riječka ljepotica

Desetljećima su čekali i napokon dočekali - riječki rukometaši dobili su novu dvoranu. Svečano otvorenje suvremenoga javnoga gradskog kompleksa, vrijednog 350 milijuna kuna, obilježava početak jedne nove priče koja je započela u proljeće 2008., kada su kamen temeljac položili riječki mladi rukometaš Matija Hrvatin te olimpijci Alvaro Načinović i Mirza Džomba. U godinu i pol izgrađena je tako nova športska dvorana površine 6.768 četvornih metara, trgovačko usluž-

ni prostor koji se proteže na 1.582 četvorna metra i javni trgovi površine 4.283 četvorna metra, a tu je i 250 parkirnih mjesta. Osim vrijednosti koju ima za športaše, novi Centar Zamet sa svojom ponudom bit će vrijedan dio života Riječana, a posebna vrijednost dvorane je ona arhitektonska. Radove je izveo GP Krk, projekt je izradio zagrebački 3 DHL studio, a glavni projektant je Paula Kukuljica.

Rujanfest oduševio Zagrepčane i goste

Na zagrebačkom Bundeku održan je već tradicionalni Rujanfest. Tijekom sedam dana festivala na pozornicama se izmjenjivalo više od sto izvođača različitih glazbenih žanrova, od Mate Bulića, Slavonskih lola do Luke Nižetića, Maje Šuput, Crvene jabuke i drugih. Posjetitelji su mogli uživati u više od dvadeset vrsta piva, kobasicama, ali i ekološkim proizvodima hrvatskog sela te kulinarskim delicijama iz većine hrvatskih regija, pa su tako svoj šator imali Lika, Dalmacija, Istra, Slavonija, Zagreb i sjeverna Hrvatska.

Sajam u srednjovjekovnom Šibeniku

Peti po redu Sajam u srednjovjekovnom Šibeniku otvoren je defileom Šibenske narodne glazbe i Šibenskih mažoretinja, te okupljanjem sudionika na Poljani. Svečana povorka zatim je krenula prema Trgu Republike Hrvatske (ispred Gradske vijećnice) na kojem je održana središnja svečanost otvorenja. Ovogodišnji je kapetan dogradonačelnik Petar Baranović proglasio Sajam otvorenim, oglasili su se topovi sa šibenske rive i fešta je tada počela. Na repertoaru ovogodišnjeg sajma bila je i vrlo atraktivna opsada grada s mora. Dvije galije iz kanala sv. Ante pokušavale su osvojiti grad pucajući na njega, ali topovi sa šibenske rive, naravno, časno su ga obranili.

Muzej suvremene umjetnosti uskoro otvara svoja vrata

Najveći i najsuvremenije opremljen muzej u Hrvatskoj - Muzej suvremene umjetnosti (MSU) u Novome Zagrebu bit će otvoren 11. prosinca, najavila je zamjenica zagrebačkoga gradonačelnika Jelena Pavičić-Vukičević. Bogatu umjetničku građu koju posjeduje MSU, oko 14.000 djela nastalih od pedesetih godina, u prvom će predstavljanju muzeološkog postava "Zbirke u pokretu" pokazati izborom šestotinjak djela. Autori stalnog postava MSU-a su Nada Beroš i Tihomir Milovac, viši kustosi tog muzeja. Arhitekt zgrade MSU-a je Igor Franić, a njome Zagreb nakon 120 godina dobiva zdanje izgrađeno po svim kriterijima struke. To je ujedno i prva velika kulturna institucija koja svoje sjedište premješta na drugu obalu Save, u Novi Zagreb.

Crikvenička snimka za pamćenje

Crikveničani su manifestacijom "Šetnica zdravlja" sudjelovali u obilježavanju Europskog tjedna mobilnosti. Više od dvije tisuće sudionika iz Crikvenice, Rijeke, ali i drugih krajeva Hrvatske te BiH okupilo se na plaži Podvorska, čiji prirodan oblik podsjeća na galeba raširenih krila. Zatim su krenuli u šetnju dugu 2,5 kilometra, do Selca, gdje sve sudionike očekuje tradicionalno crikveničko jelo, primorski lonac, odnosno – 'batuda'. Nesvakidašnji prizor bio je atraktivna meta za mnogobrojne fotografe. Najsretniji su bili oni malobrojni koji su mogli snimati iz zrakoplova.

Ljubav prema svome gradu

Izložba 'Moj Zagreb u koloru' nova je posveta gradu Zagrebu jedne od njegovih fotografskih ikona, Marije Braut. Već četrdesetak godina ta velika fotografinja neumornog duha, koju običavaju nazivati prvom damom hrvatske fotografije, luta s aparatom u ruci. I bilježi. Dokumentira. Sprema. Od svojih umjetničkih početaka u atelijeru velikog majstora fotografije Toše Dabca i svoje prve izložbe 1969. godine izlaže, surađuje s časopisima, kazalištima, muzejima, galerijama i drugim institucijama. Poznata po lirskoj crno-bijeloj fotografiji, ovog puta okreće se snimkama u boji, portretira svoj omiljeni model, grad Zagreb. Snimke nam otkrivaju njezino kretanje i ljubav prema svome gradu.

U TEMIŠVARU PROIGRAO EUROPSKI DINAMO

Za razliku od prvoga Dinamova dvoboja u Europskoj ligi, kad ga je prosječni Anderlecht pobijedio s 2 : 0 usred Maksimira, Dinamo je u drugoj utakmici protiv Temišvara bio konkretan u ofenzivi porazivši domaćina s čak 0 : 3. Stoga, Dinamo i dalje ima prigodu osigurati jedno od prva dva mjesta u skupini za daljnje natjecanje, a više od svega može ohrabriti igra koju je pokazala Jurčićeva momčad. Pred Dinamom su sada tri tjedna stanke u europskim natjecanjima, prije nego što se upute na teže gostovanje kod nizozemskog Ajaxa. S tri boda iz Temišvara, 'plavi' će ipak ugodnije otputovati tamo gdje su već dva puta slavili. Inače, u domaćem prvenstvu Dinamo bez većih problema korača prema tituli s 8 bodova prednosti ispred drugoplasirane Cibali i 9 ispred Karlovca.

"TOČKA NA I" USPJEŠNE VATERPOLSKE GODINE

Ako je i bilo ikakve sumnje u uspješnu godinu hrvatskog vaterpola, ona je nestala na Kreti. Hrvatska reprezentacija do 20 godina postala je europski prvak. Bila je ovo godina u kojoj su sve selekcije osvojile medalje, seniori broncu na Svjetskom prvenstvu u Rimu te srebro u Svjetskoj ligi, juniori do 19 godina postali su u Šibeniku svjetski prvaci, a srebrom se okitila i sveučilišna reprezentacija na Univerzijadi. S klupske strane, Jug je osvojio Jadransku ligu, a "gospari" i "mladostaši" bili su na završnom turniru Eurolige. To je osvježeno nakon tmurne 2008. godine i posrtaja seniora, iako se i od Rudićevih pulena očekivao i korak više u "vječnome" gradu. Rezultat s Krete potvrda je uspješnog rada u hrvatskome vaterpolu. Zlatnima s Krete slijedi prelazak u seniore, a Rudić tvrdi da ima dosta materijala za A reprezentaciju: "Sandro Sukno je već naš standardni član, a Nižić, Krapić i Perić već su bili u procesu seniorske momčadi. Sve je to strategija koju smo postavili, osnovni je cilj stvoriti što više igrača za seniorsku reprezentaciju."

HRVATSKE ODBOJKAŠICE SU IPAK JOŠ "PREZELENE"

Hrvatske odbojkašice nakon prvoga kruga natjecanja završile su nastup na Europskom prvenstvu u Poljskoj. U tri dvoboja skupine A Hrvatska je uspjela osvojiti samo dva seta, i to protiv Španjolske. U prvome nastupu lekciju im je održala Nizozemska. Naše su igračice izgledale potpuno izgubljeno na terenu te se nisu snašle protiv puno bolje i uigranije ekipe. Mali se bljesak dogodio u drugome setu, kad su se približili na 15 : 16, no tada se ozlijedila Senna Ušić-Jogunica i opet im je igra oslabila. Pozitivno je to da su pokazale kako Hrvatska zna i može dobro igrati, barem nakratko. I da je ekipa vrlo mlada te još dugo može biti na okupu bez većih promjena. Jednostavno im još nedostaje iskustva na velikim natjecanjima. Priliku za novo dokazivanje imat će sljedeće godine na SP-u u Japanu. Nadamo se da će se do tada bolje uigrati i pokazati da je pred njima blistaća budućnost.

NIŠTA OD FINALA DAVIS KUPA

U polufinalnom dvoboju Davis kupa hrvatski tenisači su izgubili od češke reprezentacije. Češki tenisači Stepanek i Berdych

pobijedili su ih već prvog dana turnira koji je održan u Poreču ostvarivši dvije pojedinačne pobjede, a pobjedom u dvoboju parova donijeli su svojoj momčadi plasman u finale, gdje su posljednji put bili prije 29 godina, kada su i osvojili naslov. Unatoč razočaranju, plasman u polufinale Davis kupa za Hrvatsku je odličan rezultat. To je potvrdio i izbornik.

"Polufinale je golem uspjeh. Bili smo korak do pobjede, samo da je Ivo iskoristio meč-loptu", zaključio je Prpić.

HRVATSKA IZBORILA KOŠARKAŠKO SP 2010. U TURSKOJ

U susretu za poredak od petog do osmog mjesta na Europskom prvenstvu u Poljskoj hrvatski košarkaši su pobijedili Rusiju i plasirali se na Svjetsko prvenstvo u Turskoj 2010. Hrvatski košarkaši su nakon niza prosječnih igara konačno odigrali jednu dobru utakmicu na EP-u, svladavši u izravnom dvoboju za odlazak na SP 2010. europske prvake Ruse sa 76 : 69 i time barem djelomično opravdali svoj nastup u Poljskoj. Uz Hrvatsku, Europu će na SP-u predstavljati domaćin Turska, Španjolska, Francuska, Grčka, Slovenija i Srbija, dok se kao olimpijski prvak izravno plasirao i SAD. Inače, osim plasmana na SP-u 2010., Hrvatska je ulaskom među šest najboljih u Poljskoj izborila i izravan nastup na EP-u 2011. u Litvi pa više nećemo morati igrati za morne kvalifikacije.

BLANKA: BILA SAM JAKO BLIZU SVJETSKOG REKORDA!

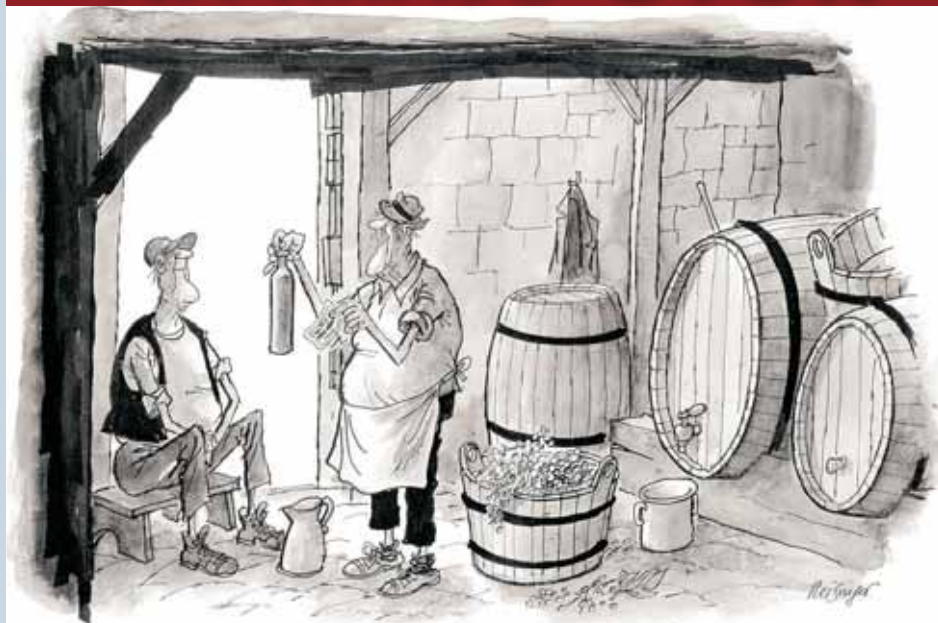
I u zadnjem ovogodišnjem nastupu Blanka Vlašić je bila u rekordnoj formi. Skokom u prvom pokušaju preko letvice na visini od 204 centimetara svjetska prvakinja je u Solunu postavila rekord Svjetskih atletskih finala, a samo su nijanse nedostajale da u povijest ode i svjetski rekord Stefke Kostadinove. Ostala je pred Blankom, tako, samo letvica na visini novoga svjetskog rekorda, 210 cm. Blanka je dosad puno puta napadala 22 godine stari svjetski rekord Stefke Kostadinove, no još nikada nije u sva tri pokušaja bila toliko blizu rušenja rekorda. "Bili su to uistinu jako dobri pokušaji na 210 cm. Osjećala sam da sam bila jako blizu rušenja svjetskog rekorda i sigurna sam da ću ga jednog dana srušiti", rekla je Blanka nakon završetka zadnjeg natjecanja u sezoni. Andraš Haklić zauzeo je u Solunu sedmo mjesto u bacanju kladiva. Haklić je do svojega najboljeg hica došao u četvrtoj seriji, kada je ostvario rezultat od 75,35 metara. Pobjedio je aktualni olimpijski i svjetski prvak Slovenac Primož Kozmus sa 79,80 metara.

"MEDVJEDI" NAJGLEDANIJA MOMČAD U LIGI

Da se zagrebačka publika nakon gotovo 20-ak 'sušnih' godina zaželjela vrhunškoga hokeja na ledu pokazuje nezapamćen interes za utakmice hokejaša Medveščaka u velikoj dvorani Doma športova. Naime, ove sezone vodstvo kluba je obavilo sjajan posao stvorivši snažan igrački i trenerski tim kojim su izborili članstvo u uglednoj EBEL ligi u kojoj igraju najbolji austrijski i slovenski klubovi. Odličnim rezultatima 'medvjedi' čvrsto drže sredinu tablice. Medveščak je također uvjerljivo najgledanija momčad. Hrvatski prvak s ispunjenih 100 posto kapaciteta i s prosjekom od 6.000 gledatelja po utakmici je ispred ostalih konkurenata. Iz iseljeničke perspektive zanimljiva je činjenica da se Medveščak pojačao ponajviše kanadskim Hrvatima – izvršnim igračima Prpićem, Sertićem i Hećimovićem, koji danas čine okosnicu momčadi. Nedavno je stigla vijest da će u redove zagrebačkih hokejaša još jedan 'našijenac'. Riječ je o Jadranu Belji, 22-godišnjem krilnom napadaču, također 'stroju za golove'.

NA KRAJU OTON

- Od ovega leta izlazimo na tržište, kak se veli, s novim imidžom!
A najvažnije s modernimi flašamii z modernom etiketom:
"Grand vin Superiere-Delanec Blansh de Pliševac Gornji"

Bokelji pred novom župnom crkvom u Prčnju, 1913. godine